

LOVEC¹⁹⁹⁰ 4

glasilo Lovske zveze Slovenije

OROŽJE – STRELIVO – LOVSKA OPTIKA

– LOVSKI DALJNOGLEDI
– SPEKTIVI

strelni daljnogledi
ELEKTROPOINT 3–9 × 40
daljnogledi 8 × 32 } črno
10 × 40 } gumirani
10 × 50 }
z zoom 8–20 × 50 } zeleno
objektivom 7–15 × 35 } gumirani

Nikko Stirling

strelni daljnogledi
4 × 32 8 × 56
4 × 40 4–12 × 40
6 × 40 3–9 × 40

ŠPORTNI ARTIKLI ZA PSE
»FLEXI« – vrvice za pse
št. 1-2-3-8

Stalno na zalogi:
EHW za ZASTAVINE MINI KARABINKE

Lovski škornji (podloženi in brez podloge)

GLANZNIG

Borovlje, Werkstr. 9, tel. 9943/4227-2639

OBVESTILO

Marca 1990 bo izšla druga izdaja priročnika:
**PREPREČEVANJE IN OCENJEVANJE ŠKOD
OD DIVJADI NA KMETIJSKIH RASTLINAH**
avtorja Lojzeta Černeta, dipl. inž. agronomije in
samostojnega svetovalca LZS.

To bo ponatis 4. knjige strokovne knjižice LZS, ki
je izšla konec leta 1989 v nakladi 1.500 izvodov in
je bila takoj razprodana.

Ta priročnik obravnava v prvem delu preprečeva-
nje škod z biološkimi in tehničnimi ukrepi, v
drugem delu pa delo cenilca na terenu z opisom
ter primeri cenitve škod na posameznih kmetijskih
rastlinah. V priročniku je tudi veliko koristnih
podatkov o višini hektarskih pridelkov, porabi
semena za setev, porabi časa za oranje in setev
ter še mnogo drugih podatkov, ki jih potrebuje
cenilec pri svojem delu.

Priročnik, ki obsega 140 strani, je izšel marca.
Po nekaj izvodov tega priročnika prav gotovo
spada v vsako lovsko družino. Lovske družine ga
lahko naročijo prek svojih zvez lovskih družin ali
neposredno pri **Lovski zvezi Slovenije, 61000
Ljubljana, Župančičeva 9, p.p. 505.**

**Cena knjige je od 10.3.1990 60 din in ne več
40 din, kakršna je bila prednaročniška cena.**

Lovske organizacije **Krimskega lovskogojitvene-
ga območja** vabijo k ogledu
**PREGLEDA Odstrela Jelenjadi v letu
1989**

Pregled si bo mogoče ogledati **v soboto, 7. in
nedeljo, 8. aprila 1990**, v Zadrudnem domu v Iški
vasi pri Igu. Prireditelj je Lovska družina Ig.

**Otvoritev pregleda bo v soboto, 7. aprila, ob
10. uri, zaključek v nedeljo ob 15. uri.**

Lovska družina
Toško čelo

vabi na

tradicionalno meddružinsko strelsko tekmovanje v počastitev dneva OF

Tekmovanje bo 27. 4. 1990 ob 8. uri na strelišču pri lovski koči
LD Toško čelo.

Tekmujejo tričlanske ekipe (15 glinastih golobov in v tarčo
»srnjak«).

Najboljše tri ekipe bodo dobile pokale, prvi trije posamezniki
spominske medalje, petnajst najboljših pa tudi praktična darila.
Dan pred tekmo bo uradni trening, popoldne, od 14. ure dalje.

Poskrbeli bomo za prijetno počutje!

LD Toško čelo

OBVESTILO

Lovska zveza Slovenije prireja v sodelovanju s
Savinjsko – kozjansko ZLD Celje v soboto, 19.
maja, v Celju strokovno posvetovanje z naslovom
»**gojitev srnjadi – včeraj, danes, jutri**«. Podrob-
nejši program bo objavljen v majskem LOVCU.

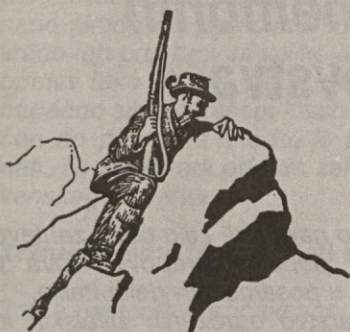
LZS

LOVSKO KINOLOŠKO DRUŠTVO ZASAVJE

sporoča, da je bil v Lovcu, št. 2/90, na str. 63, v Planu
kinoških prireditev za leto 1990, pomotoma izpuščen
datum za PNZ šarivcev.

**Vse vodnike šarivcev pa tudi vodnike brak-jazbe-
čarjev in goničev obveščamo,**
da bo PNZ za vse te skupine lovskih psov **29. 9.
1990**. Zbor vodnikov s psi bo ob 7. uri zjutraj pred
gasilskim domom v Litiji.

LOKALNA UPORABNOSTNA TEKMA ZA GONIČE
pa bo **6. 10. 1990**. Zbor ob 7. uri pred gostilno
UTENKAR Branka v Gabrovki.

LOVEC

glasilo

Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo
letnik LXXIII, št. 4
april – mali traven 1990

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije
Tiska ga Tiskarna »Mladinska knjiga«
v Ljubljani.
Poštnina je plačana pri pošti 61 102 Ljubljana.

UREDNIŠKI ODBOR:

Glavni urednik Borut Ingolič

Odgovorni urednik Boris Leskovic

Andrej Dvoršak, Branko Galjot,
Konrad Seidl, Jože Perko, Marjan Toš,

Lektor in korektor Sončika Lorenci.

Tajnica uredništva Eva Strajnar.

Lovce izide praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide v začetku leta,
v januarju.

Ta številka je izšla v 24 000 izvodih.

Po mnenju Republiškega sekretariata
za kulturo in prosveto SRS, št. 421-2/72,
je LOVEC oproščen prometnega davka.

Naročnino je treba plačati vnaprej na
žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Izvod revije stane 21 din

Za druge naročnike
je letna naročnina 231 din

Za tujino 232,70 din (33,25 DEM)

Vsa gradiva (tipkopis!) za objavo pošljite
Uredništvu glasila LOVEC,
Župančičeva 9 – p.p. 505,
61 001 Ljubljana.
Telefon (061) 214-948.

Nenaročenih rokopisov in slik
ne vračamo.

Cene malih oglasov:

do 15 besed 16 din, od 15 do 25 besed
20 din, od 25 do 30 besed 24 din.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,40 din.

Za člane lovskih organizacij
v SR Sloveniji velja polovična cena.

Male oglase je treba plačati vnaprej
na žiro račun

Lovske zveze Slovenije, Župančičeva 9,
Ljubljana: 50101-678-47158.

Devizni račun
50100-620-010-25731-3090/2

Telefaks: 061-217-994

IZ VSEBINE

Bruno Skumavc	98	Razmišljanje o nekaterih pomembnih vprašanjih slovenskega lovstva
LRZ VNKD, RZS in LZS	101	Soglasij k melioracijam ne upoštevajo
Stane Lenardič	101	Na Barju naj ostane le neokrnjena narava
Vitomir Mikuletič	103	Vpliv zaraščanja kmetijskih površin na divjad v severni Primorski
Slavko Polak	105	Kozača ali uralska sova v Sloveniji
Božidar Radišič	107	Škode od divjih prašičev na travnikih – problem, ki ga lahko obvladamo
Konrad Seidl	109	Upadanje številčnosti gozdnih jerebov in možnosti za izboljšanje tega stanja
A. Bubenik – B. Krže	110	O obdobjih pridobivanja tolšče in o zimskih stiskah divjadi iz družine jelenov (nadaljevanje in konec)
Mnenja in kritike	112	
Tone Komat	112	Ali gospodarimo pravilno II.
Lovski zgodbi	114	
Dušan Žizek	114	Srna, ki je bila »dvospolnik«
Lojze Števanec	115	3. Lovili smo race
Lovska organizacija	117	Dobri gospodarji (LD Volčina) – M. Toš
	117	Aktivnosti ZLD Notranjskega LGO – M. Šajin
	118	Odprtje lovskega doma LD Prestranek – A. Dekleva
	118	Šola za lovske tehnike – V. Varičak
	119	Tradicionalno lovsko srečanje z lovskim krstom na Sveti gori – V. Krivic
Jubilanti	120	
		Janez Polc – 60-letnik
		Filip Lavriša – 80-letnik
		Maks Osvald – 80-letnik
		Franc Vogrinc – 70-letnik
Lovski oprtnik	121	
	121	Zopet uplenjen šakal – B. Krže
	122	Nenormalno razvita rogovja srnjakov – F. Poredoš
	123	Svojo prvo si izberi s pametjo – J. Perko
	123	Škof ga je blagoslovil – M. Toš
V spomin	124	
	124	Igor Malus
	124	Franc Pirkovič
Lovska kinologija	125	
	125	Tekmovanje lovskih psov v vodnem delu za prehodni pokal Cerkniškega jezera – P. Pečnik
	125	O zrejnih pregledih ptičarjev v letu 1989 – V. Pirher
	126	Nov cenik kinoloških storitev KZS in zreja lovskih psov – A. Arko
	127	Predvidena legla lovskih psov – KZS

SLIKA NA NASLOVNICI: »Na vas se obračam, slovenski lovci, gozdarji in drugi ljubitelji narave. Če pravite, da smo tudi medvedi naravna dediščina, izposojena od vaših vnukov, morate zagotoviti, da bo ta dolg poravnal!« – Foto Janez Černač, Diana

SLIKA NA ZADNJI STRANI OVITKA: Mladi divji prašički.
Foto Stane Lavrič, Diana

Razmišljanje o nekaterih pomembnih vprašanjih slovenskega lovstva

Na spomladanski skupščini LZS se bomo pogovarjali o nekaterih vprašanjih, perečih za vse slovensko lovstvo, zato želim o tem povedati nekaj misli in pogledov.

Slovensko lovstvo ob političnih dogajanjih sedanjega časa

Politične spremembe v Evropi in pri nas bodo vplivale tudi na slovensko lovstvo. Ker smo sredi živahnih razprav o bodoči družbeni ureditvi naše domovine, je prav, da lovci osvetlimo osnovna načela slovenskega lovstva ter jih zagovarjamo na vseh področjih, na katerih smo navzoči in kjer delujemo.

Lovska zveza Slovenije je nestrankarska organizacija

Lovska zveza Slovenije je bila kolektivni član SZDL Slovenije. Zdaj, ko je slednja postala politična stranka, menimo, da naše **kolektivno članstvo** v njej ali v kateri drugi stranki ni primerno. Če bi sprejeli načelo kolektivnega članstva lovskih organizacij v katerikoli politični stranki, bi se hitro vrinile v naše vrste politične razprtije, ki bi nas razdvajale. Na pobudo predsedstva skupščine LZS je IO sprejel stališče o odnosu slovenskega lovstva do političnih strank, ki je bilo objavljeno v februarški številki Lovca.

Divjad je družbena lastnina in dobrina, je naravno bogastvo in pod posebnim družbenim varstvom.

Lovišča upravljajo samostojno lovske organizacije. Poleg pravic do izvajanja lova je njihova osnovna naloga varstvo in gojitev divjadi.

Usklajevanje različnih interesov gozdarstva, kmetijstva ter drugih uporabnikov prostora ter lovstva poteka v LGO.

Vsak občan lahko postane ob enakih pogojih in veljavnih predpisih član LD, število članov v LD ni omejeno.

V nekaterih državah je uzakonjen »prosti lov«, kjer lovišča upravlja država, pravico lova pa si lovec pridobi s plačilom določene pristojbine. Tak sistem je v pretežnem delu Italije in v skandinavskih deželah. V mnogih državah pa se razpolaganje z divjadjo povezuje z lastninsko pravico na zemljišče. Lovišča se oddajajo v zakup na dražbah za določen čas, kar pa otežuje dolgoročno gospodarjenje z divjadjo in daje v mnogih primerih prednost premožnejšim slojem. Vendar so socialna in ekološka gibanja v zadnjih desetletjih močno ublažila vpliv lastnine in »prostega lova«. Pri naših severnih sosedih je odstotek lovcev glede na število državljanov enak kot pri nas v Sloveniji, velik del lovišč imajo v zakupu lovske družbe. Lovske organizacije mejnih območij v Italiji, s katerimi že dolga leta uspešno sodelujemo, so dobro organizirane in

vodene, znane pa so nam tudi zelo ostre zahteve gibanj za začasno popolno prepoved lova v izpraznjenih loviščih v posameznih delih Italije.

Ukrepe za večje varstvo ogroženih živalskih in rastlinskih vrst, ki jih pripravlja, deloma pa že izvaja Evropska skupnost, je močno čutiti tudi v lovstvu. Zahteva se poostreno varstvo in ohranitev naravnega okolja ter varstvo ogroženih vrst.

Toda ni nam treba preveč razglabljati o razmerah drugod po svetu, spomnimo se ali pa se vprašajmo, kakšne so bile razmere v lovstvu pred vojno pri nas, kdo je lahko lovil in v kakšnem stanju so bila (z redkimi izjemami) zakupniška lovišča.

Trdim, da so temeljna načela, na katerih je zgrajeno slovensko lovstvo, sodobna in dobra in da je razmišljanje o vrnitvi na zakupniški sistem ali na sistem državnih lovišč v kakršnikoli obliki oddaljevanje od sodobnih teženj družbeno in gmotno uspešnih držav Evrope. Naša bogata in lepa lovišča potrjujejo to trditev, saj se po urejenosti, številčnosti divjadi, skrbi za varovanje naravnih danosti ter po visoki kulturni in strokovni stopnji naših lovcev uvrščajo v najboljša lovišča srednje Evrope.

Pri upravljanju lovišč se srečujemo z različnimi interesi gozdarjev, kmetijcev in lovcev. Vsi zagovarjamo ekonomski interes, pri prvih dveh je ta poudarjen, lovci pa dajemo poseben poudarek varstvu narave.

Prevelika številčnost jelenjadi ogroža gozdove, pri stalnem vznemirjanju in neustrezni sestavi gozda pa lahko v kritičnih obdobjih že nekaj glav povzroči velike škode. Zato je za ustrezno ravnovesje med gozdom in divjadjo in za izvajanje določenih varstvenih ukrepov potreben strpen, strokoven in enakopraven razgovor z lastniki in upravitelji gozdov, kar koristi vsem, predvsem pa divjadi.

Pod pritiskom razmer današnjega časa programsko in gmotno podpiramo težnjo, da pridelamo čimveč hrane doma. Kot žrtev hladnokrvne ekonomike, težkih in močnih strojev in kemije se spreminja naša pokrajina. Kakšna ironija! V mnogih delih Evrope, kjer so geološke razmere podobne našim, imajo presežke hrane in podpirajo pridelavo zdrave hrane, naravne lepote svoje urejene dežele pa dobro prodajajo turistom. Na srečo so tudi pri nas glasovi za razvoj v to smer bolj glasni, pa tudi ukrepa se že. Pri teh gibanjih moramo biti lovci navzoči z izdelanimi zahtevami.

Z namenom, da bi usklajevali različne interese, smo oblikovali lovskogojitvena območja (LGO). To je oblika delovanja, ki se je zelo dobro obnesla v mnogih evropskih državah. Pri nas so nekatera območja dobro zaživela, druga pa manj. Menim, da imamo že toliko izkušenj, da se bomo kmalu lahko pogovorili o potrebnih in nujnih spremembah in dopolnilih.

Senco na slovensko lovstvo pa mečejo neporavnane škode na poljščinah in spori glede teh. Na srečo teh primerov ni veliko, v javnosti pa je njihov odmev tako glasen, da si mnogo občanov ustvari napačno sliko o našem lovstvu. Če je kmet upravičen do povračila škode, jo moramo takoj poravnati. To zahtevata od nas zakon in dobro ime slovenskega lovstva.

Tržne razmere in možnosti slovenskega lovstva

Tržna usmeritev, pričakovana povečana ponudba divjadi in odstrela iz vzhodnih držav ter bele lise glede gospodarjenja z našimi lovišči nam dajejo povod za zahtevo, da se pogovorimo o tem, kako gospodarimo in kako izkoriščamo bogastvo, ki nam je zaupano. Poslovni interes imamo na treh področjih:

– Prodaja mesa uplenjene divjadi

Letno uplenimo v slovenskih loviščih od 800 do 1000 ton divjačine. Njena devizna vrednost je od 7 do 9 milijonov DEM. Skoraj vso divjačino izvozimo. Zbiranje, skladiščenje in izvoz opravlja več trgovinskih hiš, ki imajo zbiralno mrežo širom po Sloveniji. Za to delo si zaračunajo približno 30 % od dosežene cene na zunanjem trgu. Izvažajo predvsem v Zvezno republiko Nemčijo, in to v glavnem uplenjeno, neizkoženo divjačino, le ABC Pomurka divjačino konfekcionira, MIP Nova Gorica pa manjše količine predela. Ponudba na domačem trgu je skromna ali pa je skoraj ni. To je značilno stroškovno načelo, pri katerem za več tveganja in dela ni posebnega denarnega interesa.

V lovskem priročniku nemške lovske zveze, letnik 1989, in v knjigi o srnjadi Bruna Haspelerja sem našel naslednje zanimive podatke:

V ZRN pojedjo 34600 ton divjačine na leto, 18600 ton je uvozijo, doma pa odstrelijo 16000 ton. Od tega je lovci sami porabijo ali prodajo končnim uporabnikom in gostiščem 13000 ton, le 3000 ton prodajo veletrgovini. Haspeler pa ugotavlja naslednje: černobilska katastrofa je povzročila hudo zmedo na trgu z divjačino. Veletrgovina se je obotavljala in ni hotela prevzeti nobenega tveganja. Po černobilski izkušnji so se nemški lovci v okviru svojih lovskogojitvenih območij »samoorganizirali«, zgradili so hladilnice, v katerih divjačino izkožujejo in v uporabi obliki prodajajo zasebnim kupcem. Postali so prožnejši, bežijo od veletrgovcev in njihovih »rušilnih cen«.

Dobra šola, ki je vredna posnemanja!

– Lovski turizem

V slovenskih loviščih lovi vsako leto okrog 5000 gostov, za lovske storitve plačajo okrog 4 milijone DEM, od tega v loviščih lovskih družin približno polovico, drugo polovico pa v loviščih skupnosti OZD. Lovske družine upravljajo 566 lovskih domov in lovskih koč, OZD pa 125. To je zelo bogata ponudba in pomemben vir dohodka, saj pomeni dohodek od turizma že polovico vrednosti divjačine. Dohodki od turizma pa so po loviščih zelo različni in na te sem mislil z »belimi lisami«.

Stalni lovski gost je najboljši gost. Nanj lahko z največjo verjetnostjo računamo, pa tudi nobene

posredniške provizije nam ni treba plačevati. Posredovanje drugega odstrela pa moramo obdržati v lovskih vrstah.

– Oskrba z lovskimi potrebščinami

Valter Dvoršek, dober poznavalec razmer v slovenskem lovstvu, je svojo kritično oceno opisal v letošnjem februarskem Lovcu. Prepričan sem, da se strinjamo z njim v glavnem vsi lovci. Z redkimi izjemami dajejo naše trgovine lovskih potrebščin kaj borno podobo in skromno ponudbo, ki je kljub boljšim možnostim slabša kot v mnogih vzhodnih državah. Pa je bilo ob odpravi naše »lovske zadruge« in za tem toliko obljub in dogovarjanj o uvozu lovske opreme v nadomestilo za izvoženo divjačino!

Poglejmo v Avstrijsko Štajersko ali Koroško ter v Italijo! Tam je enako število lovcev kot pri nas, pa tudi iz enakih slojev prebivalstva. Skoraj v vsakem večjem naselju je bogato založena in prožna ponudba lovskih potrebščin in vsi dobro živijo. Mnogi tudi od slovenskih kupcev. Res, da je kupna moč povprečnega Avstrijca ali Italijana višja od naše, če primerjamo opremljenost naših lovcev in željo po tem, pa te razlike niso več tako velike. Slovenski lovec dà nase, le da tega ne znamo ponuditi in izkoristiti.

Na lanski jesenski skupščini so delegati o teh vprašanih razpravljali, IO pa je pripravil za spomladansko sejo skupščine program, kako se bomo lotili reševanja teh problemov. Pričakujemo ideje in predloge.

Smernice o gojitvi divjadi

Z letošnjim letom poteče veljavnost smernic, ki smo jih sprejeli pred petimi leti. Ker so smernice najvažnejši strokovni dokument našega lovstva, smo se odločili, da spomladi obravnavamo njihov osnutek, jeseni pa dokončen predlog. Zahvaljujem se vsem, ki ste v Lovcu ali pa na drug način izrazili svoje kritične poglede na sedanje smernice. Le z izmenjavo izkušenj in mnenj ter upoštevanjem dognanj domačih in tujih lovskih ved bomo lahko z najmanjšim tveganjem sledili času.

Dotaknil bi se vprašanja zveri in ujed. Medved zunaj rajoniziranega območja uživa enako »varstvo« kot siva vrana ali šoja ali pa še manjšo, ker ti nimata kože in trofeje. Ris v sosednji Koroški povzroča težave na planinah, kjer pasejo drobnico. Sedanji tropi štejejo okrog 34000 ovac, njihovo število pa nameravajo povečati na 80 do 100 tisoč glav. Lovce Furlanije pa skrbi, ker se ris približuje njihovim loviščem. To so vprašanja, ki jih je treba strpno obravnavati v širšem območju, saj »divjad ne pozna meja«.

V kratkem se bomo spet srečali z visoko številčnostjo lisic. Veterinarji in lovci uspešno nadaljujemo s peroralno vakcinacijo, izkušnje iz držav, kjer so to varstvo že opravili, pa kažejo, da je številčnost lisic izredno narasla. Ker samo z odstrelom lisice težko držimo na kratko, nam zakon dovoljuje tudi lov s pastmi. Vendar je zakon zelo načelen, odprta so praktična vprašanja izvajanja: kdo lahko lovi in pod kakšnimi pogoji, velikost, vrsta in moč pasti, kdaj se lahko lovi glede na

ogrožanje lovskih psov, varnostne ukrepe in še kaj. Ta vprašanja zahtevajo odgovor, menim pa, da bi morali vse strupe odstraniti iz naših lovišč.

Tudi o ujedah v nižinskih loviščih so še nekatera odprta vprašanja.

Razveseljiva je pobuda lovcev ZLD Maribor o večji skrbi za ruševca. Odstrel je že dolga leta nespremenjen, vendar se na nekaterih obrobni območjih in območjih z razvitim zimskim turizmom kažejo nevarna znamenja upadanja številčnosti. Tudi o varstvu velikega petelina se bomo pogovarjali in odločali na spomladanski skupščini. Ne bom se spuščal v oceno, koliko so na izboljšanje številčnosti vplivale vremenske razmere in drugi dejavniki, koliko pa nekajletna prepoved odstrela. V loviščih LD Gorenjske so leta 1984 našli 147 petelinov, lani pa 246. Tudi če je kakšen petelin štet dvakrat, je izboljšanje številčnosti očitno. V alpskem prostoru je veliki petelin še vedno lovna divjad, vendar

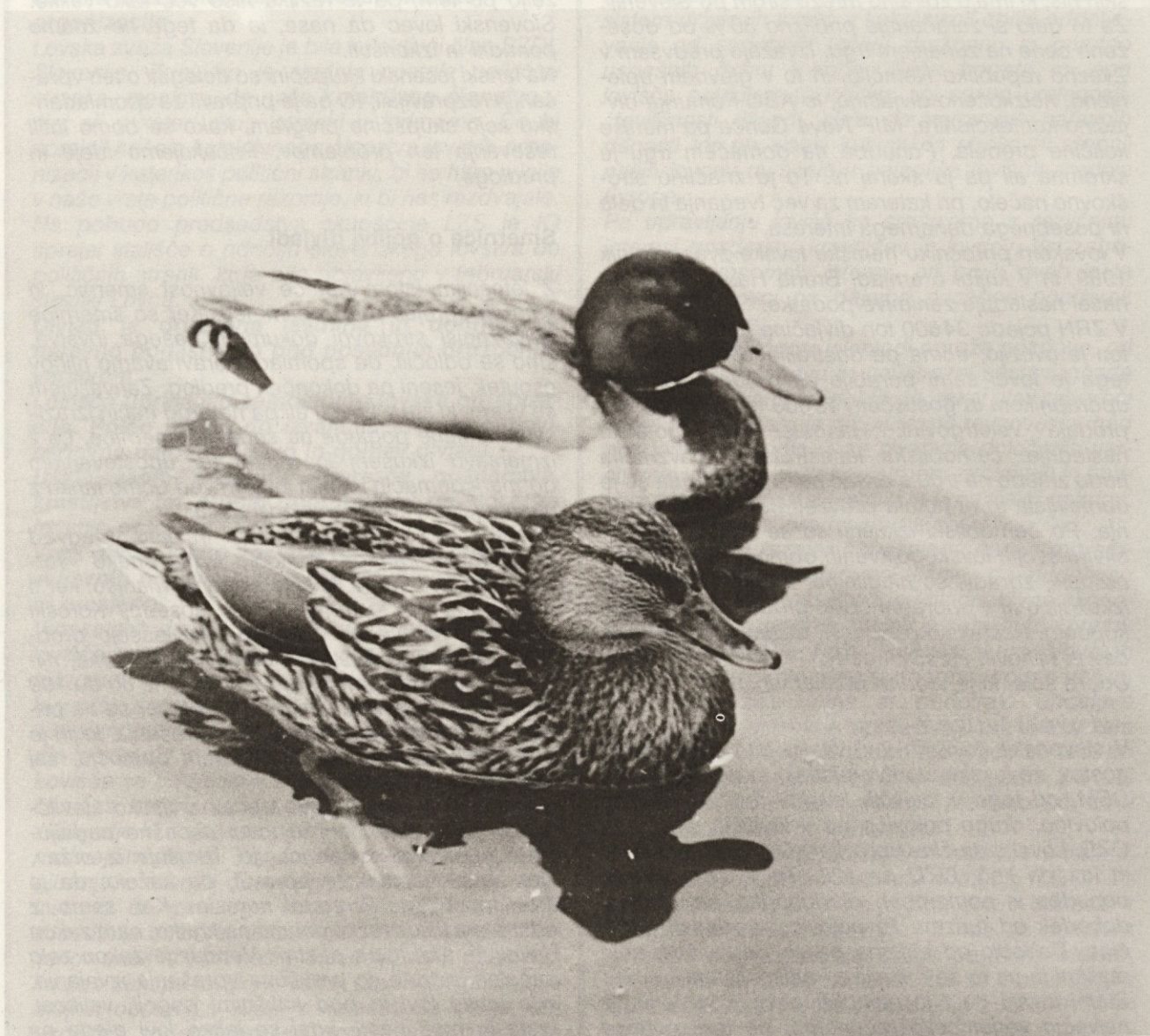
se območja vzdržanega lova vedno bolj širijo. Petelina love v majhnem številu samo še na zelo majhnih območjih njegove naselitve. Pri tem mislim na severna pobočja alpskega grebena.

Za zaporo lova so se odločili tudi na Avstrijskem Koroškem. Pred očmi moramo imeti dejstvo, da bi del družbe zelo kritično ocenil morebitno odločitev o odstrelu, čeprav minimalnem, divjega petelina. V lovstvu je vedno bolj čutiti interes in vpliv družbe. Obziren posluh lovcev lahko prepreči marsikatero prenapljeno odločitev, ki bi bile zaradi nepoučenosti sprejete v škodo divjadi. Ob takih razpravah pa je pomembno, da zaporedja naziva našega zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ne zamenjamo. To ne velja le za gozdne kure, temveč za vse vrste divjadi.

Kranj, 6. 3. 1990

Bruno Skumavc, predsednik skupščine LZS

Foto Luka Kaše

Soglasij k melioracijam ne upoštevajo!

Ljubljanski regionalni zavod za varstvo narave in kulturne dediščine,
Zavod za ribištvo in Lovska zveza Slovenije

Republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je leta 1984 izdal posebna navodila za ekološko ureditev kmetijskih zemljišč pri načrtovanih agromelioracijah. Tako bi morale organizacije združenega dela, ki vlagajo v melioracije, jih načrtujejo ali opravljajo, upoštevati strokovno utemeljene in stvarne predloge za ohranjanje in izboljševanje razmer za poljsko divjad, za vodni življenjski in za varstvo okolja. Usklajevanje vseh interesov morajo uporabniki prostora opraviti v fazi predložitve obravnav. Naložbenik melioracij organizira komisijo za strokovno oceno melioracije že v predložitvenem postopku. Do tu je vse prav. Naložbenik se ponavlja tudi zelo potrudi, da si pridobi vsa potrebna soglasja za gradbeno dovoljenje; kako pa pri opravljanju melioracij pridobljena soglasja upošteva, pa je povsem drugo vprašanje. Kot po pravilu pri izvedbi melioracij ne upoštevajo niti minimalno dogovorjenih zahtev soglasodajalcev. Podoba krajine po opravljenih melioracijah je povsem enaka! To so obsežne njivske površine brez sleherne gozdne zarasti in tako brez vsakršne možnosti za obstoj in življenje poljskih živali. Zadnji veliki melioracijski posegi se z vseh strani zajedajo v Ljubljansko barje. Ali bodo upoštevana mnenja naravovarstvenikov, ribičev in lovcev? Ali pa bo Ljubljansko barje v nekaj letih mini podoba Vojvodine? Da ne bo očitkov, da lovska organizacija nemo opazuje uničevanje habitatov za številne živalske vrste na Ljubljanskem barju, si oglejmo primer: **Mnenje k predvidenim hidromelioracijam v območju Sinje gorice in Blatne Brezovice.** Koliko so izvajalci upoštevali takšna mnenja, se lahko prepričamo pri ogledu terena, npr. LD Domžale in tudi drugod po Sloveniji.

Lovska zveza Slovenije

Mnenje k predvidenim hidromelioracijam v območju SINJE GORICE in BLATNE BREZOVICE

Skladno z navodilom za melioracije kmetijskih zemljišč ter varstvo in gojitev divjadi in rib, ki ga je izdal Republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano s števil. 323-02/84-33-II/ČE z dne 30. 5. 1984, izdajamo: Ljubljanski regionalni zavod za varstvo

Na Barju naj ostane le neokrnjena narava

Kaj se bo dogajalo na Barju in z Barjem v naslednjih letih in desetletjih, bo odvisno od marsičesa. Predvsem bi si želeli, da bi se v prihodnosti sedanji odnos do Barja temeljito spremenil. Zgledovali naj bi se po sodobnih civilizacijskih dosežkih in ne le po trenutnih interesih in premalo premišljenih načrtih zdaj še vplivnih skupin. Ljubljansko barje je v zadnjih desetletjih močno spremenilo svojo podobo. Na žalost pa ne na bolje! Mnogi s tem niso zadovoljni, prišlo je celo do sporov, razprtij in ostrih kritik.

Še posebej so posege na Barje občutile barjanske lovske družine. Med drugimi je Lovska družina Rakovnik v štirih desetletjih izgubila več kot polovico svojega lovišča in kot kaže, se ta proces še ni končal. Zgradili so novo industrijsko cono, poselitve Rudnika, Orljega, Lavrice, Škofljice, Pijave Gorice itd. se še nadaljuje. Mnogo premalo je bilo narejenega, da bi zavrl in preprečili najbolj negativen in škodljiv pojav, črne gradnje, na Barju.

Vendar se nekaj le premika na bolje. Spodbudne in obetavne so najnovejše usmeritve občine Vič-Rudnik, ki je po površini ena največjih občin na Slovenskem. Občinski sklepi, da do nadaljnjega ustavijo vse večje posege na Barje, kažejo na hitro prilagajanje novim razmeram in spremembam v družbi. Še več, mnoga znamenja kažejo, da ima vsaka občina namen bolj učinkovito izkoristiti tudi Barje in sprejeti le tiste načrte in morebitne večje posege na Barju, ki bodo v skladu s sodobnimi ekološkimi zahtevami. Hkrati pa je to tudi znamenje previdnosti in razumevanja za programe nekaterih strank, ki so jasno zapisale zahteve po učinkovitem varstvu okolja, ustavitvi črnih gradenj itd.

Ta vprašanja pa zanimajo tudi nas, lovce. Na februarjem občnem zboru Lovske družine Rakovnik je bilo čutiti njihovo navzočnost. Med drugimi so soglasno sprejeli pobudo, naj bi se v bližnji prihodnosti sestali predstavniki vseh barjanskih lovskih družin, se pogovorili o problematiki Barja kot celote in načrtovanih novih posegih v to okolje. Zaželeno bi bilo, da bi prišli na ta sestanek barjanski lovci – domačini, ki dobro poznajo posebnosti Barja.

V sedanjem času se mnogo govori in piše o vstopu naše države v Evropo 1992. To je zelo dobro in prav. Vendar pa sama odločitev še ne pomeni, da smo za takšno Evropo že pripravljeni. Marsikaj bo treba poprej še narediti in urediti. S tem v zvezi se bo treba pogovoriti tudi o Barju. Ali smo na tem področju uskladili svoje delovanje in hotenje s sodobnimi evropskimi usmeritvami in prakso, pa tudi zaradi interesov nas samih. Znano je, da je vrsto mednarodnih konvencij (o varstvu okolja, bermsko konvencijo, bronko konvencijo itd.) Evropska gospodarska skupnost (EGS) že sprejela. Naša država jih doslej še ni. V skladu s temi mednarodnimi dogovori bo potrebno, ko jih bomo sprejeli, ustrezno dopolniti in spremeniti našo zakonodajo in ustavo. Prizadevati si moramo in dajati pobude ter zahtevati, naj bi naša država te konvencije čimprej sprejela in jih seveda tudi izvajala.

Tudi v povezavi z Barjem in nekaterimi načrti se že kaže, kako zgrešeni so mnenje in težnje nekaterih, ki bi hoteli zabetonirati in asfaltirati čim več naše lepe deželice. Dokaj tega se jim je že posrečilo, saj je po vojni izginilo 54.000 hektarjev njiv v Sloveniji. Zdaj je tudi že jasno, da so zgradbe, beton, plastika in jeklo mnogo premalo za vstop v Evropo 1992.

Zato tokrat o ljubljanskem Barju nekoliko drugačna pobuda: vsaj na nekaterih delih Barja naj ne bi ničesar spreminjali. Naj ostane tu le neokrnjena narava. Ta izjemen barjanski prostor je sklenjen ekološki sistem, zato bosta rastlinstvo in živalstvo lahko obstajala samo v naravnih razmerah, kakršne so zdaj. Lovci in sploh večina ljudi, ki živi na tem prostoru, so življenjsko zainteresirani za zdravo, naravno okolje in zato ne smemo uničiti občutljivega naravnega ravnovesja, ki vlada na Barju.

Stane Lenardič

naravne in kulturne dediščine, Zavod za ribištvo in Lovska zveza Slovenije skupno mnenje k načrtovanim melioracijskim posegom na Ljubljanskem barju v območju Sinje gorice in Blatne Brezovice:

Na podlagi določil Zakona o varstvu narave in kulturne dediščine (Ur. list SRS št. 1/81), 15. člena Zakona o sladkovodnem ribištvu (Ur. list SRS št. 25/76), Zakona o spremembah in dopolnitvah posameznih določb nekaterih republiških zakonov v zvezi s postopkom za pridobitev lokacijskega dovoljenja (Uradni list SRS št. 21/78), Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (Uradni list SRS št. 25/76), Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Uradni list SRS št. 34/84) je določeno, da mora investitor že v fazi predlokacijske obravnave upoštevati pogoje zgoraj omenjenih organizacij:

- 5% celotne meliorirane površine se nameni za protivetno in biološko zaščito. Predlagamo nadomestno zasaditev z vrbam, hrasti in jelšami ob kanalih in poljskih poteh, v širini 4 metre. Razdalja med posameznimi zasaditvenimi skupinami oziroma vetrobranskimi pasovi naj bo minimalno 250 metrov. Predvsem je potrebno zasaditi južne bregove kanalov zaradi ohranjanja razmer, ki so potrebne za obstoj vodnega življa, poljske divjadi in drugih koristnih poljskih živali,
 - obstoječa potoka, t. j. Črna mlaka in Zrnica, ki ponekod omejujeta melioracijsko območje, se lahko urejata le v okviru obstoječe struge,
 - novi kanali in komunikacije naj potekajo tako, da se ohrani obstoječa parcelacija in s tem tudi značilen, historično pogojeni krajinski raster, čemur mora zadostiti tudi morebitna komasacija,
 - na območju Račjih mlak naj se ohrani obstoječa mokrotna travniška kultura, kjer so razmere primerne za uspevanje zaščitenih rastlinskih vrst – močvirskega tulipana in drugih, na vlažna tla vezanih rastlinskih vrst, ki so na mednarodnem »rdečem seznamu«¹ ogroženih rastlinskih vrst,
 - levo brežino Ljubljance je treba ohraniti v obstoječem stanju, to je z ohranitvijo obrežne vegetacije, ki mestoma v obliki gozdnatih jezikov sega tudi med njivske in travniške površine,
 - vse podrobnosti v zvezi z ureditvijo potokov, melioracijskih jarkov in nadomestno zasaditvijo se določijo skupaj s projektantom. Dodatna pojasnila in smernice naj projektant pridobi pri LZS–Černe, tel. (061) 214-950, Zavod za ribištvo – Bertok (061) 214-934 in pri Ljubljanskem regionalnem zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine (061) 224-963 (Vrhunc).
- Pri ogledu smo ugotovili razmeroma visoko razvito agrokulturo, tako njivsko kot travniško, in se zato sprašujemo o

Mladi kos

Foto S. Lenardič

smislu tako obsežnega melioracijskega posega, saj bi po vsej verjetnosti že z rednim vzdrževanjem obstoječih jarkov dosegli želene učinke.

Območje Blatne Brezovice, zlasti južno od ceste Sinja Gorica – Blatna Brezovica, sodi med najbogatejše in najvažnejše predele s kolišči na Ljubljanskem barju (glej prilogo). Dosedanje raziskave so deloma odkrile dve kolišči, ki ju varujemo s prvo in drugo stopnjo varstvenega režima. Izkušnje kažejo, da moramo računati s povezavo obeh kolišč, kar pomeni, da se lahko prva stopnja varstvenega režima, ki načeloma prepoveduje kakršnekoli posege v zemeljske plasti, razširi na ves južni predel predvidene melioracije. Ker se arheološke ostaline pojavijo že v globini 60–80 cm, predlagamo, da se melioracija na tem predelu opusti, oziroma po-

iščejo načini, ki ne bodo ogrožali arheološke dediščine.

Na preostalem terenu bo potrebno izvesti predhodne raziskave, ki bodo pokazale prisotnost kulturnih ostalin. Te raziskave obsegajo: odvzem in analizo fosfornih vrtnin, njihovo geodetsko izmero ter mikrofotografski pregled terena. Na podlagi rezultatov raziskav se bomo odločili, ali se teren na prizadetih delih trajno zaščiti, arheološko razišče, ali pa sprostimo za nadaljnje posege.

Nadalje opozarjamo na prisotnost arheoloških plasti SZ od Blatne Brezovice, zlasti na parc. št. 2529, 2534, 2535, 2536, 2443 k. o. Blatna Brezovica. Območje bo potrebno sondažno raziskati. Za izvedbo vseh navedenih raziskav naj se investitor poveže z Mestnim muzejem, Gosposka 15, Ljubljana (dr. T. Bergant).

Vpliv zaraščanja kmetijskih površin na divjad v severni Primorski

Vitomir Mikuletič

Naključni opazovalec pokrajine si težko ali sploh ne more predstavljati sprememb, ki so nastajale v njej v daljšem obdobju. To lahko pokažejo le redne občasne meritve pristojnih služb ali fotografije, narejene v daljših časovnih presledkih. V gozdarstvu je taka služba urejanje gozdov, ki za posamezne gozdnogospodarske enote vsakih deset let pregleda gozdne sklade (gozdno površino, lesno zalogo, prirastek in etat). Primerjava teh podatkov, za lovstvo je pomembna predvsem z gozdom obraščena površina, nam pokaže razlike. Zaradi splošnega gospodarskega razvoja v zadnjih desetletjih so te razlike pri gozdnih površinah marsikje občutne. Seveda je tak razvoj imel posledice tudi pri divjadi. V štirih severnoprimeških občinah (Ajdovščina, Nova Gorica, Tolmin, Idrija) so do leta 1980 pri gozdnih površinah nastale razlike (glej preglednico 1). Gozdnatost (delež gozdne površine glede na vso površino) pa se je spremenila tako, kot je prikazano v preglednici 2.

V vseh štirih občinah se je med letoma 1964 in 1980 povečala gozdna površina za skoraj 21 odstotkov. Glede na minimalna krčenja v zadnjih desetih letih pa lahko pričakujemo do leta 1990 še nadaljnji porast gozdnih površin. Kakor je hitrost zaraščanja v posameznih občinah različna, takšna je tudi v manjših enotah. Kot primer navajam območje na desnem bregu Soče v občini Nova Gorica, kjer je po italijanskem gozdnem katastru iz leta 1940 gozdnatost znašala le 23 odstotkov, leta 1982 pa smo pri inventarizaciji ugotovili že 52 odstotkov! Seveda so to mladi gozdovi, deloma zelo slabe kakovosti. Taki pa zelo ustrezajo srnjadi in divjim prašičem. Letos je v obnovi gozdnogospodarski načrt enote Ajdovščina in v kratkem bomo imeli na voljo nove podatke. Tudi tu pričakujem povečanje gozdne površine.*

Očitno je, da morajo tako velike spremembe v življenjskem prostoru divjadi vplivati tudi nanjo. Kakšne pa so spremembe pri divjadi, nam pokažejo podatki o gibanju številčnosti, še bolj pa o odstrelu posameznih vrst. Na splošno lahko ta razvoj za zadnja desetletja prikažemo s preglednico (preglednica 3). Medtem ko je naraščanje števila park-

ljaste divjadi neposredno odvisno od večanja gozdne površine, je zginevanje male divjadi odvisno tudi od drugih dejavnikov (pozidava, uporaba kemičnih sredstev v kmetijstvu, melioracije, regulacije potokov itd.).

In kako ta razvoj kažejo številke? Iz podatkov ZLD Gorica povzemam za

posamezna petletja naslednje (preglednica 3).

Omeniti je treba, da od leta 1967 v zgornjih podatkih ni odstrela od sedmih lovskih družin iz območja Idrije, ker so te ustanovile svojo zvezo.

Medtem ko zaraščanje kmetijskih površin ne vpliva toliko na naraščanje števi-

Trnovska gmajna leta 1953, pred pogozditvijo s črnim borom

Trnovska gmajna danes. Leta 1955 so jo pogozdili s črnim borom. Tako sta divji zajec in kotorna tu izgubila svoj življenjski prostor, naselila pa se je srnjad in tudi divji prašiči tod pogosto najdejo zavetje. Posnetek iz oktobra 1989, s približno istega mesta.

Foto V. Mikuletič

* Medtem sem izvedel, da se je gozdna površina v enoti Ajdovščina povečala za približno 2700 ha, kakor so pokazale meritve iz leta 1989. Gre predvsem za zaraščajoče se površine, ki jih je prej kmetijska zemljiška skupnost vodila v VI. kategoriji.

Preglednica 1:

Občina	L. 1964 ha	L. 1980 ha	Razlika ha	%
Ajdovščina	16663	16362	-301	-1,8
Nova Gorica	21896	30148	+8252	+37,7
Tolmin	34513	45010	+10497	+30,4
Idrija	24391	26387	+1996	+8,2
Skupaj	97463	117907	+20444	+20,9

Preglednica 2:

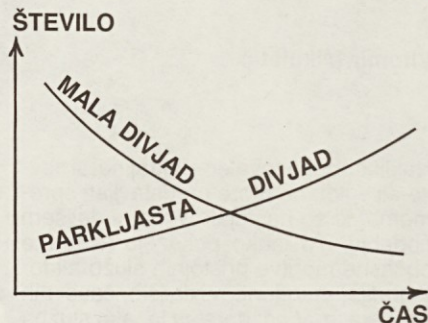
Občina	Vsa površina ha	Gozdnatost v % 1964	1980
Ajdovščina	35235	47,3	46,4
Nova Gorica	60537	36,2	49,8
Tolmin	93930	36,7	47,9
Idrija	42484	57,4	62,1
Skupaj	232186	42,0	50,8

Preglednica 3: Število odstreljene divjadi v obdobju 1951/1988

Leto	1951	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1988
Vrsta									
Jelenjad	1	3	1	10	7	8	31	34	19
Srnjad	97	369	918	1624	1760	2373	2630	3129	2711
Divji prašič	19	79	37	36	19	117	132	305	403
Zajec	5598	4310	4715	3585	2603	1591	409	913	182
Fazan	103	603	1763	2573	3841	2194	456	566	363
Jerebica	36	245	861	309	313	92	65	—	—

la jelenjadi, pa je ta pojav za srnjad in divje prašiče bistven. Jelenjad se je namreč razširila le v strnjene gozdne predele, npr. na Trnovsko planoto, kjer je postala bolj ali manj stalna divjad. Opuščanje obdelave in izrabljanja kmetijskih površin in njihovo postopno, vendar dokaj hitro zaraščanje pa izredno ustreza divjim prašičem in srnjadi. V Vipavski dolini in Brdih prej pravzaprav niso poznali srnjadi in divjih prašičev,

danes pa sta to skoraj najbolj razširjeni vrsti, vsaj v nekaterih loviščih. Zanimivi so tudi podatki o divjadi in lovstvu v gozdnogospodarskem načrtu iz leta 1931 za območje gozdne uprave Trnovo (del Trnovskega gozda). Tako izvevmo, da je takrat v Trnovskem gozdu živel tropič divjih prašičev, hkrati pa priporočajo, naj se pospešuje njihova razmnožitev, češ da je to zanimiva divjad. O jelenjadi pravi isto poročilo, da je

bila v preteklosti dokaj številna, zadnjega jelena pa da so uplenili leta 1826. Leta 1879 so izpustili v Trnovskem gozdu nekaj jelenov, ki pa so pozneje izginili. Čez 70 let pa je jelenjad sama prišla v Trnovski gozd in postala tu stalna divjad. Pri mali divjadi je zadeva nekoliko drugačna, saj gre pri navedenih treh vrstah v glavnem za poljsko divjad. Toda te tri vrste so bile nekoč številne tudi na Krasu, ki je danes dobera zaraščen in pogozden. Iz gozdnogospodarskih načrtov za Trnovski gozd za leta 1905/16 izvevmo, da so na njegovem obrobju v letih 1887/1906 med drugim uplenili 40 poljskih jerebic, 50 kotorn in 1677 (!) zajcev. Danes je tu le še nekaj dolgouhcev in še to samo tam, kjer je še kaj obdelane površine. Medtem ko je v dolini zmanjševanje številčnosti male divjadi predvsem posledica drugih dejavnikov, ne pa zaraščanja, je v gričevnatem in gorskem svetu najbrž prav to glavni vzrok za njeno izginjanje. Razvoj, kakršnega nam kaže preglednica, je vsekakor vreden premisleka. Prav gotovo je treba preveriti dosedanje cilje gospodarjenja z divjadjo in najbrž postaviti nove.

V APRILU zakon dovoljuje lov na vso nezaščiteno divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) ter na tu navedeno in prikazano divjad. Če je odstrel seveda planiran in lovška organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni prepovedala.

medved

divji prašič

Odstrel vodeče svinje je prepovedan!

11. IV. vzide ob 6.24 in zaide ob 19.43
26. IV. vzide ob 5.58 in zaide ob 20.03

= 2. IV.,
vzide ob 11.05
zaide ob 3.46

= 10. IV.,
vzide ob 21.04
zaide ob 6.14

= 18. IV.,
vzide ob 3.05
zaide ob 11.45

= 25. IV.,

Kozača ali uralska sova v Sloveniji

Slavko Polak

Predsednik muzejskega kuratorija, grof Franc Jožef Hohenwart, je v svojem vodniku po zbirkah Deželnega muzeja v Ljubljani med drugim zapisal: »Med ptiči je marsikatera redkost, recimo uralska sova, prebivalka bistriških, hasberških in snežniških gozdov (po njej muzej pogosto sprašuje zaradi menjave)...« Pravi ta uralska sova ali kozača bi izmed devetih pri nas živečih vrst sov zaslužila posebno pozornost. Ta velika sova, ki je pogosto še prav zaupljiva do človeka in težko ostane neopažena, se pojavlja raztreseno po Sloveniji in zbujajo razna uganjanja ornitologov in lovcev o njeni razširjenosti.

Kozača ali uralska sova je v srednji Evropi tako imenovani postglacialni relik, kar pomeni, da se je s severa priselila k nam v času, ko so se pleistocenski ledeniki že umikali in je bil večji del Evrope pokrit z obširnimi iglastimi gozdovi borealnega tipa. Uralska sova pripada sibirskemu tipu favne, tako da ji taki gozdovi najbolj ustrezajo. Temu pa je sledilo še toplejše obdobje, kakršnega imamo danes in borealni gozdovi so se umaknili daleč na sever, reliktno pa so se ohranili tudi v visokogorju. Danes uralska sova naseljuje iglaste gozdove Švedske, Finske, skrajnega severnega dela Poljske ter širok pas tajge prek vse Sovjetske zveze do Koreje in Japonske. Ohranila pa se je tudi v izoliranih populacijah v Dinarskem gorstvu, Karpatih in v kitajskih gorah. O

posameznih gnezdnih poročajo iz avstrijskih Alp, Madžarske, Bolgarije, slišali pa so jo tudi že na na Olimpu v Grčiji. V Evraziji je opisanih 9 (11) podvrst. Pri nas živi podvrsta s strokovnim imenom *Strix uralensis liturata*, ki živi tudi v Skandinaviji in evropskem delu Sovjetske zveze. Uralske sove izoliranih srednjeevropskih populacij pa imajo nekaj svojih značilnosti, kar dokazuje, da je bila populacija dovolj dolgo izolirana.

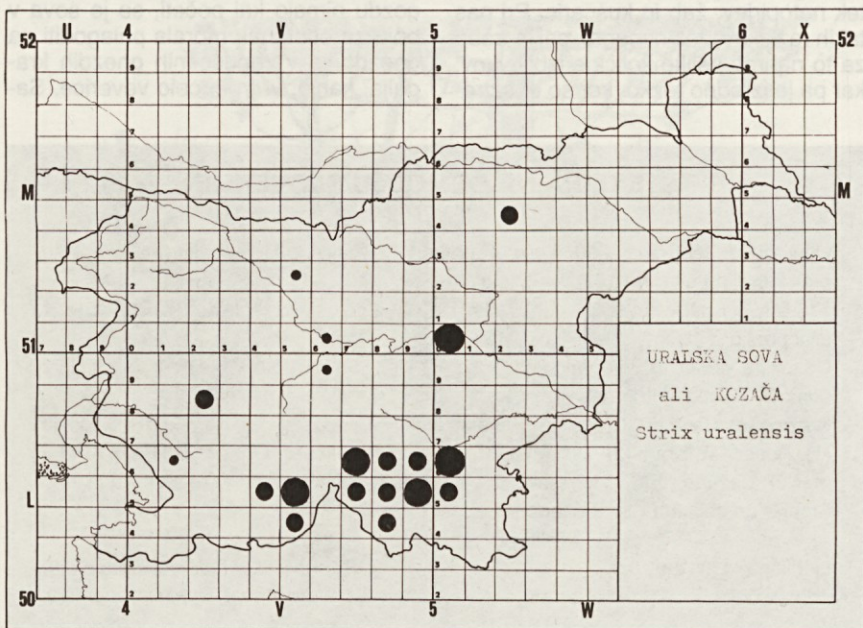
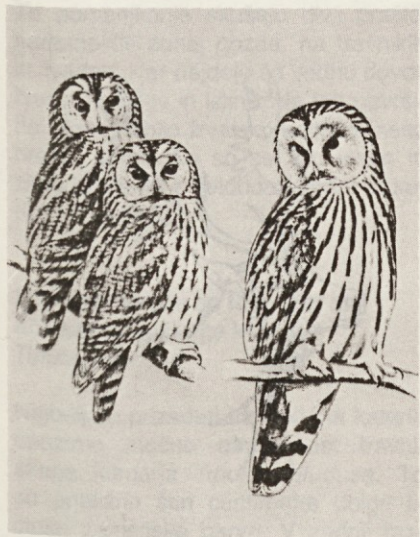
Perje odrasle uralske sove obeh spolov je sivo-belo s temnimi lisami. Prečne temne proge so izrazitejšje na perutih in repu. Obrazni disk je skoraj krožen, sivo-bel in brez krožnih linij. Glava je okrogla, oči so temno rjave in razmeroma manjše od oči lesne sove, edine, za katero bi lahko pri nas zamenjali kozačo. Lesna sova nastopa poleg rjave tudi v sivi barvni različici. Kozača je precej večja, samica meri do 60 cm, medtem ko meri lesna sova le okrog 40 cm, ima manj izrazit obrazni venec in deluje bolj čokato. Poleg tega je za uralsko sovo značilen dolg rep, ki med letom pogosto visi navzdol. V letu deluje zelo svetlo in pogosto lovi tudi podnevi, česar za lesno sovo ne moremo trditi. Mladiče uralske in lesne sove je

težko razlikovati. Pogostejše kot sove vidimo in slišimo ponoči njihovo oglašanje. Vsakdo pozna oglašanje lesne sove, njen znani, doneči »hu-hu hu-u-u-u-h...«. Njena samica pa se oglašja s tankim »ku-wit«. Lovci ponoči pogosto slišijo še razna druga oglašanja. Oglašanje je težko zapisati fonetično, pa vendar naj si lovci skušajo zapomniti oglašanje uralske sove, in sicer ne preglasen »huow«, ki mu sledi »hauhau-u-hu«. To oglašanje slišimo pogostejše v gnezditvenem obdobju od februarja do maja, pa tudi v zgodnji jeseni. Poleg tega se kozača oglašja tudi s kratkim, odsekanim laježem, ki ga ne smemo zamenjati z rezkim, zateglim laježem lisice in še z drugimi, manj pogostimi glasovi, ki prav gotovo burijo domišljijo lovcev, ko v mirnih septembrskih nočeh poslušajo jelenov ruk. Nasploh so uralske sove razmeroma tihe in lahko ure in ure preživimo na njihovem teritoriju, tudi v času gnezdenja, ne da bi slišali karkoli.

Uralska sova stalno naseljuje svoj teritorij, ki ga srdito brani pred sovratniki pa tudi drugimi vrstami sov in ujed. Manjše vrste sov se pogosto znajdejo na njenem jedilniku. Po mojih izkušnjah uralska in lesna sova ne moreta živeti na istem teritoriju. Poslušal sem že oglašanje obeh le kak kilometer narazen, vendar sta vrsti naseljevali različne habitate; uralska jelovo-bukov gozd nad 1000 metri nadmorske višine, lesna sova pa se je oglašala iz bližnjega gozda hrasta in gabra. Uralska sova se hrani v glavnem z malimi sesalci: mišmi, voluharicami, redkeje polhi, rovkami, vevericami in podgani. Ptice so v njeni prehrani bolj izje-

Razširjenost uralske sove v Sloveniji na kartici kartiranja živalstva Slovenije z vrisano UTM mrežo. Velika pika pomeni zanesljivo gnezditve, manjša verjetno gnezditve, najmanjše pike pa prikazujejo opažanja zunaj gnezditvenega obdobja.

Lesni sovi (*Strix aluco*) in uralska sova (*Strix uralensis*) na desni

Mlada lesna sova

Foto A. Dvoršak

VABILO K SODELOVANJU

Lovci, ki ste se že srečali z uralsko sovo ali kozačo, jo imate doma morda nagačeno ali pa ste celo vedeli za njeno gnezdo, sporočite to s podatki o datumu in kraju na naslov: **Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Langusova 10, 61000 Ljubljana.** Vsak, še tako majhen podatek, nam bo dobrodošel in bo prispeval kamenček v mozaik poznavanja enega od bogastev naših gozdov.

moma, pogostejše so pozimi, ko so miši pod snegom. Na Finskem so v izbljuvkah iz neprebavljene dlake in kosti, ki so pri kozači dolgi povprečno 6,2 cm in široki 2,5 cm, našli kar 35 vrst ptic, od drobnega kraljička do ruševca. Poleg tega so ugotovili še majhen odstotek netopirjev, žab in kuščaric. Pri nas takih raziskav, žal, nimamo, saj je treba za to nabrati velike količine izbljuvkov, kar pa je izredno težko, ker so ti raztre-

seni po njenem velikem teritoriju. Zanimivo je, da v letih, ko je malo miši, številni pari sploh ne gnezdijo. Kaže, da so si pari zvesti do smrti. Uralska sova je prvotno gnezdila v drevesnih duplih z veliko odprtino, ker pa stara, votla drevesa po mnenju gozdarjev v gozdu nimajo kaj početi, se je sova v boju za obstanek morala prilagoditi na gnezdenje v zapuščenih gnezdih kragulja, kanje, vran in celo veverice. Sa-

ma gnezda namreč ne dela in tudi v duplu znese jajca na gola tla. Pomankanje ustreznih gnezdišč Skandinavci rešujejo s postavljanjem umetnih gnezdilnih dupel, v katera se sove, gnezdeče v gnezdu ujed, hitro preselijo. Umetna dupla so preprosti zaboji, globoki 50–80 cm in s 30–40 cm v premeru, z odprto streho. Število belih, nesvetlečih, skoraj okroglih jajc je odvisno od številčnosti njihovega glavnega plena – miši. Starša srdito branita mladiče pred vsiljivci in sta lahko nevarna tudi človeku. Sova po neuspelem napadu pogosto sede na bližnje drevo in hlini spanje. Ko mladiči odrastejo, se navadno odklatijo daleč proč in take primerke lahko opazujemo kjerkoli. Sicer pa je uralska sova izrazito stalna ptica.

Kako pa je s kozačo ali uralsko sovo v Sloveniji? Po doslej zbranih podatkih živi in gnezdi v jelovo-bukovih in bukovih gozdovih na Notranjskem in Dolenjskem. Tako je pogosta na Snežniku, Javorniku, Veliki in Goteniški gori ter v Kočevskem Rogu. Živi tudi v Zasavskih hribih in verjetno tudi na Pohorju. Pred sto leti je bilo potrjeno gnezdenje na Gorenjskem (Udenboršt) in celo v ljubljanskem Tivoliju. Pogosto se pojavlja na Ljubljanskem barju, kamor se mogoče priklati s Krima, kjer bi jo lahko pričakovali, kakor bi jo lahko pričakovali tudi na Gorjancih, Nanosu, v Trnovskem gozdu in po vsem predalpskem območju, pa žal o tem nimamo konkretnih podatkov. Prav te »bele lise« na karti razširjenosti in dejstvo, da sem pri listanju starih števil revije Lovec nekajkrat naletel na napačno podnaslovljeno fotografijo uralske oziroma lesne sove, je botrovalo dejstvu, da sem uralsko sovo podrobneje predstavil. Čeprav izmed sov le velika uharica šteje med divjad, ki pa je, kakor vse druge vrste sov, trajno zavarovana, uralska sova pogosto pritegne pozornost lovcev.

STEKLINA NA OBMOČJU SLOVENIJE

Od 1. do 28. februarja 1990 je bilo iz območja 32 občin v naši republiki laboratorijsko preiskanih na steklino 162 živali, in sicer:

118 lisic, 11 psov, 14 mačk, 2 goveda, 1 ovca, 5 jazbecev, 8 glav srnjadi, 3 kune, 1 divji prašič, 1 ris in 1 jelen.

Odsek za virologijo Veterinarske fakultete v Ljubljani je ugotovil steklino pri živalih z območij 17 občin, in sicer:

Brežice (1), Celje (1), Črnomelj (1), Domžale (1), Dravograd (1), Kamnik (1), Kočevje (1), Koper (4), Kranj (2), Lenart (1), Maribor (7 in 1 kuna), Ormož (8), Ptuj (13 in 2 mački), Sežana (1), Slovenska Bistrica (17 in 1 jazbec), Slovenske Konjice (10) in Šmarje pri Jelšah (1 in 1 jazbec).

Ljubljana, 1.3.1990

Republiški veterinarski inšpektor:
dr. Armin Tomašič, dipl. vet.

Škode od divjih prašičev na travnikih – problem, ki ga lahko obvladamo

Kot vemo, so divji prašiči vsejedi, torej potrebujejo hrano rastlinskega in živalskega izvora. V glavnem se sicer prehranjujejo vegetarijansko, z drevesnimi plodovi, kot so žir in želod, s podzemnimi deli rastlin – koreninice, gomolji – in z nadzemnimi – trave in poljščine (koruza, pšenica itd.).

Življenjsko pomembne živalske beljakovine dobijo s hrošči, črvi, ogrci in miši. Tako so divji prašiči, dokler živijo v optimalnih razmerah, zelo izbirčni, kljub bogati prehranjevalni paleti pa jim večinoma primanjkuje hrane živalskega izvora.

Z naravno hrano so siromašni zlasti čisti iglasti sestoji. V takih sestojih vlada pomanjkanje drevesnih plodov, sočnih trav in živalskih beljakovin v obliki hroščev, črvov, ličink in miši.

Meso je življenjsko pomembno

Nekoč je gozd dajal divjim prašičem dovolj hrane živalskega izvora; predvsem je bil zelo pogost majski hrošč, ki je v obliki ličink dajal divjim prašičem dovolj beljakovinske hrane. Tega velikega potenciala, ki so ga nekdaj pomenili majski hrošči, pa danes ni, saj so majski hrošči zaradi zatiranja v nekaterih območjih že skoraj izumrli, tako kot druge žuželke. Enako se godi črvom zaradi vse večje kislosti tal in mišim zaradi vse večje uporabe rodenticidov. To pomanjkanje skušajo divji prašiči nadomestiti zunaj gozda, na travnikih in livadah, kjer najdejo še vedno dovolj črvov, hroščev in ličink. Na teh površinah torej dobijo živalsko beljakovinsko hrano, potem ko so se vso jesen in zimo hranili le z želodom, žirom in koroza na krmiščih.

Najhujše škode so tam, kjer so ličinke travniškega komarja

Tipula paludosa

Najbolj so prizadeti travniki, na katerih opazimo močno navzočnost travniškega komarja *Tipula paludosa*. To so približno štiri centimetre dolge ličinke zemeljske barve. V zadnji raz-

vojni obliki so to precej veliki komarji, ki so za človeka in živali nepomembni, saj se hranijo izključno z rastlinskimi sokovi. Njihove ličinke pa v nasprotju z odraslimi živalmi veljajo za velike škodljivce, ki lahko pri močnejšem napadu (okrog 50 ali tudi več ličink na kvadratni meter, v izjemnih primerih tudi 3000 na m²) povzročajo izredne škode na travnikih, kjer podnevi žrejo koreninice, ponoči pa tudi nadzemne dele rastlin (trav).

Pri tako močnih napadih travniškega komarja se divjim prašičem splača riti po travnikih; tako opravljajo po svoje koristno delo, po drugi strani pa delajo seveda tudi precejšnjo škodo, kar je za lovce precej neprijetno.

Škode od divjih prašičev se po pravilu lahko popravijo, vendar je zato potrebna precej truda. Tako bi morali napraviti več za to, da bi divjim prašičem »vzeli« vzrok za ritje po travnikih. Predvsem moramo izključiti glavnega povzročitelja ritja – ličinke travniškega komarja. Do neke mere je to mogoče opraviti brez strupov, in sicer tako, da delo prepustimo naravnim regulatorjem. Največji sovražniki ličink travniškega komarja so priba ali vivek, poljske vrane in škorci ter kos, ki množično

pokončuje ličinke. Število teh ptic povečamo tako, da na obrobju najbolj prizadetih mest postavimo več valilnic. Deloma si lahko pomagamo tudi tako, da travnike spomladi povaljamo s težkimi valji. S tem ličinkam zmanjšamo možnost za preživetje, divjim prašičem pa otežimo prediranje travne ruše.

Pomagamo si lahko tudi z odvračalnim krmljenjem

Divji prašiči nikoli ne rijejo iz zadovoljstva, ampak zato, ker iščejo, kar potrebujejo za razvoj oziroma, kar nujno zahteva njihov organizem. To potrebo po živalskih beljakovinah lahko precej zmanjšamo, če organiziramo pravilno odvračalno krmljenje. Seveda pa odvračalno krmljenje s koroza, želodom in žirom ne daje zelenih rezultatov; v tem primeru divji prašiči še bolj intenzivno iščejo živalske beljakovine. Zato moramo ob običajnih krmilih na krmišča polagati tudi meso. Poleg klavniških odpadkov govedi lahko na krmišča polagamo tudi divjad, ki je bila žrtev prometa in ni več primerna za prehrano ljudi. Odpadki domačih in divjih prašičev za takšno krmljenje niso primerni

zaradi nevarnosti, da bi z njimi v lovišče vnesli tudi bolezni, zlasti svinjsko kugo. Zelo primerna hrana za takšno krmljenje so ribe, pripravljene kot pasja hrana v suhi (dehidrirani) obliki (poznamo jo tudi pri nas). Divji prašiči bodo najbrž takšno hrano sprva odklanjali, čez čas pa se je bodo privadili.

Škodo zaradi ritja moramo hitro popraviti

Tudi če uporabimo vse opisane možnosti, se lahko zgodi, da divji prašiči čez noč razrijejo travnike. Prav v tem času bi bilo škoda, če teh razritin ne bi takoj popravili, ker se pri toplem vremenu trava hitro izsuši. Če je vreme deževno, pa se lahko kaj hitro zgodi, da se razritine zarastejo in imamo kasneje pri košnji težave. Najbolje je, da se ta-

koj lotimo dela, saj se sveže razritine dajo zelo lepo zravnavati. Kot orodje uporabljamo železne vile, travnato rušo sestavljamo kot sestavljanke na njeno prejšnje mesto, in jo nato takoj stepamo. Pri večjih razritinah lahko uporabimo tudi valj, s katerim rušo povaljamo, ko smo jo položili na svoje mesto. Ena izmed možnosti je tudi ta, da ogrožene travnike ogradimo z električnim pastirjem. Ta se je doslej izkazal za najbolj učinkovito obrambno sredstvo pred divjimi prašiči. Manj uporabna so razna moderna odvrčala, pa naj bodo akustična, svetlobna ali kombinirana, saj se jih divji prašiči zelo hitro privadijo.

Po Wild und Hundu pripravil
Božidar Radišič

UREDNIŠKI ODBOR GLASILA LOVEC PODALJŠUJE JAVNA NATEČAJA

1. JAVNI NATEČAJ ZA NAJBOLJŠO LOVSKO ANEKDOTO 2. JAVNI NATEČAJ ZA TRI NAJBOLJŠE ČRNO-BELE FOTOGRAFIJE

V Lovcu 10/89, na str. 284, smo prvič objavili razpis za oba javna natečaja. Tu smo tudi navedli vsa pravila za natečaja. Končni rok za prvi javni natečaj se je iztekel 31.12. 1989, rok za drugi pa 31.1. 1990. Uredništvo pa je do teh datumov prejelo avtorska dela le od štirih avtorjev za 1. javni natečaj (anekdote) in črno-bele fotografije le od 6 avtorjev za 2. javni natečaj. Obe komisiji sta menili, da je avtorskih del za resen izbor veliko premalo, zato se je uredništvo odbora glasila Lovec na svoji 4. seji (21.2.1990) odločilo, da **podaljša rok za oba javna natečaja**. Člani odbora so tudi menili, da nagrade verjetno niso bile dovolj močna spodbuda. Zato smo zaprosili IO LZS, da je za obe glavni (prvi) nagradi odobril **odstrel divjega prašiča – ozimca** (z mesom) v GL LZS. Za 2. nagradi bosta dobila nagrajenca izplačan 4-kratni avtorski honorar, za 3. nagradi pa 3-kratni avtorski honorar.

Rok za oba javna natečaja se bo tako končal 31.5. 1990, rezultati

pa bodo objavljeni predvidoma v julijsko-avgustovski številki Lovca.

Ponovno ponavljamo pravila za oba javna natečaja:

1. JAVNI NATEČAJ ZA LOVSKO ANEKDOTO

Posebna tričlanska žirija bo nagradila vsebinsko in slogovno dobro napisane (3) resnične lovske anekdote. Namen natečaja je popestriti in osvežiti vsebino revije Lovec. **Anekdota naj bo dolga največ 20 tipkanih vrstic** (s korekturnim razmakom). Pisci lahko pošljejo na natečaj tudi več anekdot.

Natečaj je anonimen. Anekdote naj bodo podpisane s psevdonimom, v posebni zaprti kuverti pa naj bo listič s polnim imenom, naslovom anekdot in žiro računom pisca. Javni natečaj se bo končal 31.5. 1990, rezultati pa bodo objavljeni v reviji Lovec.

- I. nagrada – odstrel divjega prašiča – ozimca
- II. nagrada – 4-kratni honorar
- III. nagrada – 3-kratni honorar.

Uredništvo bo objavilo tudi druge dobre (nenagrajene) anekdote.

2. Druga posebna žirija pa bo ocenjevala poslano gradivo, ki bo pripelo na **JAVNI NATEČAJ ZA TRI NAJBOLJŠE ČRNO-BELE FOTOGRAFIJE**.

Tema: **DIVJAD V NARAVNEM OKOLJU IN LOVSKI PRIZORI**

Fotografije naj bodo velike 13×18 cm. Na vsaki fotografiji mora biti ime in priimek fotografa, njegov naslov in številka žiro računa. Tri najboljše fotografije bodo nagrajene, preostale prispele fotografije pa bo uredništvo priložnostno objavilo v Lovcu in objavo honoriralo po ceni ku glasila Lovec. Fotografij ne vračamo. Žirija bo ocenjevala predvsem: tehnično dovršenost, redkost oziroma zanimivost posnetka in bogastvo fotografskega sporočila.

Javni natečaj za črno-bele fotografije bo trajal do vključno 31.5. 1990.

- I. nagrada – odstrel divjega prašiča – ozimca
- II. nagrada – 4-kratni honorar
- III. nagrada – 3-kratni honorar.

Vse gradivo, z oznako **JAVNI NATEČAJ – LOVEC**, pošljite na naslov: **LOVSKA ZVEZA SLOVENIJE, Uredništvo Lovca, Župančičeva 9, 61000 Ljubljana.**

Vabljeni k sodelovanju!

Upadanje številčnosti gozdnih jerebov in možnosti za izboljšanje tega stanja

Sestavek je odlomek iz enega poglavja iz knjige *Das HASELHUHN* (gozdni jereb ali leščerka), ki jo je pred sto leti v nemščini napisal naš rojak iz Laškega, profesor **Franz Valentinitisch**, in zajema ornitološko in lovsko monografijo gozdnega jereba na evropski celini.

Upadanje številčnosti gozdnega jereba, na kar resno opozarja avtor, se je torej začelo že pred več kot sto leti in se počasi, a vztrajno nadaljuje. Tako je jereb popolnoma izginil iz nekaterih delov srednjeevropskih dežel, pa tudi pri nas ga v nekaterih loviščih ni več, drugje pa postaja vse redkejši.

Nekaj predlogov, ki jih navaja prof. Valentinitisch za varstvo in ohranitev gozdnega jereba, je bilo v tem stoletju sicer izpolnjenih, na primer: popolno varstvo jerebje samičke, prepoved lova z zankami, pa tudi pokončevanje plenilcev. Pri tem pa so nastale nove težave. Ogrožen je namreč tudi obstoj plenilcev, to pa je narekovalo popolno ali časovno varstvo le-teh. Večina omenjenih plenilcev je zdaj z zakonom zavarovana tudi pri nas. Naravni plenilci (če izvzamemo tiste najhujše) niso krivi za upadanje številčnosti in ogroženost obstoja gozdnega jereba. Glavni krivec ostaja torej človek s svojim brezobzirnim odnosom do naravnega okolja.

Skrajni čas je, da tudi lovci razmislimo o tem in z ustreznimi ukrepi, med drugim tudi s popolnim trajnim varstvom, poskušamo ohraniti gozdnega jereba v naših loviščih.

K. Seidl

Vsak prijatelj gozdnih jerebov lahko spozna, da se številčnost te plemenite divjadi v večjem delu njenega območja zaskrbljujoče znižuje. Iz mnogih pokrajin, ki jih je nekoč naseljevala v zadovoljivem številu, je popolnoma izginila. Prizadeto mislim nekako 30 let nazaj, na čas, ko sem si v domačih spodnještajerskih hribih ob šojah in vevericah kot lovec pridobival prve izkušnje. Pri vsakem obhodu revirja sem videl veliko jerebov, čeprav lova na klic nisem poznal. Poznal sem na stotine povsem določenih prostorov, v katerih so vsakokrat frčali jerebi. Kot mladenič sem se jih večkrat celo precej prestrašil. Danes moram, četudi vešč jerebjega lova, pogosto prehoditi veliko terena, če hočem dobiti skromen plen.

Številni vzroki upadanja številčnosti gozdnih jerebov so enostavno neumljivi in temeljijo na:

- napredovanju vedno večjega obsega poljedelstva,
- gozdarskem obratovalnem ali zločinskem krčenju gozdov zaradi spremembe v travnike, polja itd.,
- enostranskih monokulturah iglavcev, medtem ko dobri listnati gozdovi vse bolj izginjajo,
- izsuševanju barij in močvirij, kjer ima gozdni jereb svoja najljubša stanišča. Izjema so tisti maloštevilni srečni veleposestniki, ki poleg gozdarstva, mogoče prav na njegov račun, požrtvovalno varujejo divjad in so tako ohranili otočke, kjer si divjad, med njo tudi plemeniti

gozdni jereb, najde nujne možnosti za obstoj.

Močnega upadanja številčnosti jerebov pa ne opažamo samo teritorialno. Vsi njegovi poznavalci vedo, da se gozdni jereb tudi tam, kjer so življenjske razmere zanj še primerne in kjer ima razmeroma dobra rastišča, zelo slabo razmnožuje.

O kakšnem intenzivnem in uspešnem varstvu, prepovedi lova in podobnem, kar velja za številne druge vrste divjadi, pri gozdnem jerebu, žal, ni govora.

V revirjih, v katerih smo poleti opazili eno do dve kiti jerebov in smo jeseni dva do tri petelinčke odstrelili, najdemo naslednje poletje spet samo eno do dve kiti. Zadovoljni moramo biti, če nam uspe takšno stanje ohraniti. Zakaj se gozdni jerebi tako slabo razmnožujejo, je za nas uganka.

Dejstvo, da so jerebi v času valjenja zelo skriti, da število jajc ni tako majhno, da se kebkci pred številnimi plenilci kmalu umaknejo na drevesa, kjer tudi prenočujejo, da jih sovražniki ne uničujejo množično, da si v ostrih zimah sami pomagajo in da jih lovci le malo preganjajo, uganko še bolj zapleta. Ob vsem tem domnevamo, da bi se jerebi v tihi samoti gozdov lahko hitreje razmnoževali kakor pa veliko večjim nevarnostim izpostavljeni fazani in poljske jerebice na poljih in lokah. Samo res maloštevilni sovražniki, ki na jerebe prežijo z vseh strani, bi lahko do neke mere razvozlali uganko, zakaj se jerebi

tako skromno razmnožujejo. Pri tem pa bi seveda lahko lovci-gojitelji veliko napravili za ohranitev in ugodno razmnoževanje jerebov.

Vsakemu lovcu priporočam popolno varstvo jerebje samičke. Medtem ko so pristni lovci (ne množičnomorilski zankarji) z jerebi najbogatejših dežel Evrope, Rusije in Skandinavije to načelo že zdavnaj priznali, je v drugih deželah, posebno v Avstriji, z varstvom jerebje samičke zelo slabo.

Pri nas namreč – razen z redkimi izjemami – nismo napravili ničesar, da bi lovci dobro razlikovali jerebjega samca od samičke. Govorimo le o jerebih, ne glede na to, za kateri spol gre. Čudno je, da nobenemu zakonodajalcu ni prišlo na misel, da bi se o tem vprašanju pogovorili.

Poleg tega morajo lovci, če želijo ohraniti tako jerebe kot njihovo sposobnost razmnoževanja, prizadevno in ves čas držati na kratko plenilce, kot so volk, lisica, ris, divja in domača mačka, kuna belica in zlatica, dihur, jazbec, sobolj, medved, rosomah in seveda klateški psi. Od pernatih plenilcev pa belkaste-ga sokola, sokola selca, sokola morilca, kragulja, skobca, kanjo, orla, uhari-co, snežno sovo, kozačo in lesno sovo. Vendar s tem popis še ni izčrpan. Ne smemo pozabiti tudi na male plenilce jajc in kebkov, torej na hermelina, malo podlasico, ježa, veverico, šojjo, srako ter gada in modrasa. Najhujši izmed vseh plenilcev pa so vendarle *lisica*, *skobec* in *kragulj*.

Kjer gozdarstvo dopušča, lahko posadimo jerebiko in podobna drevesca ter plodonosno grmovje, katerega plodovi so jerebova najljubša hrana. Tako napravimo nekakšne remize za gozdne jerebe.

V nekaterih redkih pokrajinah, tudi na Štajerskem, razmišljajo o tem, da bi gozdne jerebe na novo naselili tam, kjer so izginili ali jih doslej ni bilo. Tega se veselo oklepajo lovci-gojitelji, ki pogumno in z upanjem gledajo v prihodnost. Znano je, da živi gozdni jereb bolj teritorialno in ne preleta tako velikih razdalj kot divji petelin in ruševce, zato umetna naselitve ne bi smela biti vprašljiva. Žive živali za naselitev bi lahko dobili iz skandinavskih dežel. Vendar o takih naselitvah jerebov doslej ni podatkov. Samo na Štajerskem so v ravninskem gozdu Dobrava pri Brežicah pred leti naselili nekaj gozdnih jerebov. Ker pa pred tem niso zadovoljivo odstranili prenamnoženih plenilcev, predvsem divjih mačk, ta naselitev ni uspela.

Prevedel: Konrad Seidl

O obdobjih pridobivanja tolšče in o zimskih stiskah divjadi iz družine jelenov

(Nadaljevanje)

Temu kmalu sledi jesen in vse krajši, manj kot dvanajsturni dnevi. Srnjadi vse krajši čas hranjenja in nizka prehranska vrednost zelene paše in tistega, kar dobi z objedanjem, ne zadošča, da bi si do konca decembra nabrala dovolj tolšče. Kasneje pa to ni več mogoče, saj se obroki in presnova močno zmanjšajo. Edini izhod je hranjenje z energijsko bogatim obrodом (jagodičje, gobe, žir, želod, kostanj, češarke ipd.), odvisnim pač od sestave gozda in od podnebja. Ker je čas za prehranjevanje vse krajši, mora biti prehranski vir dosegljiv brez časovnih in drugih omejitev. Seveda pa povsod in vsako leto ni tako. Zato se je srnjad v tem obdobju leta selila. Takšne selitve so v Evropi že davna zgodovina, v vzhodni Sibiriji pa so bile nekaj povsem običajnega še pred desetletji, vendar so se danes končale tudi tam. Le v posameznih letih in v območjih z gozdnim obrodом lahko srnjad z zadostnimi rezervami tolšče prebije čas mirovanja vegetacije. Prav presenetljivo je, koliko tolšče lahko srnjad pri dobrem obrodu nakopiči med septembrom in decembrom. Za »rejeno« srnjad v našem pomenu besede ni obdobja stiske. Od januarja do aprila sicer shujša, vendar ima po končani zimi še vedno nekaj maščobne rezerve okrog ledvic, srca in v kostnem mozgu. Povsem drugače pa je z »mršavo« srnjadjo. V začetku leta se navadno začne obdobje, v katerem dopolnilno krmljenje ne more pomagati, saj si srnjad v tem času ne more nabirati tolšče. Takšne živali že februarja in marca životarijo na robu smrtnosti, saj pomeni 35–40% izguba poletne teže v marcu in aprilu zanesljivo smrt.

Kakšen nauk sledi iz tega? V nevarnost oziroma zimsko stisko zaide srnjad le v tistih obdobjih leta in v tistih okoljih, kjer nima možnosti za pridobivanje tolšče. Srnjad se danes ne more več seliti v okolja, ki dajejo dovolj obroda, po drugi strani pa so se gozdovi preoblikovali in v njih že skorajda ni več plodonosnih vrst. Če je že človek kriv za to, da se srnjad jeseni ne more zrediti, potem mora biti njegova skrb tudi, da ji to jeseni »umetno« omogoči, in sicer tako, da ji v začetku koledarskega leta zagotovi enako hrano, kot bi jo dobila pri naravnem objedanju. Pri tem se po poskusih in praktičnih izkušnjah še najbolj obnese gozdna silaža.

Dopolnilno krmljenje mora biti kar najbolj prilagojeno prehranskim navadam srnjadi. Krmo za pridobivanje tolščavosti moramo pokladati v dobro preglednem gozdu, mesto za zimsko krmišče

pa je najprimernejše v drogovnjaku ali goščah, najzanesljivejšem bivališču srnjadi. V obeh primerih moramo paziti na to, da bo lahko prišel do hrane vsak član »družinske skupnosti«. Zato so to »osebna« krmišča ali avtomatske krmišnice, ki morajo dajati dovolj krme za daljše obdobje. Zaradi samosvoje anatomije, pliocenskega izvora in fiziologije se mora srnjad hraniti večkrat na dan, kot jelenjad. Več o tem je na voljo v literaturi.

Razvojna zgodovina navadnega jelena

V nasprotju s srno je jelen mlajša vrsta in se je iz svojih praprednikov začela razvijati v začetku ledene dobe, torej pred približno osemsto tisoč leti, ter se

je prilagodila na občasno ostro podnebje. »Elaphini« – to pomeni bližnji sorodniki vrste *Cervus elaphus* – najverjetneje izvirajo iz vzhodnoazijskih step. V nekaj sto tisoč letih, torej dokaj hitro, so se razširili vse do Evrope in se dobro prilagodili na podnebne različnosti tega velikega življenjskega prostora. V severnem, vlažnem svetu atlantskega podnebja se je razvil kronski jelen z grivo, predhodnik današnje jelenjadi. V stepskih območjih osrednje in vzhodne Evrope so se razvili brezgrivasti marali z značilnim parožkom vmesnikom oziroma volčjakom (Wolfspross-parožek med srednjikom in krono; op. prev.), h katerim prištevamo tudi panonske elaphine. Še vzhodneje, v izrazito celinskem območju vzhodne Azije, pa je domovina vapitija, ki se je od tam razširil tudi v Severno Ameriko.

Od januarja do aprila srnjad sicer shujša, vendar ima po končani zimi še vedno nekaj maščobne rezerve okrog ledvic, srca in v kostnem mozgu

Foto J. Mihaljevič

Zaradi stepe so dobili postavbo »tekača« z mogočnim rogovjem, primernim močnemu telesu. Na travnato stepto so se prilagodili tudi s spremembami v anatomiji in morfologiji prebavil, značilnih za travojede. Ker jim je gozd dajal zavetje pred žuželkami, neurji in visokim snegom (pa tudi zaradi sposobnosti prebavil), je postala normalna sestavina hrane v času stiske tudi hrana, ki so jo dobili z objedanjem, in lubje.

Zaradi nizke hranljivosti trav, lubja in hrane, ki so jo dobili z objedanjem, se je pri elaphinih razvila tudi možnost takšnega uravnavanja prehrane, da v obdobju pomanjkanja (ali presežka) posamezne vrste hrane to nadomestijo z drugo vrsto hrane, kar količinsko pomeni do trikrat večjo količino za potešitev lakote. Obenem je takšna prilagoditev jelenjadi omogočila, da živi v prostnem življenjskem okolju in – zaradi večje varnosti na odprtih stepah – tudi v večjih čredah.

Iz še ne povsem pojasnjenih vzrokov se je pri jelenjadi razvil tak spolni antagonizem, da živali različnih spolov živijo v različnih območjih svojega velikega življenjskega prostora, razen v roku. Družinske vezi so tesne le med košutami, ki sestavljajo trdno skupnost »stare mame«. Med jeleni nastopi potreba po življenju v tropu (čredi) v tretjem letu.

Posledica spolnega antagonizma, ki košute sili, da imajo pasišča drugje kot jeleni, je izdatna paša brez posebnih poškodb rastlinstva. Hkrati zato jelenom raste rogovje optimalno, saj njihova moda niso predčasno vzbujenja zaradi ženskih feromonov (izločki za vsako vrsto značilnih žlez, povezanih s paritveno pripravljenostjo), zaradi česar bi jim lahko rogovje prehitro nehalo rasti. Po drugi strani pa kroji življenje na »jelenjih pasiščih« aktivnost srednje starih (srednje močnih) jelenov. Posledica tega je, da se v ruk in iskanje košut vključujejo razmeroma pozno. Zato je ruk za stare jelene razmeroma kratek in energijsko neproblematičen, saj srednje stari in stari, zreli jeleni v roku ne porabijo vse tolščice. Takoj po roku se jeleni oddaljijo od košut in se zberejo v moške trope, nato pa sledi odpadanje rogovja. Do konca leta imajo jeleni na voljo dva do tri mesece, da nadomestijo izgubljeno tolščico. Za to nadomeščanje je seveda najbolje, če imajo na voljo dovolj energijsko bogate hrane in obroda (plodov). V prejšnjih obdobjih je to povzročalo selitve jelenjadi iz hribovja v doline. Ker kasneje tudi pri jelenjadi nastopi trimesečno obdobje zmanjšane porabe, lahko jelenjad v tolšči, tako kot srnjad, zimo preživi ob zmernem dopolnilnem krmiljenju.

Vsekakor jeleni potrebujejo okolje, v katerem vsebuje hrana dovolj kalcija in fosforja. Oba elementa se nakopičita v

okostju in se vključita v rogovje šele v fazi rasti oziroma okostenitve rogovja, torej približno junija. To je še en vzrok več, da jeleni potrebujejo drugačno okolje kot košute.

Jelenjad, ki je izrazit travojed, lahko zimo dobro prebije ob kakovostnem senenu, še boljše pa ob travniški silaži. Pomemben pogoj pri tem je, da ima jelenjad ves dan nemoten dostop do krmišča. Dostop ne sme biti omejen s tehničnimi sredstvi, krmišča morajo biti na preglednem mestu, obdobje hranjenja in sama prehrana pa spadata med osnovne značilnosti vrste.

Ker hrana, ki jo jeleni dobijo z objedanjem, vsebuje več kalcija in fosforja, se občasno pomikajo do zgornje, pa tudi do spodnje drevesne meje. V nasprotju z jeleni si košute izbirajo stanišča z več beljakovinske in energijske bogate pašne v nižjih legah, z zgodnejšo, pomladansko pašo na mladi travi in tudi zato, da bi polegale v milejšem podnebju.

Jelenjad se kot sprva stepska vrsta najraje hrani na odprtih in preglednih mestih. Zato naj bodo krmišča za jelenjad na gozdnem robu, od koder lahko pregledajo najmanj 100 metrov terena. Ker imajo jeleni drugačno prehransko vedenje kot košute, mora biti na krmiščih zaloga za več dni nemotenega prehranjevanja.

Sklepna ugotovitev

Iz navedenega je očitno, da imata srnjad in jelenjad različni obdobji »pridobivanja tolščice«, zato morajo biti krmiš-

ča za ti vrsti ne samo drugače grajena in na drugačnih mestih, temveč tudi založena z drugačnimi vrstami krme.

Obe vrsti parkljaste divjadi morata imeti na začetku leta optimalno telesno zmogljivost oziroma »tolščavost.« Če divjad v svojem okolju nima na voljo hrane, ki omogoča tolščavost, lahko to pomeni tudi večjo nevarnost v obdobju stiske. Navsezadnje ne gre zgolj za srnjad in jelenjad, ampak tudi za gozd. Pritisk na gozd mora biti čim manjši, to pa v kulturnem gozdu brez »umetnega obroda« oziroma dopolnilnega krmiljenja skorajda ni mogoče. Kot smo že povedali, srnjadi in jelenjadi ne krmimo dopolnilno samo zaradi stiske, kot menijo laiki in ljubitelji narave, pač pa zaradi povezanosti med obdobjem pridobivanja tolščice in obdobjem stiske, v katerem bi sicer lahko nastopila tolikšna oslabeledost, da bi se s tem zmanjšala številčnost vrste. Pri tem pogosto ne pomislimo na to, da gozd prav tako potrebuje divjad, kot divjad potrebuje gozd, saj vemo, da sta se divjad in gozd razvijala v medsebojni odvisnosti in povezanosti. Lovci, ki v nasprotju s temi pravili želijo previsoko (ali prenizko) in s tem »nevarno« številčnost in ki ne ukrepajo tako, da bi bilo divjadi omogočeno pridobivanje tolščice, ravna jo v nasprotju z naravo, prav tako pa tudi gozdarji, ki ne upoštevajo osnovnih življenjskih potreb rastlinojede parkljaste divjadi.

Vir: »Jagd und Hege« št. 1/90 »Mastzeit und Notzeit der Geweihträger« Anton A. Bubenik – Prevod Blaž Krže

Ali gospodarimo pravilno II.

(Odgovor na kritiko D. Žižka, Lovec 3/90, str. 80)

Avtor kritičnega prispevka Dušan Žižek je v uvodnem delu svojega besedila hudo zgrožen in razočaran. Najprej okrega slovensko lovsko stroko, ki ni pripravila dobrega strokovnega odgovora, s katerim bi mojo teorijo spravila na smetišče idej, kamor po njegovem tudi sodi. Po podrobnem opisu vseh notranjih zavor, ki so ga pestile, pa se enostransko razglasi veliko večino bralcev revije Lovec za množico nevednežev, ki napak v mojem besedilu še opazili niso. Tako podcenjevalno igrakkanje z intelektualno ravnijo bralstva me je pravzaprav kar malo razkurilo. Dejstvo, da mi je prisodil čisti cvek iz računanja, je bil le dokaz več, da imam opraviti s »šolmoštom«, ki na debelo deli svoje nauke in poštrevanko. Resnici na ljubo moram priznati, da je v stolpcu 4 (+50% LM) preglednice 1: Sestava populacije srnjadi, storjena z moje strani neodpušljiva napaka, za kar se bralstvu iskreno opravičujem. Napaka pa ni nastala iz mojega matematičnega neznanja, kakor trdi Žižek. V časovni stiski pred oddajo članka sem vnesel napačen stolpec. Na tej moji malomarnosti pa si Žižek zgradi svojo »uničujočo« kritiko. Pa pogledjmo, kakšna je pravična preglednica 1.

Žižek trdi, da sem stolpca 2 in 3 prevzel od drugih avtorjev! Smešno! Kdo neki mi je torej, po Žižkovi logiki, izračunal preglednici 2 in 3? Pozornemu bralcu bi bilo v pomoč, da si skupaj pogledamo, kako pravzaprav izračun poteka! Za osnovo takega izračunavanja velja formula:
 $(1,00 - x)^n = A$. Pri čemer pa posamezni simboli pomenijo:

x = v stotinkah izražena smrtnost, primer 10% se izrazi 0,10.

n = življenjsko leto, v katerem preračunavamo odstotek preživelih od prvotnega števila enoletnikov.

A = odstotek preživelih od prvotnega števila enoletnikov, preračunan za vsako življenjsko leto posebej.

Zdaj, ko poznamo formulo in simbole, ki v njej nastopajo, pa si izračunajmo še enkrat mojo preglednico 1: Sestava populacije srnjadi! (Za ilustracijo le stolpca 2 in 4 iz preglednice 1).

Enostavno, kajne! Še nekaj besed o »smešnem položaju, ki se pokaže« (cit. Žižek), če bi dejansko izvajali odstrel po veljavnih Smernicah (20% NM + 50% LM) – glej stolpec 5, preglednica 1.

Žižek ima popolnoma prav in v tem sva si enakega mnenja, ko trdi, da bi bil tak odstrel v populacijah srnjadi hujši kot prava katastrofa. Na srečo lovci ne odstrelimo predpisanih 50% enoletnikov, ampak uspemo odstreliti le nekako 30% tega starostnega razreda. Iz tega razloga je starostna piramida srnjadi v naših loviščih blizu sestavi iz stolpca 4, preglednice 1.

Ponavljam in poudarjam, da ima povečan odstrel mladih starostnih razredov

(predvsem enoletnikov) dolgoročno katastrofalen vpliv na starostno sestavo populacij divjadi, kar je lepo razvidno iz slike 2.: Sestav odstrela divjih prašičev v SRS 1978–87 (preglednica 2). Na žalost Žižek ni znal komentirati tega grafičnega prikaza, ki ne temelji na »kabinetnem naprezanju« (cit. Žižek), ampak mu je vir uradno statistično poročilo LZS za obravnavano obdobje.

Bolj ko posegamo v populacijo z odstrelom mlade divjadi, bolj raste delež mladih starostnih razredov in ne nasprotno, kakor bi pričakovali, da bi naraščalo število starejših letnikov. To je tudi razlog, da je pri naši veliki divjadi čedalje manj starejše trofejno zrele divjadi.

Drugi del njegove kritike leti na moje poznavanje krivulj preživetja. V tej kritiki avtorju upravičeno očitam veliko zaletavost in površnost. Krivulje preživetja se uporabljajo pri opisovanju populacijske dinamike. Krivulje sem vnesel v besedilo le zaradi boljše razumljivosti fenomena naravne smrtnosti v populacijah živih bitij. **Nikjer v besedilu jih nisem navedel v povezavi s populacijami naše divjadi.** Žižkova izjava, da sem ugotovitve iz oceanske biologije enostavno prenesel na slovensko lovno divjad, je čista izmišljotina. Žižek pa še enkrat krepko udari mimo, ko trdi, da krivulja I. velja za večino kopenskih živali. Kaj pa žuželke? Krivulja I. je pravzaprav v naravi zelo redka in se značilno pojavlja pri zeleni hidri, živalci,

Preglednica 2

Starost v letih (n)	20% NM	+30% LM
1	2	4
1	$(1,00-0,20)^1 = 0,80$	$(1,00-0,50)^1 = 0,50$
2	$(1,00-0,20)^2 = 0,64$	$(1,00-0,50)^2 = 0,25$
3	$(1,00-0,20)^3 = 0,51$	$(1,00-0,50)^3 = 0,125$
4	$(1,00-0,20)^4 = 0,41$	$(1,00-0,50)^4 = 0,063$
5	$(1,00-0,20)^5 = 0,33$	$(1,00-0,50)^5 = 0,031$

Preglednica 1

Starost v letih (n) 20% NM +10% LM +30% LM (Komat) +50% LM (Žižek)

1	2	3	4	5
1	80%	70%	50%	30%
2	64%	49%	25%	9%
3	51%	34%	12,5%	2,7%
4	41%	24%	6,3%	0,81%
5	33%	17%	3,1%	0,24%
6	26%	12%	1,6%	0,073%
7	21%	8%	0,78%	0,022%
8	17%	6%	0,39%	0,0066%
9	13%	4%	0,19%	0,002%
10	11%	3%	0,098%	0,0006%

ki jo vsi poznamo iz osnovnošolske biologije.

Prav poseben biser Žižkove kritike pa je ugotovitev, da življenje ne teče po logaritmčni poti, oziroma da v populacijski ekologiji funkcije odvisnosti ne potekajo v obliki logaritmčnih zakonitosti. Na tem mestu ubogega bralca res ne bi želel posiljevati z dodatno matematiko. Teorija populacije uporablja pri svojih raziskavah močno matematično orodje, ne le logaritemske, temveč tudi eksponentne, 'Double-S' in še kakšne druge matematične funkcije, kar pa resnično ni več predmet te polemike. Žižek me na nekem mestu opozarja,

da uporabljam rezultate domače in tuje literature in izrecno poudarja, da gre v tem primeru za razmišljanja drugih, ki so jih sami razvili. Lahko mu odgovorimo dvoje:

1. Znanost je svetovni fenomen in znanstveni rezultati so last vsega človeštva.

2. Nobenega tujega spoznanja nisem predstavil kot rezultat lastnega raziskovalnega dela ali »kabinetnega razmišljanja«, kakor zlobno pripominja kritik. Tuja spoznanja sem uporabil le kot dokaz, da so veljavne Smernice zgrešene, torej, da ne gospodarimo pravilno. Žižkov »dokaz« pravilnosti veljavnih Smernic, ki ga izvaja iz podatkov LD Radenci, je prikazan v njegovi preglednici 2.: Prikaz dogajanj s srnjadjo v LD Radenci. Kaj pravzaprav Žižek dokazuje s svojo preglednico? Ugotavlja, da so v LD Radenci v obdobju gospodarjenja po Smernicah povečali odstrel srnjadi od začetnega števila 125 glav l. 1980 na 201 glav v l. 1989. Neverjetno!

Za povečanje odstrela vendar ne potrebujemo nikakršnih Smernic. Enostavno odstrel povečujemo, dokler...! Kritiku Žižku pa v premislek nekaj vprašanj.

1. Na osnovi katerega kazalca stanja populacije ste v LD Radenci povečevali odstrel? Stavim, da le na osnovi odstrela v poprejšnjem letu po znani metodi: »Povečujemo odstrel, dokler bo šlo!«

2. Kako ste ugotavljali spomladansko številčnost srnjadi?

3. Kakšna je bila starostna sestava srnjadi l. 1979 in kakšna l. 1989?

4. Zakaj je divjad nenadoma povzročila velike škode v okolju? Čudno, da kot vestni izvajalci Smernic nimate populacije srnjadi usklajene z zmoglostmi okolja!

Naj bo dovolj! Žižka opozarjam na dejstvo, da LZS oz. njeni strokovni organi dosedaj še niso izdelali analize vpliva že desetletje veljavnih Smernic na populacije divjadi v SRS. To analizo je nujno potrebno takoj izdelati.

Žižek v svojem kritičnem prispevku ni odgovoril niti na eno od temeljnih vprašanj, ki so me vodila pri presoji in kritičnem pretresu sedaj veljavnih Smernic. Predvsem pa ni odgovoril na ključno vprašanje, ki se glasi: »Kakšen je vpliv povečanega odstrela mladih živali na starostno sestavo populacij divjadi?«

Naj mi bo na tem mestu dano primerjati sedanje gospodarjenje z divjadjo z zabojem jabolk v shrambi. Umen gospodar bo iz zaboja jemal le zdrava jabolka, gnila pa takoj zavrnil. V našem lovstvu pa gospodarimo tako, da jemljemo iz zaboja gnila jabolka, jih obrezujemo in pojemo. Zdrava pa smo prepuščili nadaljnjemu propadanju. Tako bomo pobirali iz zaboja vedno več gnilih jabolk in na koncu bo preostanek vsebine zaboja v celoti gnil. Tako pa

umen gospodar ne dela!

V bistvu gre pri sedanjem (predpisanim) gospodarjenju z divjadjo za kratenje naših lovskih dolžnosti, ki nam jih predpisuje lovski zakon. Ta namreč predpisuje ohranjanje divjadi v skladu z zmoglostmi okolja, s tem, da je lovčeva nagrada za brezplačno delo v lovišču trofeja uplenjene divjadi.

Gospodarjenje po veljavnih Smernicah izničuje oba vidika lovskega zakona. **Z drugimi besedami, z gospodarjenjem po veljavnih Smernicah zavestno kršimo lovski zakon v njegovih bistvenih postavkah.** Ker populacije divjadi niso usklajene z okoljem zaradi porušene starostne in spolne sestave, se nam posledice pokažejo predvsem v:

1. povečanem naporu lovcev pri doseganju tako zastavljenih načrtov odstrela,

2. relativnem povečanju mladih starostnih razredov,

3. pomanjkanju trofejno zrele divjadi,

4. zmanjšanju dohodka LD zaradi pretiranega odstrela mladih živali,

5. povečanju poškodb od divjadi v okolju (kmetijstvo, gozdarstvo) zaradi prevelikega deleža mladih živali.

Krivec za povečane škode v okolju so vsekakor tudi gojitvena lovišča, GL, ki s pretiranim dodatnim krmljenjem povzročajo nenaravne koncentracije divjadi v svojem širšem okolišu. Čezmerno krmljenje v nobenem primeru ne pokriva vseh potreb po hrani tako »privezane« divjadi. Umestno bi bilo razmišljati, da bi se morala t.i. GL prostorsko omejiti v obore, kjer naj potem gospodarijo v skladu z lastno usmeritvijo in ekono-

miko. Nedopustno je namreč, da se vse »boleznice«, ki izvirajo iz zgrešenega in egoističnega gospodarjenja v GL, kasneje »zdravijo« v breme vseh lovcev SRS. Ceno takega nesmisla dobro poznamo. LD morajo začeti gospodariti kot javne institucije, ki jim je država »dodelila« divjad v upravljanje in gospodarjenje. Takšno gospodarjenje bo moralo temeljiti izključno na lovskem zakonu, in biti v skladu z njim, zakon pa mora biti ustrezno spremenjen in usklajen z novo zakonodajo.

Sedanja navlaka raznih samoupravnih sporazumov, Smernic, raznih navodil in podobnih »izumov«, mora najti svoj prostor na smetišču zgodovine. Lovske družine bodo morale gospodariti kot samostojne enote, ki vzdržujejo stacionarno sestavo populacij divjadi usklajeno z okoljem. Prigospodarjena sredstva se morajo vlagati izključno nazaj v lovišče. Vsaka oblika financiranja dejavnosti lovske stroke zunaj LD se mora urediti s pogodbo, ki mora definirati koristi obeh strank v pogodbi in mora biti v skladu z lovskim zakonom. Navedeno bi lahko povedali tudi tako, da je lovska družina samostojen nosilec gospodarjenja v svojem lovišču, ki ga je pridobila od države. Deluje v skladu z lovskim zakonom in je odgovorna le lovski inšpekciji, ki opravlja zakoniti nadzor s strani države.

Tudi lovstvo mora v korak s spremembami v naši družbi.

Najbrž ne želimo več mencati in čakati, da bo nekdo te stvari uredil mimo nas. Morda pa nekateri želijo prav to?!

Tone Komat, LD Ig

Foto J. Mihaljevič

Srna, ki je bila »dvospolnik«

Dušan Žižek

Za lovce je gotovo zanimivo, če lahko preberejo opis izjemnega odstrela divjadi v domačih loviščih. Taka, v naravi ne posebno pogosta nenormalno razvita srna, je bila odstreljena 15. januarja 1990 na območju ZLD Prlekija. Priči sta bila dipl. inž. Dragan Zemljič iz LD Ljutomer in Drago Miljevič iz LD Radenci.

Srna, stara dve ali tri leta, je bila po zunanjih telesnih znakih dokaj normalno razvita. Z izrazom »dokaj normalno« mislimo predvsem na opis čelne lobanjske kosti (čelnice), ki je bila povsem gladka, brez grbin in brez čelnih nastavkov za rogovje. Drugi zunanji spolni znaki pa so tudi kazali, da gre za osebek ženskega spola. Le vime je bilo razvito okrnjeno (atrofirano), česar pa se pred uplenitvijo tudi skozi odličen dvogled seveda ni dalo ugotoviti. Tedaj še živa srna je imela eno samo, ob opazovanju v naravi izrazito posebnost: njeno vedenje v skupini je bilo še najbolj podobno vedenju mladiča. Po uplenitvi pa so se pri iztrebljanju pokazale posebnosti. Pod trebušno opno je bil jasno opazen 12 cm dolg srnjačji penis z razvitim mišičnim tkivom in sečevodom, ki pa je bil prekinjen, tako da ni imel povezave s sečnim mehurjem. Modnika in mod ni bilo mogoče najti. Maternica je bila zelo slabo razvita in jajčnike je bilo težko razpoznati. Srna gotovo še nikoli ni imela mladičev in jih verjetno tudi ne bi mogla imeti.

Po vidnih znakih so lovci srno poimenovali za dvospolnika in prepričani so, da so jo tako najbolj ustrezno označili. Pisec članka pa s tem ni zadovoljen. Menim, da je bila zaradi pomanjkljivo razvitih moških spolnih organov in zaradi progresivne atrofije ženskih spolnih organov predvsem brezspolno bitje. Zato jo sam označujem kot brezspolnika.

Toda tistega dne Diana ni namenila uplenitlju samo svoje naravne posebnosti, marveč mu jo je tako zagodla, ga zapeljala in potegnila v skušnjava, da je storil tudi prekršek.

Kakšen prekršek?

Kaj nas je torej spodbudilo, da pišemo ta sestavek?

Mož se je tistega januarskega dne odpravil v lovišče, da bi, tako kot že mnoge dni pred tem, opazoval srnjad v njem. Ni imel namena, da bi kaj uplenil. Na znanem mestu v gozdu je zalezel skupino osmih glav srnjadi: dva mlajša srnjaka, enega lanščaka, dve

srednje stari srni, eno mlajšo srno in dva mladiča ženskega spola. Dolgo jih je opazoval pri njihovem počitku, preden se je odločil, da jih bo »dvignil«. Pri tem bo izkoristil smer in pravnjno moč zračnega toka proti srnjadi. Sapica je bila prav rahla. S svojega stojišča se je premaknil v veter tako, da jih je za kratek hip vznemiril, ko je zračni tok odnesel nekoliko njegovega vonja proti srnjadi. Odmerek vonja ne sme biti prevelik, da jih ne bi pognal v beg, je natanko vedel. Narava mu je podarila lastnost ostrega in natančnega opazovanja. Ta sposobnost odličnega zaznavanja in razumevanja mu je omogočila, da se je naglo učil in dobro razumel vsako vrsto govorice, tudi tedaj, ko ta govor ni bil izražen z besedami iz človeških ust. Skupina je zapustila svoja ležišča, a se ni premaknila v smer, v katero je želel, da bi se.

Čeprav se je srnjad premikala počasi, je moral naglo ukrepati. Želel jih je pripraviti do tega, da bi se iz tega, za panonski svet značilnega prostranega ravninskega gozda odpravili čez pšenična polja in travnike proti 300 metrov oddaljenemu gozdiču, katerega površina ni bila večja od dveh hektarov. Vedel pa je, da ta skupina srnjadi prav rada počiva v njem.

Lovec je vedel, da bi srnjad pri prehodu prek polj in travnikov lažje ocenil in razpoznal, koliko družin je zbranih, kako so družinske skupnosti sestavljene, kako se med seboj povezujejo... Naglo in neslišno se je moral umakniti nazaj na gozdno cesto, ki je meja z loviščem sosednje lovske družine, potem pa se po njej nemudoma odpraviti toliko naprej, da je lahko še veliko pred prihodom srnjadi z vetrom »presekal« njihovo pot. Ko je to opravil, se je moral premakniti za njimi na sredo revirja, da bi jim bil ob prehodu čez polje čim bliže.

Uspelo mu je. Na natanko pravem kraju, izbranim med neslišnim tekom skozi gozd, se je kljub hladnemu zraku ves oznojen prijavil. Srnjad je v blagem loku že na daleč zavila v zeleno smer. A glej ga, zlomka, še preden je prispela na rob velikega gozda, da bi se odpravila čez njive in travnike, se je začela cepiti v dve skupini.

»Saj to sploh ni samo ta skupina, ki jo poznam,« je prešinilo lovčeve možgane. »Del skupine so zamenjali novi člani! Natanko moram opazovati vse, kar se bo dogajalo zdaj, da mi ne uide kakšna podrobnost,« si

je dopovedoval. Podobne stvari so se mu že večkrat dogajale, ko je hodil opazovat srnjad, ne da bi pri tem sploh imel namen streljati.

Njegovo pozornost je pritegnila skupina treh (srednje stara srna, ena mlajša in mlajši srnjak), živali, ki so se odpravile v desno od predvidene smeri gibanja in šle z mirnim korakom proti meji lovišča s sosednjo lovsko družino (proti cesti). Skupina je bila brez mladiča, mlajša srna pa se je do starejše vedla, kot da bi bila njena mati. Mlajšega srnjaka ni to prav nič vznemirjalo. Vsi trije so se zlagoma pomikali proti mejni cesti. Lovec se je odločil, da bo najprej »položil« mlajšo srno, še preden bo dosegla mejo lovišča. Streljal bo »na svojem« in vse bo prav. Nato se bo naglo obrnil v levo in uplenil še enega od obeh mladičev, ki sta skupaj z materjo v spremstvu mlajšega srnjaka in lanščaka šla po sredi revirja čez polje proti gozdiču.

Napočil je pričakovani trenutek in storil je, kakor se je bil pred tem odločil. V skupini, v kateri sta bila mladiča, si je natanko zapomnil, kje v vrsti je njuno mesto.

V mlajšo srno ob meji lovišča je natančno pomeril. K temu ga je prisilila tudi razdalja, ki je znašala prek 180 m, puška z daljnogledom pa je pristreljena na 100 m. Krogla z maso 11,2 grama bo na tej poti imela že občuten padec. Upoštevati ga mora, če želi natančno zadeti. Križ strelnega daljnogleda se je umiril v zraku nad srninim hrbtom. Tako, zdaj je bilo vse prav in kazalec se je ukruvil. Mlajša srna je padla v ognju. (V začetku sestavka smo že izvedeli, da je bila brezspolnik.)

Zdaj se je naglo obrnil v levo, potisnil v cev nov naboj in pomeril v tretjo žival po vrsti, kakor se je bil pred tem že odločil. Samo kratek hip in odjeknil je strel. Mladič je bil zadet, a ni padel, stekel je za drugimi štirimi proti varnemu zavetju gozdiča sredi revirja, obdanega s prostranimi polji.

Natančno preiskovanje nastrela je po eni uri lovčevega truda pokazalo, da na njem ni česa najti. Toda mladič je strel nakazal! Ob pregledovanju predela v ravni črti za nastrelom ni mogel najti nobenih sledov krogla na njivi. Krogla torej ni zgrešila svojega cilja! Strel ni bil zgrešen, na nastrelu pa, začuda, ni mogoče najti ničesar, pa čeprav je njivo pokrivala bela skorja svežega srena, v katerem je bilo lahko razbrati vse sledove srnjači. Odtisi parkljev so jasno kazali, do kod se je skupina petih počasi premikala v mirni hoji, kako se je ob prvem strelu vznemirjena ustavila in kako je potem za drugim strelom v velikih skokih pobegnila. Sporno tako ni bilo niti mesto nastrela, zaradi bele preproge svežega srena pa tudi ni bilo težko preiskovati površine. Lovčeva zaskrbljenost je naraščala. Zimsko sonce je bilo le še za velikost svojega premera nad zahodnim obzorjem. Kmalu bo izginilo in začelo se bo mračiti. Odnehati bo moral, ne da bi vedel,

kaj se je sploh pripetilo. Ne bi smel streljati v dve različni skupini, zato se je Diana maščevala, je razmišljal. Odpravil se je po sledu bežeče srnjadi proti gozdliču. Veliko krajši skoki od skupine drugih štirih so izdajali ranjeno žival. Globoko sklonjen naprej, z očmi, pozorno uprtimi v tla, je iskal vsaj kapljo krvi. Ko bi jo le našel, bi si globoko oddahnil! Sicer pa jo mora

najti, saj je na belih srenastih kristalih vsaka najmanjša kaplja krvi lepo vidna in je zato ne moreš zgrešiti. V gozdlič, v katerega se je srnjad zatekla, ni maral stopiti, ker je vedel, da se je tam ustavila in zdaj preplašeno ovohava zrak, da bi spoznala, kaj se dogaja za njo na poti, po kateri je pritekla. Za pobeglo skupino je prehodil pot, dolgo 150 metrov, a ni našel ničesar; niti ene same kaplje krvi.

Spomnil se je, kako je nekoč, ko je vodil nemškega gosta, da uplenita srnjaka, že doživel nekaj podobnega. A tedaj je bilo poletje, bile so visoke trave in z očmi je bilo veliko težje slediti. Zdaj pa bi v eni uri in pol vendarle moral že kaj najti! Preplavilo ga je mračno razpoloženje. Razočaranje zaradi nemoči, da bi razbral, kaj se je zgodilo, je vse bolj naraščalo in se stopnjevalo. Pa tudi

③ Lovili smo race

Nekako sem postal stalni član manjše skupine lovcev; enkrat sem bil poganjač, drugič nosač. Radi so me jemali s sabo, sam ne vem, zakaj. Neke nedelje, ko je bil lov na race že odprt, smo se odpravili v zamočvirjen rokav Mure, ki je bil obraščen z zverženimi napol votlimi vrbami, grbastimi topoli, jelševjem, trnino, konopljo, rogozom in raznovrstno močvirsko travo. Med igrcem in majhnimi otočki so se svetlikale vodne površine. To je bil, kot so ljudje pripovedovali, priljubljeni kraj, kjer so se v letih med obema vojnama zbirali tihotapci. Zdaj, ko posel ni več cvetel in je bilo tveganje preveliko, je to postal pravi raj za vodne ptice in ribiče. Svet je bil miren, voda čista in polna rib.

Rajbar je zatrjeval, da je poleti tod videl več jat mladih rac, ki še niso bile zbegane in lov zato ne bo negotov. Ponoči je deževalo. Z neba so še vedno viseli razcefrani oblaki, med katerimi se je bledikavo kazalo sonce. Trava je bila mokra in z listja je kapljalo. Previdno smo se plazili skozi grmovje, krhke rodbekije in cvetoče nedotike, stopali na šope trave in iskali trdnih tal v mehkem močvirju. Pririnjili smo do stare, zveržene, napol votle vrbe. Rajbar je dvignil roko. Tiho smo obstali. Z nekaj besedami nas je razdelil v tri skupine po dva lovca. Vsakemu je določil mesto, kje se mora postaviti.

»Sredi tega trstičja, ki ga vidite tam spredaj, je črna mlaka. Da, tam spredaj,« je tiho dejal in pokazal z roko. »Moramo jo obkoliti. Čez petnajst minut bom spustil psa, do takrat mora biti vsak na mestu, ki mu je določeno.« Pridružil sem se Francu, debelušnemu, dobrohotnemu plešastemu lovcu, ki si je z dolgim pramenom sivih las, zraščenim na temenu, prekrival plešo nad čelom. Pogosto mu je pramen zdrsnil s pleše in zadaj plapolal kot Kitajcu kita izpod klobuka.

Previdno in brez besed sva lezla skozi visoko travo in se vsa premočena ustavila pri stoletni jelši, ki je poševno rasla nad vodo. Stisnil sem se k deblu in gledal mirno čisto vodno površino, pod katero so drsele jate rdečerepk. Vmes so se motale posamezne androge. Nekoliko bolj v sredini so drug ob drugem mirno odpirali in zapirali gobce kot roka veliki kleni, ki so od časa do časa razprli škvržne lopute in s sprednjimi plavutmi lovili ravnotežje.

Desno, ob šopu rogoza, delno zakrita z listom lokvanja, je poševno proti sredini kotanje tik pod površino ždela kot poleno dolga, marogasto prepasana ščuka in leno premikala zobate čeljusti, kot da si brusi zobe. Gladino je tiho preletel modrikasto rdeč vodomec in izginil med grmovjem. Nekje v trstičju je presunljivo zavreščala vodna lisca, da sem se zdrznil in z glavo udaril ob deblo; Franc mi je pomežiknil in se nasmešnil.

Nekaj metrov od naju je nerodno vzletela siva čaplja in odveslala med krošnjami vrb.

Nad jamo je legla moreča tišina. Napeto sem gledal na mirno gladino in vlekel na ušesa. Tik pod nogo se mi je vrgel kraljiček in z visoko privzdignjenim repkom odprhul tal med viseče korenine.

Zaslišalo se je pridušeno povelje: »Pisi, išči!«

Čez čas je zaropotalo. Ob robu gladine se je vsa polomljena mlatila raca, tik za njo je plaval Pisi. Izginila sta med trstičjem. Ribe so se sunkovito potopile v globino. Na mestu, kjer sem prej videl ščuko, se je sukal za krožnik velik vrtinec. Nobena raca ni vzletela.

Okrog vrbe, kjer je stal Rajbar, je Pisi od časa do časa kihnil in se otrešel, race pa ni dvignil nobene.

Lovci so postajali nestrpni. »Kaj je?« so se začeli oglašati z različnih mest. »Spodite psa v travo, notri so race.« Rajbar je molčal. Nismo ga videli, vsi pa smo vedeli, kje je; nad njim se je kadilo, kot bi gorelo grmovje.

Ena raca je vzletela. Nekdo je počil po njej. Gledali smo, kako je izginila med drevjem. Čez čas je počilo na drugi strani jame in to je bilo vse.

Zjutraj so se nadejali, da bo vsak imel vsaj eno raco. »Še več,« je pribil Rajbar. »Kdor bo spreten, jih bo lahko imel še več.«

Čakali smo kakšno uro, morda več, ob takem poslu nikoli ne veš, kako dolgo in ker se nobena ni več dvignila, Rajbar pa ni dal glasu od sebe, smo se razočarani plazili proti njemu.

»Kje so zdaj te vaše jate rac?« so planili nad njega. Stal je pod grmom in z obema rokama držal zavihan predpasnik, ki mu ga je nekaj težkega vleklo navzdol. Obraz mu je žarel pod zvežnjenim klobukom. »Hm!« je dejal skozi nos in vlekel pipo. »Tu so! Poln šorc jih je. Za vsakega bo nekaj.«

Nejeverno so se spogledali.

»Ja,« se je smejal. »Pisi mi jih je prinašal. Verjetno so se zapletle v travo ali pa se jim ni dalo vzleteti.«

»Bi nas radi naplahtali?« so vpili drug čez drugega. »Enkrat ste nas že, da smo se plazili po tem blatu.«

»Zakaj bi vas vlekel?« je dejal mirno. »Res je! Šorc je poln rac.« Lovci so stopicali okrog njega in skrivoma, polni dvoma gledali predpasnik.

»Norca se delajte iz koga drugega,« je rekel Tone jezno »mi zdaj nismo ravno takšne volje.«

»Poglejte!« Rajbar je iztegnil predpasnik pred sebe. Lovci so v krogu upognili glave, da bi bolje videli, nato pa je nastal pravi pernat pekel: peruti so udarjale lovce v obraz, po obleki, frfotalo je pod nogami in še preden so se mogli ubraniti in videti, kaj se dogaja, je zadnja raca izginila v trstičju. Rajbar je klel, si brisal obraz, pobiral pipo in iskal klobuk v travi. Pisi je dvakrat bevsknil, zdiral okrog grma in obstal pred nami z iztegnjenim jezikom.

»To imamo zdaj! To je vaša nevernanost!« se je hudoval stari. »To je vaša neučakanost. Vsi bi jih imeli dovolj. Tako pa! Lovite jih zdaj!« je pokazal med igric, kjer se je voda že umirila. Na njej je plavalo nekaj perja.

»Pisi, Pisi, išči!« se je nenadoma obrnil k psu. Pes se ni premaknil. Ležal je v travi in si lizal mokre tace.

(Se nadaljuje)

Lojze Števanec

bodriti se ni mogel, kot se je lahko takrat ob lovcu iz tujine, ko je skozi svoj dvogled lepo videl, da je gostova krogla zadela srnjakovo pleče. Dve debeli uri sta iskala srnjaka, ki je po strelu v lepih, velikih skokih čez travnik izginil v gozdu. Tudi tedaj nista pri preiskovanju nastrela našla ničesar, v smeri srnjakovega pobega pa tudi nobene kaplje krvi, da mu je Nemec v tistih dveh urah že kar preveč »šel na živce«, ko mu je nekam sitno dopovedoval, da je srnjaka pač zgrešil in da zdaj samo še zapravljata čas. Ni ga poslušal, njegovim besedam ni pripisoval posebnega pomena in odpravil se je k Jožetu Šafariču, vodniku lovskega terierja v LD Radenci. Srnjaka sta nato v nekaj kratkih minutah našla že napol hladnega v gozdu. To je bilo veselje, da je kaj, gost pa od presenečenja ni vedel, kaj naj govori! Psa je bilo potrebno privezati k drevesu, da je bilo delo s srnjakom varno.

Ah, spomin na tisti čas je veliko vreden! Ob njem dobro razpoloženje v človeku kar zai-gra in se po žilah razširi v vse dele telesa. Mračne misli izginejo, kot bi jih še malo prej sploh ne bilo. Duša in srce postaneta lahka... A kaj, ko je ta trenutek le kratek, veliko prekratek. Ob spominu, da je Jožetovega terierja povozil na lovu brezvesten voznik avtomobila, so postale noge našega trpinčenega lovca spet težke kot svinec.

Trenutek razmišljanja mu je v zavest jasno priklical že davno spoznano pomembno dejstvo, da je človek brez dobrega lovskega psa prava reva in sam v lovišču ne pomeni prav ničesar! Spomnil se je tudi sotovarišev iz zelene bratovščine, ki se v lovišče pripe-ljejo z avtomobilom, streljajo, če kaj opazijo, nato površno pregledajo mesto nastrela ali pa tudi ne, če vidijo žival pobegniti, potem pa se odpravijo domov in o dogodku niti razmišljajo ne več, kaj šele, da bi karkoli ukrenili...

Taki nedeljski lovci seveda tega članka ne bodo prav razumeli. Porečete, da to ni res? Trdite da ne bo težko razumeti, saj je vse od prve do zadnje črke pisano v domačem jeziku!? Motite se. Mnogo te govorice je izraže-ne še drugače, ne samo v zapisanih besedah. In ne samo članka, tudi narave ne bodo mogli nikdar prav razumeti in dojeti! Pri tem pa se niti zavedali ne bodo, za kolikšno bogastvo so prikrajšani sami, koliko bogatejši bi bili, če bi ravnali drugače. *A tak človek se bo težko spreobrnul, zato tudi lovec ne bo nikoli postal!* Ostaja pač samo oboro-ženo »človeče« in nič več, ki le pobija, če seveda ne zgreši s strelom. Je žalosten klavec, ubog in osirotel in se tega niti ne zaveda.

Zmračilo se je. Odpravil se je proti kraju, kjer je pred uro in pol uplenil srno. Ležala je na tleh, kjer jo je zadela krogla. Medtem ko jo je pobiral in jo pripravljval za prenos v lovsko kočjo, je bolj zaslutit kot opazil njeno

posebnost in odločil se je, da bo z njo obiskal pooblaščenega preglednika divjadi, ki ima v Radencih znano in odlično psarno lovskehih kratkodlakih ptičarjev.

Drago Miljevič je nehal žagati les na dvorišču in pozorno prisluhnil lovčevi pripovedi. Zanimala ga je vsaka najmanjša podrobnost. Ko je lovec končal, se je takoj strinjal z njim, da je treba mladiča izslediti s psom, in dodal: »Toda danes zvečer ne! Pa tudi ne z mojima psicama. Za tako delo je treba poiskati pravega krvosledca, pa še ta mora biti odlično izšolan in izurjen, sicer bomo sledove samo uničili, ranjeno žival pa seveda izgubili!«

Po tesnobni noči je našemu lovcu nov dan postal mnogo prijaznejši, ko je dobil sporočilo, da je Drago Miljevič že navezal stike z izvršnim kinologom Vojkom Pirherjem iz Lukavcev v Ljutomerski občini in da bo Dragan Zemljič iz Ljutomera popoldan pripravljen s svojim resastim jazbečarjem stopiti na sled ranjenega mladiča.

Vodnik lovskega psa, Dragan Zemljič, in naš uplenitelj sta imela na poti od Ljutomera do Radencev dovolj časa, da sta se pogovorila o vseh podrobnostih. Dragana je zanimalo vse, kar se je zgodilo prejšnji dan in zlasti vsi znaki, ki jih je v lovišču pustila za seboj ranjena žival. Odločil se je, da bo z jazbečarjem začel izdelovati sled na mestu, kjer je mladič stopil v varno zavetje gozdnih dreves.

Ob vstopu v gozdič je bilo na sledu opaziti drobne kapljice temnordeče krvi, kmalu za tem pa so se naleteli na prvo ležišče, kjer je ranjena žival počivala. Po obilici krvi na tem mestu je bilo razbrati, da je njen prvi počitek trajal kar nekaj ur, saj od tod spet ni bilo nobenih krvnih sledov. Rana se je medtem živali že zaprla.

A vrnimo se k izhodiščni točki na začetek »izdelovanja« krvnega sleda ob robu gozdiča. Jazbečar, pripet na slednem jermenu, nikakor ni hotel kreniti po vidnem sledu ra-

njene živali v notranjost gozda! Močno je potegoval v desno, stran od črte s posušeni-mi kapljicami krvi. Silil je ob robu gozdiča proti zahodu in ni hotel proti jugu, kamor je vodil sled s posušeni-mi kapljicami krvi.

Naposled je bilo treba popustiti jazbečarju, da je pač opravil svoje delo tako, kot je želel! Ob robu gozdiča je stekel proti zahajajočemu soncu in po kratkih 40 metrih teka dvignil ranjeno žival. Kaj se je torej pripetilo? Nič posebnega. Ne, na novo se resnično ni nič pripetilo. Tudi to ni bila posebnost, da je bilo zdaj potrebno za dvignjeno ranjeno živaljo teči še daleč, prav daleč, vse v lovišče sosednje LD Gornja Radgona, kjer je bila naposled odrešena celodnevni-h hudih muk in bolečin zaradi strelne rane. Ne bi mogli trditi, da je bil vstop v tuje lovišče kaj prav posebnega, čeprav sta bila Dragan Zemljič in Drago Miljevič na koncu vsa oznojena.

Kaj se je torej dogajalo z mladičem?

To je postalo jasno šele takrat, ko je žival ležala pri nogah lovcev. Zadoščal je že pozoren pogled nanjo. Lovec namreč ni uplenil nobenega od obeh srnin-h mladičev, marveč lanščaka, ki se je včeraj »po nepotrebnem« vrnil na tretje mesto. Vsega prejšnjega zadovoljstva ob delu na sledu je bilo v trenutku konec. Splahnelo je, čeprav je bil resasti jazbečar še kako ponosen in vesel na svoje delo. Nastopila je tišina, saj je ob uplenjenem lanščaku zamrl tudi lovski blagor. Jezik in grlo bi ga že izrekla, a njegovega pravega pomena le ne bi bilo.

Zato se je lovec, ki je lanščaka uplenil, takoj odpravil h gospodarju svoje lovske družine in se prijavil v postopek zaradi lovskega disciplinskega prekrška. Svojo prijavo je nato ponovil še pred izvršnim odborom na njegovem prvem naslednjem zasedanju. A starešina in člani so soglasno sklenili: »Nisi storil prekrška, saj si uplenil dvospolnika!« Mož jih je na seji potem še trikrat prekinil in jim ponavljal, da je nenormalno spolno razvito srno uplenil tisti dan, ko je nato zadel še lanščaka. Niso ga »hoteli« razumeti in ostali so pri svoji trditvi: *bil je dvospolnik in pika!* Lovec, možat kot je, sprva s tem sklepom ni bil zadovoljen. A danes jim je hvaležen za to, saj so tako na preprost način, neuglajen in robot, najlepše izrazili svoje pravo razumevanje. Brez prisiljeno prijaznih besed in brez puhlega laskanja o njegovem dosedanem delu v lovišču so z načinom obravnave na izvršnem odboru LD jasno pokazali še več – in to je, da mu še naprej zaupajo glede njegovega prihodnjega dobrega dela v lovišču. Sprašujete, kje se je to pripetilo?

Odgovor ni toliko pomemben, kajti, če vam povem, da se je vse to dogajalo v LD Radenci, bi zdaj domačini in bližnji okoličani postali radovedni: »Kdo je bil ta lovec?« Potem bi moral izdati še to resnico, da se je vse opisano pripetilo meni, piscu tega članka.

Lovska organizacija

Dobri gospodarji (Na obisku v LD Voličina)

Štiriinpetdesetčlanski kolektiv zelene bratovščine iz Voličine v Slovenskih goricah vzorno gospodarji in upravlja 3541 hektarov nižinskega lovišča. Od tega imajo 3321 hektarov lovni površini. »V našem lovišču je gospodarsko najpomembnejša vrsta srnjad, občasno se pri nas pojavljajo tudi divji prašiči, na žalost pa imamo vse manj male divjadi,« nam je v pogovoru na kratko povedal gospodar LD Voličina Stanko Steinbauer. »Lani smo odstrelili 105 glav srnjadi v primerem spolnem in starostnem razmerju, 32 zajcev in 106 fazanov. Uplenili smo tudi dva divja prašiča, lahko pa bi jih seveda še več,« pove gospodar Stanko.

V LD Voličina se zelo trudijo, da bi preprečili upadanje števila male divjadi. Uredili so okrog sedem hektarov krmnih njiv in remiz, nekaj površin so odkupili, še več pa dobili v trajni odkup od Agrokombinata Lenart in GG Maribor. Pravijo, da z drugimi uporabniki vselej najdejo skupni jezik. Ne morejo pa razumeti, da pri izvedbi hidro in agromelioracij ne upoštevajo projektne dokumentacije, kar gre seveda na škodo naravnih razmer za divjad. Leta 1978 so začeli v lovišče izpuščati fazanje kebčke, uredili so tri manjše obore na različnih lokacijah. Uspeh ni bil najboljši, nam je povedal gospodar LD. Leta 1979 so zgradili novo zaprto oboro v Voličini. Povprečno izpuščajo v lovišče od 200 do 350 kebčkov, upoštevajoč vse strokovne izkušnje. LD Voličina skrbi tudi za lovski turizem, vključujejo pa se tudi v delo lenarškega lovskogojitvenega bazena in v delo organov ZLD Maribor. Že vrsto let negujejo prijateljske stike s člani Kluba prijateljev lova iz Celovca, in sicer z lovci na območju Pliberka.

»Zanimiva je ocena, da se naše članstvo kljub rednemu sprejemanju pripravnikov stara,« nam

Leta 1977 je LD Voličina odprla nov lovski dom Foto M. Toš

je povedal Slavko Jančič, tajnik LD Voličina. »Izgubili smo tudi nekaj nadvse požrtvovalnih in prizadevnih članov, med katerimi naj posebej omenim Antona Smerdelja, dolgoletnega revirnega vodjo, mentorja pripravnikov in resnično vzornega lovca, pa Feliksa Tuša, nasmejanega in priljubljenega člana,« dodaja Slavko Jančič. »Ozračje v našem kolektivu je zdravo, vse probleme, ki nastajajo tudi pri nas, sproti rešujemo. Imamo tudi tri častne člane – Alojza Josta, Stanislava Čučka in Andreja Tuša. Kljub letom so še vedno pripravljeni poprijeti za delo,« nam je ob koncu pogovora dejal Slavko. Na koncu zapišimo še to, da so člani LD Voličina leta 1977 odprli nov lovski dom, imajo pa tudi skladišče za koruzo in edino registrirano strelišče za streljanje na umetne golobe v lenarškem lovskogojitvenem bazenu. Tudi strelstvu namenjajo precej pozornosti. Predvsem pa velja zanje ocena, da so dobri gojitelji divjadi in varuhi narave.

Marjan Toš

Aktivnosti ZLD Notranjskega LGO

Ko sem pred dvema letoma napisal prvi članek o aktivnostih – predvsem začetnih – ZLD Notranjskega LGO, si nisem mislil, da bom zdaj pisanje nadaljeval. Spodbudo za to so mi dale mnoge aktivnosti v ZLD, ki so v teh dveh letih nenehno naraščale, se razvijale ali pa tudi zastajale. Menim, da je delo v ZLD in nje-

nih organih premalo javno oziroma, da v lovskih družinah le malo lovcev ve zanj ter da se lovci večkrat ne zavedamo pravilnega ustvarjalnega razmerja med LD in ZLD.

Osnovna naloga lovcev v družbi, skrb za ohranjanje naravnega okolja in gojitev divjadi, je še vedno obremenjena z neusklajenimi interesi med vsemi uporabniki prostora – narave med gozdarji, kmetijci in lovci. Kljub nekaterim pozitivnim rezultatom – v sodelovanju z gozdarji namreč skušamo s površinami, ki so izločene in dane v upravljanje LD, primerno gospodariti – pa ne najdemo vedno skupnega jezika s kmetijci, kajti škoda od divjadi nas pri tem najbolj ovira. Škodo delajo predvsem divji prašiči in to na območjih, ki so jih meliorirali, ter so namenjena intenzivni proizvodnji monokulture (koruze), medtem ko smo na drugih območjih s primernim krmljenjem izredno zmanjšali škode na poljščinah. Da so bila stališča ZLD do melioracij pravilna, nam potrjujejo usmeritve LZS glede ekološke problematike Slovenije.

Tudi z rezultati pri gojitvi divjadi in odnosu do nje nismo zadovoljni. Na to, da nas na tem področju čaka še veliko dela, kaže predvsem neustrezna sestava odstrela pri srnjadi in jelenjadi (v nekaterih LD). Težave nam povzroča uresničevanje načrtov odstrela, kjer poleg sestave ne dosegamo tudi načrtovanega števila – hkrati pa nas pritisk kmetijcev in gozdarjev v okviru LGO sili v ohranjanje višine odstrela.

Pri lovski kinologiji smo precej aktivni na postojnskem območju, medtem ko LKD v Ilirski Bistrici ne more doseči nekdanje ravni kakovosti, ko je bilo med vodilnimi v Sloveniji.

Zelo aktivni so lovci – strelci; v kratkem času so v bližini Ilirske Bistrice s prostovoljnim delom, ob finačni pomoči lovca – entuziasta, zgradili eno najmodernejših trap strelišč pri nas, uredili okolico, sezidali lično brunarico ter strelišče za streljanje v tarčo srnjak. Lovci – strelci pa z doseženim še niso zadovoljni, želijo si zgraditi še strelišče za streljanje v tarčo bežeči merjasec ter lovsko-strelsko stezo. Da so objekt in naprave na strelišču sodobne in primerne, potrjujejo tudi mnoge prireditve, čeprav je odprto šele kratek čas, npr. tekma treh dežel, pozivni turnir in priprave reprezentance v TRAP-u ter republiško strelsko prvenstvo v TRAP-u.

Tudi na področju lovske kulture je delo zaživelo. Ustanovljeni so bili Lovski rogisti ZLD Notranjskega LGO in ti so v sodelovanju z mentorjem slovenskih lovskih rogistov Danetom Namestnikom v kratkem času dosegli zavidljivo kakovostno raven.

ZLD in njeni organi – predvsem izvršni odbor – so bili zaposleni z mnogimi dejavnostmi:

– Zato da bi uredili odnose v lovstvu, smo v ZLD izvedli usklajevanje lovskih katastror LD, saj so bila doslej merila v LD različna in so bila finančno neusklajena z dejanskim stanjem v LD.

– Pripravili smo predavanje inž. L. Černeta o mali divjadi in kasneje še posvet o ponovni naselitvi jerebic, ki smo jih začeli izpuščati v lovišče aprila 1989, na ilirskobistriškem območju. To dejavnost bomo nadaljevali, saj si želimo, da bi nekdanje tako značilna poljska ptica naših krajev spet naseljevala lovišča.

– LD so dobile strokovno pomoč pri reševanju njihovih problemov, čeprav v nekaterih družinah s svojim (ne)delom še vedno onemogočajo ažurno delovanje ZLD.

– Stalno in uspešno je sodelovanje z Gozdarskim šolskim centrom, kjer smo mentorji in predavatelji v lovskem krožku, ki ga dijaki radi obiskujejo.

— Organizirali smo tečaje za lov-ske pripravnike; v okviru lovsko-čuvajskega tečaja v Obalno-kraški ZLD leta 1989 so sodelovali tudi člani naših LD. V letošnjem letu pa bo organiziran takšen ču-vajski tečaj v naši ZLD. Da je bil potreben, kaže že število prijav-ljenih, ki navdaja z optimizmom. Morda se lovci vseeno vedno bolj zavedamo, da brez strokov-nega znanja in lovstvu ne bo več napredka.

— Skupaj z veterinarskimi orga-nizacijami je bilo usposobljenih več preglednikov mesa ustrelje-ne divjadi, prav tako pa smo sku-paj z ONZ in veterinarji aktivno sodelovali v akciji zatiranja ste-kline.

— Zelo aktivna je bila komisija za lovski turizem. Okvirno smo uskladjali cene storitev na področju lovskega turizma s sosednjimi ZLD in znotraj ZLD. Rezultati so se hitro pokazali pri višini dohod-kov od lanskega turizma.

— Finančno poslovanje ZLD in njenih organov je bilo zastavljeno zelo skromno (takšno je tudi zdaj), čeprav so v LD pripombe na podvajanje financiranja lov-ske nadgradnje, predlogi o zdru-žitvi ZLD v okviru LGO so prav zaradi finančne racionalizacije še vedno aktualni.

Mislim, da je ZLD Notranjskega LGO v kratkem času obstoja do-segla večino zastavljenih ciljev, predvsem po zaslugi zelo aktiv-nega dela izvršnega odbora in zlasti njegovega predstavnika Antona Marinčiča. Vendar z re-zultati še zdaleč nismo zadovoljni. Predvsem je še vedno preveč zapostavljena stroka, v vseh LD še ni zaživela odgovornost do gojitve in varovanja narave, še vedno premalo vlagamo v loviš-ča in hočemo iz njih samo jemati. Menimo, da je skrajni čas, da začnemo lovci obravnavati nara-vo kot zaokroženo celoto, ki jo močno ogroža prav človek, in da moramo bolj skrbeti za okolje, saj bomo le s tem izpolnjevali svoje osnovno poslanstvo.

Milan Šajin

Odprtje lovskega doma LD Prestranek

Prva sobota v septembru 1989 je bila za člane LD Prestranek praznična. Po dveletnih naporih smo dogradili nov lovski dom na Ravniku pri Slavini.

LD Prestranek leži prav v osrčju Pivške doline, na srednjem toku reke Pivke, ki ponikne v svetov-no znani Postojnski jami. Površina lovišča (6000 ha) se razteza na vzhodu od javorinskih gozdov prek doline reke Pivke do Osojni-ce na svojem južnem delu. Na tem območju živijo skoraj vse vrste divjadi, od številnih vrst male pa do velike divjadi ter medveda, ki je tu stalna divjad in je v ponos vsem prebivalcem Pivške doline, najbolj pa seveda samim čla-nom, saj je celo upodobljen v simbolu lovske družine.

Lovišče se deli na dva dela, in sicer ga deli na vzhodni in za-hodni del južna železnica Ljub-ljana-Trst. Vzhodni del porašča-jo predvsem gozdovi združb bukve in jelke. Osrednje zanima-nje lovcev v tem delu velja pred-vsem veliki divjadi. Zahodni del pa se razteza po zemljepisni me-ji s Primorsko, tako da je tu rast-linstvo zelo raznoliko, od strnje-nih bukovih gozdov do značilnih primorskih grmišč. V lovskem smislu je tu v ospredju gojitev in lov divjega prašiča in male div-jadi.

Poleg zemljepisne raznolikosti pa je to območje znano tudi po precej razgibani zgodovinski preteklosti, saj skoraj ni kraja, ki ne bi bil znan po kakšnem po-membnem dogodku iz naše pre-trekle oziroma polpretekle zgodo-vine. Lovsko zanimivi pa so bili ti kraji celo za avstro-ogrskega ce-sarja in tudi Valvasor se je usta-vil ob tako čudno razgibanih vod-nih sistemih ter opisoval prelet divjih rac iz Cerkniškega jezera na reko Pivko.

Leta 1946 je bilo prelomno tudi v lovstvu, saj so takrat naši pred-hodniki ustanovili lastno LD iz zakupnih posesti razlaščenih grofov in knezov. Seveda gospo-darjenje v lovišču, ki ga je opu-stošila vojna, ni bilo lahko. Z raz-sodnostjo in poštenim odnosom vseh članov družine do narave in divjadi pa so lovišče obnovili in v njem ohranili prenekatero divjad.

Lovci LD Prestranek so 9. 9. 1989 svoj novi dom slavnostno predali v uporabo

Lovci nenehno skrbimo za div-jad, saj opravimo nešteto delov-nih ur pri gojitvenih delih v loviš-ču ter s tem ohranjamo divjadi kar najboljši življenjski prostor. Krepimo tudi dobre lovske odno-se, lovsko tovarištvo in spošto-vanje. Število članov v družini je v zadnjih letih nenehno narašča-lo, in LD je začela nizati uspehe pri svojem delu. Tako smo zgra-dili že štiri objekte, namenjene za uspešnejše delo pri gojitvi in lovu divjadi ter ohranjanju naših narodnokulturnih običajev.

Svoj prapor smo razvili leta 1960. Posebej pa velja omeniti, da smo se leta 1989 pobratili z Lovsko družino Rogaška Slatina. Ponosni smo, da nas je povezala misel po medsebojni pomoči, raz-zumevanju, spoznavanju ljudi, navad, lova in divjadi. Nepozaba-na so naša srečanja med letom, tako na lovih kot na zadnjih po-gonih.

Vse večja aktivnost na kulturnem in lovskem področju nas je prisili-la, da smo začeli pred tremi leti razmišljati o gradnji lovskega ob-jekta na Ravniku. Odločili smo se, da s prostovoljnim delom opravimo vsa pomembna dela. Z dograditvijo pa bomo kasneje omogočili boljše gospodarjenje v lovišču ter pripomogli k razgiba-nemu kulturnemu življenju lov-cev in krajanov.

Leta 1987 smo imenovali grad-beni odbor. Gozdno gospodar-stvo Postojna nam je dodelilo v uporabo zemljišče, dipl. inž. Ma-rino Kontelj nam je pripravil načr-te in aprila 1987 smo začeli gra-diti.

Lovci nenehno skrbimo za div-jad, saj opravimo nešteto delov-nih ur pri gojitvenih delih v loviš-ču ter s tem ohranjamo divjadi kar najboljši življenjski prostor. Krepimo tudi dobre lovske odno-se, lovsko tovarištvo in spošto-vanje. Število članov v družini je v zadnjih letih nenehno narašča-lo, in LD je začela nizati uspehe pri svojem delu. Tako smo zgra-dili že štiri objekte, namenjene za uspešnejše delo pri gojitvi in lovu divjadi ter ohranjanju naših narodnokulturnih običajev.

Opravili 8270 delovnih ur, ali pov-prečno 140 ur na posameznega člana, kar je precej več, kot je bila dogovorjena delovna obvez-nost. Poleg tega smo leta 1987 zbrali tudi prostovoljni denarni prispevek. Ob tem pa velja po-hvaliti tudi nekatere delovne or-ganizacije in posameznike, ki so na različne načine pripomogli k dograditvi objekta.

Po končanem delu smo 9. 9. 1989 lovski objekt slavnost-no izročili svojemu namenu. Ta-ko kot se ob takih priložnostih spodobi je dom odprl eden naših najstarejših članov, Janez Grži-na. Tudi na slavnost in krajši kul-turni program nismo pozabili. Povabili smo goste iz sosednjih LD, predstavnike delovnih orga-nizacij ter vse tiste, ki so nam pomagali pri delu. Še zlasti so nam bili dobrodošli lovci iz po-bratene LD Rogaška Slatina. Vsi skupaj smo si potešili lakoto z okusnim lovskim golažem in do-bro pijačo.

Aleksander Dekleva

Šola za lovske tehnike

Od 7. do 10. februarja 1990 so bili v prostorih Lovske zveze Slo-venije v Ljubljani zaključni izpiti za slušatelje šole za lovske teh-nike iz letnika 1989.

V ta letnik se je vpisalo 41 kandi-datov, od katerih jih je 39 izpolni-lo pogoje za opravljanje zaključ-nega izpita. Pred izpitno komisi-jo, ki ji je predsedoval predsed-nik izvršnega odbora Lovske zveze Slovenije Peter Šuler, je

uspešno opravilo zaključni izpit 34 kandidatov, trije pa bodo morali opraviti še popravne izpite, medtem ko sta se dva kandidata opravičila, ker zaradi bolezni oziroma službene odsotnosti izpita nista mogla opravljati.

Šola za lovske tehnike bo delovala tudi v letu 1990. Program predavanj bo zajemal naslednje predmete:

– ekologija

prof. Franc Potočnik)

– gozd – divjad,

sočasno načrtovanje

(prof. dr. Marjan Kotar) 3 ure

– gojitev divjadi

(doc. dr. Miha Adamič) 2 uri

– bolezni divjadi

kot ekološki dejavnik

(doc. dr. Andrej Bidovec) 5 ur

– srnjad, divji prašič

(Blaž Krže, inž. gozd.) 5 ur

– gams

(doc. dr. Andrej Bidovec) 2 uri

– gozdne kure

(doc. dr. Miha Adamič) 2 uri

– jelenjad

(Marko Berce, dipl. inž.) 4 ure

– ekologija poljske divjadi

(prof. dr. Vukoman Šelmič) 5 ur

– naseljevanje

tujih vrst divjadi

(doc. dr. Miha Adamič) 1 ura

– vloga zveri v naravi

in njihovo varstvo

(doc. dr. Miha Adamič) 2 uri

– problematika dodatnega

krmljenja divjadi

(doc. dr. Uroš Pestevšek) 3 ure

– biotehnična dela za

izboljšanje življenjskih

razmer

za poljsko divjad

(Lojze Černe, dipl. inž.) 5 ur

– biotehnična dela

in ukrepi

za preprečevanje škod

od parkljaste divjadi

(Blaž Krže, inž. gozd.) 5 ur

– osnovne značilnosti

zdravstvenega varstva

divjadi

(doc. dr. Andrej Bidovec) 3 ure

– lovska zakonodaja

(Peter Šuler, dipl. iur.) 5 ur

– osnove kmetijstva

(Teobald Belec) 5 ur

– varstvo narave

v sodobnih razmerah

(mag. Jana Vidic) 2 uri

Predvidoma bo jeseni letos v glasilu Lovec objavljen razpis za sprejem kandidatov, predavanja

na šoli za lovske tehnike pa bi se začela konec jeseni 1990. Po predlogu komisije IO LZS za izobraževanje in delo z javnostjo bo letos šolnina izračunana na osnovi ekonomskih kazalcev, dana pa je bila pobuda, da IO LZS priporoči zvežam lovskih družin in lovskim družinam, da kandidatom, ki bodo obiskovali šolo za lovske tehnike, šolnino v celoti ali deloma regresirajo.

V. V.

Tradicionalno lovsko srečanje z lovskim krstom na Sv. gori

Že vrsto let se na stičišču lovskih meja pri planinski koči na Sv. Gori srečujemo lovci LD Izlake, LD Mlinše, LD Senožeti in LD Vače. Srečanje je tradicionalno, vsako leto prvo nedeljo v oktobru, po končani brakadi. Organizator srečanja je po dogovoru ena od družin po krožnem sistemu, ki pripravi kratek zabavni program, podelitev spominskih daril in prijateljski klepet, popestren z lovskimi šegami in pesmijo ter lovskim ropotom, ki ga vodi starosta Korel Pušnik–Gašpar. Osrednja točka zabavnega programa je »lovski krst«. Vsaka družina določi enega od svojih članov, za katerega meni, da zasluži primerno lovsko kazen za »kazniva dejanja«, ki jih je storil v loviščih svoje LD kot še »nekrščeni« lovec, kršitelj lovskih pravil.

Lovsko razsodišče sestavlja po en član iz vsake družine. Vrhovni sodnik je že vrsto let Franci Grošelj, član LD Izlake, ki ima po oceni najmanj podobnih prekrškov v lovišču... Zato tudi po mnenju večine sodi pravično in verjetno brez večjih napak. Glavni tožilec je po tradiciji vsevedni Franc Vidrgar, član LD Mlinše, ki zelo dobro pozna prekrške obtoženih. Od kod tako natančno dokazno gradivo tožitelja, nam do danes še ni uspelo izvedeti.

Za obrambo si obtoženi lahko izbere enega izmed članov družine, za katerega je prepričan, da ima bogate izkušnje na področju prikrivanja podobnih napak.

Izkušeni zagovorniki in prekaljeni mački so Rado Palčič (LD Izlake), Pavle Hiršelj (LD Vače), Ja-

Obsojeni pred sodiščem. Rabelj Franc Kokalj krepko drži za debelo vrv.

Tožilec Franc Vidrgar pri delu. Sodni senat budno spremlja obtožnico.

Pomirjevalne besede Korla Pušnika so za obsojenega kratek odmor. V ozadju se pripravlja Janez P.

nez Vidmar (LD Senožeti) in Drago Cukjati (LD Mlinše).

Za to, da se obsojeni ne izmakne roki pravice, skrbijo tako imenovani rablji pa tudi za dobro počutje obsojenca pred sodbo, da je takrat sproščen in misli le na dogodke, ki jih je preživel v lovišču. To pa doseže rabelj pri obsojen-

cu tako, da mu tik pred začetkom odhoda na sodno obravnavo skrivoma dovoli požirek belega soka z nekaj odstotki a...

Sodni senat pred začetkom obravnave pregleda, ali je vse pripravljeno, kot zahtevajo predpisi, predvsem pa velja to za rekvizite, potrebne pri izpolnjevanju

postopka.

Veselo razpoloženje prekine vrvovni sodnik, ki začne udarjati z nekaj kilogramskim kladivom po dovolj masivni mizi, ki stoji pred kočo. Sodnikovi udarci so tako srditi zato, ker je med pripravami na obravnavo v živčnosti nehote popili dobršen del belega iz štefana, ki vsebuje kar precejšen odstotek a...

Na sodni obravnavi se je zbralo kar nekaj sto lovcev in radovednih faranov, ki so na ta dan priromali k maši na Sv. Goro in si spotoma ogledali še zelo zanimiv sodni proces.

Zaradi velikega sodnega prostora je potrebno ozvočenje, za kar poskrbita Tone Zupančič in Janez Prebil (če ni težav s prevozom aparatur).

Nato nastopi dolgo pričakovani trenutek – ukaz vrhovnega sodnika, naj se privedejo obsojeni. Med občinstvom završi in slišijo se milostni klici. Pred sodni senat prihajajo drug za drugim obsojeni s sklonjenimi glavami. Vodijo jih rablji na debelih vrveh okrog vratu. Rablji dajejo videz surovosti, verjetno zaradi zaužitega »belega soka« z manjšim odstotkom a...

Začne se sodni postopek.

Vrhovni sodnik ukaže obsojenim, naj sedejo. Toda pred tem so jim zlobneži skrivoma polili stole, tako da obsojeni sedejo v mlako. Nastaneta nemir in smeh, tako da ponovno nastopi vrhovni sodnik in opozori obsojene, naj sedijo mirno na sredini stola, sicer bodo morali stati ves čas sodbe.

Za vedro razpoloženje med sodbo poskrbijo lovci s posluhom, ki pod vodstvom Karla Pušnika in Viktorja Kotnika zapojejo tisto znano »Jaz sem en frišen jager«, na koncu sodbe pa tisto »Prav lepo mi poje črni kos.«

Po končani pevski točki zahteva sodnik od obsojencev osnovne podatke. Prvo vprašanje je, ali so rojeni in kje. Vsi zatrjujejo, da so in navajajo rojstne podatke. Sodnik jih nadvse resno ponovno vpraša, ali so prepričani, da so se rodili. Zatrjevanju ni ne konca ne kraja. Po končani razpravi tajnik zapiše približne rojstne podatke.

Nato sledi ugotavljanje imena. Neki Janez P. je zagotavljal in dokazoval, da mu je ime Janez

Krst sodnika je slavnosten. Viki Kotnik se pripravlja.

P. Sodnik ga je opozoril, da mu v rojstnem listu piše Johan P. Obdolženec pa je na vse pretege zatrjeval, da mu je ime Janez P. Sporazumno je bilo dogovorjeno, da ostane v veljavi lovsko ime Johan P. Zaradi nemirnega občinstva, ki je uživalo ob prijetni razpravi, se je sodnik razjezil in napovedal odstranitev občinstva iz sodnega prostora, če ne bo miru. Ko so zapisani vsi osnovni podatki, sodnik dovoli tožilcu, da prebere obtožbo. Zaradi hudih obtožb tožilca je sodni senat prisiljen sodbo prekiniti in se tajno posvetovati. Po vrnitvi senata na prizorišče sodnik objavi sodbo. Sodba je tako strašna, da postanejo obsojeni zaskrbljeni. Nato nastopijo branilci, ki z lažnimi navedbami izsilijo pomilostitev. Senat spremeni prvotno odločitev in predlaga, da se obsojenim kazen zniža, če pravilno odgovorijo vsaj na tri vprašanja iz lovskega življenja. Nato nastopijo izpraševalci. Vprašanja so na visoki strokovno-humoristični ravni. Sledi humor, ki razvedri vse navzoče in tudi sodni senat nekoliko popusti ter spremeni sodbo na običajni »nežni« lovski krst.

Sledi lovski krst, ki ga med prvimi izvede sodnik z vsemi razpoložljivimi rekviziti, vsi že kršчени lovci pa mu sledijo. Med opravljanjem krsta je slišati stokanje in vzdihovanje.

Po končanem krstu se razpoloženje spremeni v pristržne čestitke »novopečenim« lovcem. Slavje traja v pozno popoldne ob prijetni lovski pesmi. Mineva še

ena prijetna lovski nedelja. Mladi lovci pa so spoznali nov običaj s prijetno zabavo, ki jih v lovskem življenju ni malo. S Sv. Gore odhajamo veselo razpoloženi z željo, da se čez leto dni ponovno srečamo.

Vinko Krivic st.

Jubilanti

Janez Polc, član LD Zagorje, je 24. 6. 1989 dopolnil 60 let.

Rodil se je 24. 6. 1929 kot sin rudarja v Zagorski dolini na tako imenovanem Šahu nad Toplicami. Zaradi številne družine in slabega rudarskega zaslužka je Janez takoj po končani osnovni šoli našel priložnostno delo in se potem šel učiti za kovača k zasebnemu mojstru. Redno zaposlitev je dobil pri Rudniku v Zagorju kot rudar in pozneje kot strojnik naprav. Na tem delovnem mestu je dočkal upokojitev.

Ker pa se je v družini pretakala lovski kri, je leta 1948 postal lovec v LD Zagorje tudi Janez. S svojo skromnostjo, pridnostjo in poštenostjo si je kmalu pridobil zaupanje v LD in leta 1960 postal čuvaj I. revirja, 1969 lovovodja ter član IO LD, mentor novim članom pa je postal leta 1974. Vse te funkcije opravlja še danes.

Naš Janez pa ni samo funkcionar, je tudi izvrsten lovec in znan daleč naokoli kot izjemen lovovodja. Znan je po svoji izredni natančnosti in ni ga lovca, ki mu Janez ne bi povedal, kar mu gre, če je to potrebno. Njegova zasluga je, da smo v lovišču izvedli oštevilčenje stojišč, za ktere je tudi sam izdelal karte, preproste, a zelo razumljive. Tudi pri zidavi lovske koče ni stal ob strani; čeprav je invalid, je sodeloval pri vseh akcijah. Pri delu je gonilna sila, saj je v lovišču opravil v letu 1989 150 ur, poleg tega pa že več let pripravlja vse trofeje, za kar smo dobili že vrsto pohval in smo mu zelo hvaležni. Za delo in prizadevnost ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

SO Zagorje pa mu je podelila občinsko priznanje.

Dragi Janez, ob tvoji 60-letnici ti zagorski lovci želimo še dolgo trdnega zdravja in veliko lovskega uživanja na lovu in med lovskega tovariši!

LD Zagorje – M. P.

Devetindvajsetega avgusta 1989 je praznoval osemdesetletnico življenja in plodnega dela naš priljubljeni tovariš, **Filip Lavriša**. Z zadovoljstvom se lahko ozre na prehojeno pot.

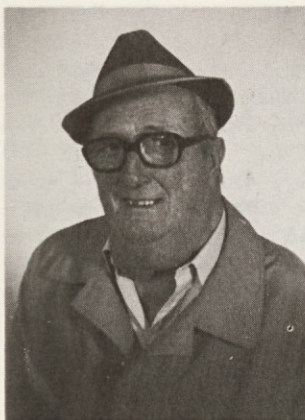
Rodil se je leta 1909 v Horjulu v družini z dvanajstimi otroki. Imeli so majhno kmetijo, oče pa je bil zidar. Po osnovni šoli se je šolal na srednji trgovski šoli. Ker je bilo pred vojno težko dobiti službo, ga je pot prav kmalu zanesla v Kranj. Zaposlil se je v trgovsko-komercialni stroki pri tedanjem trgovcu Petru Majdiču (sedanji Merkur) v Kranju, ker je delal do okupacije oziroma še prva leta vojne. Zvest slovenskemu narodu se je kmalu vključil v OF, leta 1944 pa odšel v partizane, kjer je ostal do konca vojne.

Po vojni se je zaposlil pri OLO Kranj kot referent za združništvo, nato pa v KZ Mavčiče kot njen predsednik. V zadruzi je ostal do upokojitve.

Imel je veliko veselje do narave in živali. Prve nauke o naravi in lovstvu mu je dajal že oče – lovec. Zato se je takoj po vojni povezal s svojimi somišljeniki – ljubitelji narave in ustanovili so Lovsko društvo Mavčiče, ki se je leta 1950 združilo z Lovskim društvom Žabnica in Lovskim društvom Stara Loka ter se preime-

Filip Lavriša

Maks Osvald

novalo v LD Sorško polje. V LD Sorško polje je bil zelo delaven, saj je od leta 1950 do 1988 v njej opravljal pomembne naloge. Takoj po ustanovitvi je postal član UO, v letih 1954/1956 in 1962/1979 je bil blagajnik, od 1955 do 1973 vodja drugega sektorja, leta 1958 zastopnik LD za ugotavljanje škode od divjadi in od leta 1979 do 1985 predsednik NO. Poleg tega je bil aktiven tudi pri drugih delih v lovišču. Najbolj je ljubil lov na malo divjad, predvsem golobe.

Filip si je močno prizadeval tudi pri zreji in vzgoji lovskih psov. Bil je pobudnik in soustanovitelj Lovskega kinološkega društva Gorenjske in bil od ustanovitve leta 1979 do 1986 njegov blagajnik. Bil je tudi vzoren in priznan čebelar. Seveda pa je deloval tudi na družbenopolitičnem področju in v raznih društvih.

Za svoje delo je dobil številna priznanja. LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje, LKD Gorenjske pa mu je podelilo plaketo za kinološke zasluge. LD Sorško polje ga je sprejela za častnega člana.

Ob visokem jubileju se mu zahvaljujemo za vestno, marljivo in zgledno delo in mu želimo predvsem zdravja, da bi ga še velikokrat srečali vedrega in nasmejanega na stezah našega lovišča in na skupnih lovih!

LD Sorško polje – P. Š.

Petega septembra 1989 je proslavil življenjski jubilej **Maks Osvald**. Rodil se je leta 1919 v

Lovrencu na Pohorju, pod vznožjem zelenega Pohorja. Takoj po vojni ga je življenjska pot zanesla na Kozjak na Duh na Ostrem vrhu. Kozjak s svojimi strminami, grapami in gozdovi mu je postal drugi dom. Tu je leta 1946 postal lovec in bil med ustanovitelji LD Vurmat. Takoj po ustanovitvi je postal tajnik LD in to funkcijo opravljal do leta 1954. Tega leta je bil izvoljen za starešino LD Vurmat in je to ostal dolgih 31 let (do leta 1985). Tega leta je bil imenovan za častnega starešino LD. Vsa leta je bil poleg zavzetega dela v lastni družini aktiven tudi v širšem prostoru. Lovci Pohorja, Kozjaka in Slovenskih goric ga poznajo kot zavednega lovca, ki je veliko pripomogel, da je številčnost divjadi dosegala svoj optimum. Mnoga leta je bil njegov dom zbirališče lovcev naše družine. Aktiven je bil tudi v LZ Maribor. Dve mandatni dobi je bil član UO.

Za dolgoletno lovsko udejstvovanje ga je LZ Slovenije odlikovala z znakom za lovske zasluge in z redom III. stopnje.

Maks, želimo ti še veliko let, mnogo lovskega zadovoljstva, mirno roko in dober pogled!

Lovci LD Vurmat

Naš član **Mihael Plavčak-Miško** se je rodil 16. 8. 1919 v vasi Log v občini Šmarje pri Jelšah. V članstvo je vstopil leta 1954. Tako letos praznuje kar dvojni jubilej, 70 let rojstva in 35 let lovstva. Kot zgleden učitelj je v naši družini kmalu postal nepogrešljiv in prizadeven v vseh družinskih dejavnostih. Naj navedemo dolžnosti, ki jih je opravljal: član NO LD je bil od leta 1955 do 1956, predsednik NO pa od leta 1956 do 1961, nato pa kinolog družine od leta 1957 do 1960. Bil je tudi predsednik disciplinskega častnega razsodišča, in sicer od leta 1960 do 1961 ter ponovno od leta 1976 do 1982.

Ker pa letnice ne povedo dosti, naj mu ob tej priložnosti izrečemo zahvalo vseh članov za vse znanje, ki nam ga je razdal v teh letih, posebno pa lovskim pripravnikom. Kljub temu, da se je od nas odselil, še vedno vzdržuje prijateljske stike z nami in se po možnosti tudi udeležuje naših lovov.

Dragi Miško, ob tvojem dvojnem

Franc Vgrinc

jubileju ti še enkrat čestitamo in ti želimo zdravja in zadovoljstva tako v krogu družine kot v naši lovski bratovščini!

LD Vransko – J. K.

Franc Vgrinc je 26. 9. 1989 praznoval 70-letnico in hkrati tudi 42-letnico prizadevnega dela v lovstvu.

Njegova življenjska pot se je začela 26. 9. 1919 v Kapelah pri Brežicah. Končal je kmetijsko šolo v Mariboru.

Med vojno je bil izseljen, toda vrnil se je in se pridružil partizanom.

Po osvoboditvi je oral ledino kmetijstva na Štajerskem. Leta 1947 je sodeloval pri ustanovitvi LD Ivanjkovci in bil do leta 1969 njen predsednik ter prizadeven odbornik v Okrajni lovski zvezi Ljutomer.

Ko se je preselil v Savinjsko dolino, je bil najprej član LD Prebold, od leta 1970 pa član naše LD. V svojem 42-letnem stažu je bil 32 mandatnih dob predsednik LD. V LD Ivanjkovci od leta 1947 do 69, v LD Polzela pa 10 let (1970–74), (1976–78), (1985–87). Predsednik komisije za ocenjevanje škode od divjadi je od leta 1970. To zelo občutljivo funkcijo opravlja vestno in odgovorno. Kot kmetijski strokovnjak praktično usklajuje interese kmetijstva in lovstva. Ob občasnih napetostih v LD uspevajo njegovi pomirjevalni nastopi.

Franci je tudi znan delavec v skoraj vseh družbenopolitičnih organizacijah.

Za delo in vzoren lovsko etičen

odnos do divjadi ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge, ZLD in LD sta mu podelili plaketo, diplomu in več lovskih priznanj.

Lovskemu tovarišu Francu za njegov jubilej sicer nekoliko pozno, a zato prav tako iskreno čestitamo in se mu zahvaljujemo za vse, kar je storil za našo družbo in za razvoj naše lovske družine.

Želimo mu, da bi bil še veliko let čil in zdrav med nami ter da bi s svojim zgledom še dolgo krepil pravo lovsko tovarištvo!

Člani LD Polzela – L. O.

Lovski oprtnik

Zopet uplenjeni šakal

Štirinajstega februarja 1990 je bila na mrhovišču v GL Ljubljanski vrh uplenjena šakalja samica, ki je tehtala 12 kg. Po razvitosti zobovja se da sklepati, da gre za mlajšo žival, ki je v to območje verjetno prišla med iskanjem novega ustreznega življenjskega prostora.

To je že drugi primer uplenitve šakala v zadnjih letih. Tretjega novembra 1987 je bil v GL Žitna gora na Kočevskem uplenjen samiec, ki je sedaj prepran v lovskem muzeju v Bistri. Sicer pa je o tej živalski vrsti obširnejše pisal B. Kryštufek v Lovcu št. 7/8 leta 1984.

O vse pogostejših pojavih šakalov poročajo tudi v glasilu Österreichs Weidwerk št. 3/90. V zadnjih nekaj letih so v Avstriji nekajkrat opazili (zlatega) šakala (Goldschakal). Sprva so menili, da gre za mladega volka ali rakunastega psa. Največkrat so bili šakali uplenjeni v majhnih nižinskih gozdičih. Teža posameznih živali se je gibala od 13,6 do 16,8 kg; torej še enkrat večja kot pri lisici.

Pojav šakalov v Avstriji si razlagajo kot poskus širitve evropske populacije z Balkana proti severozahodu. Šakal naj bi se po teh virih močno razmnožil v vzhodni Srbiji, po letu 1980 pa se je začel

Upljenjena šakalja samica (GL Ljubljanski vrh) je tehtala 12 kg
Foto B. Krže

pojavnosti tudi na Madžarskem in v severni Italiji v okolici Vidma (Udine). K temu lahko dodamo tudi našo ugotovitev o vse pogostejši in že kar nadležni navzočnosti šakala v Istri.

Po fosilnih ostankih sklepajo, da se je šakal z jugovzhoda razširil na Balkan pred približno 12000 leti oziroma pred koncem zadnje ledene dobe. Sicer živi v dvanajstih različnih podvrstah v Mali Aziji, na Bližnjem vzhodu, Arabškem polotoku, v Iraku, Iranu, Afganistanu, Pakistanu in Indiji, ter čez celinski del jugovzhodne Azije sega do Tajike.

Glede okolja šakal ni zahteven, prednost pa daje zaraslim nižinam ob rekah ter gostim močvirskim gozdom. Na izrazito kmetijske površine ne zahaja, prav tako ga le izjemoma najdemo nad 600 metrov visoko. Pogosto se zadržuje v bližini človeških bivališč.

Čeprav sodi med mesojede (zver), pa ni navezan zgolj na to vrsto hrane. Poleg malih sesalcev in ptic se hrani tudi s kuščaricami, žabami, ribami in žuželkami, del leta s sadjem, priložnostno pa obiskuje tudi smetišča. Šakali lahko lovijo tudi v skupinah in obvladajo živali do velikosti ovce.

Čeprav živi šakal predvsem nočno življenje, pa neredko lovi tudi podnevi. Velja za teritorialno vrsto. Samice polegajo med januarjem in marcem, brejost pa traja 62–63 dni. Samica skoti 3–8 mladičev, ki sesajo dva meseca in pol, hrano pa jim prinašata oba starša.

Šakala so poleg volka uvrstili med prednike domačega psa. V ujetništvu so križanja uspela, vendar so pri potomcih opazili

lastnosti, ki šakala izločajo kot možnega prednika psa. Nekateri širjenje šakala povezujejo z razredčenostjo lisice zaradi stekline in z iztrebitvijo volka, ki sicer sodi med glavne naravne omejitvene dejavnike za širjenje šakala.

B. Krže

Nenormalno razvita rogovja srnjakov

Nenormalno razvita rogovja je pri srnjadi dokaj pogost pojav. Nanj vplivajo številni notranji in zunanji dejavniki. Tem je A. Simončič v svoji knjigi Srnjak (peta knjiga Zlatorogove knjižnice) posvetil kar štirideset strani. Strokovno je razložil vzroke za razvoj različnih nenavadnih rogovij, s številnimi risbami in fotografijami pa jih tudi vizualno predstavil. Različna nenormalna rogovja torej nastajajo zaradi različnih vzrokov. Taka rogovja pa so za slehernega lovca ne le zanimiva, temveč nekatera po svoje tudi lepa in edinstvena.

O tem sva se pogovarjala lanske jeseni z Ernestom Bransbergerjem, gospodarjem in vodjo lovskočuvajske službe Lovske družine Cankova. V svoji čudoviti lovski sobi mi je pokazal nekaj nenavadnih srnjačjih rogovij iz cankovskega lovišča. Prosil sem ga, naj nekatere med njimi fotografira in mi da fotografije za objavo v našem glasilu. Ernest je mojo željo januarja letos izpolnil in mi prinesel dve fotografiji. Slika s tremi rogovji naj bi imela številko 1, tista z dvema pa številko 2. Vsako rogovje ima svojo zanimivo zgodbo.

NOVOST IZ ZR NEMČIJE

Najavljen že predlani se je lani le pojavil na trgu nov karabinski naboj-6,5×64 brenneke. Razvili so ga iz tulca naboja 7×64, in sicer z zoževanjem vratu na 6,5 mm in s prilagajanjem ustreznega polnjenja smodnika v sodelovanju s firmama MEN in H. Kepplinger. Po zmogljivosti se ta naboj uvršča nekje med »stara« 6,5×57 (Mauser) in 6,5×68 (Schuler). S kroglo hornady, težko 6,5 g, je namenjen za lov manjše vrste velike divjadi, posebno na odprtih terenih, kjer streljamo na večje razdalje. Pri testiranih znaša začetna hitrost krogle (V_0) iz cevi, dolge 65 cm, od 1015 do 1035 metrov na sekundo. Najboljša oddaljenost za pristrelitev je 215 m, kar priča, da naboj ustreza svojemu namenu, poleg tega pa ga odlikuje tudi izredna natančnost zadevanja in blagi odsun oziroma udarec v ramo. Zanimivo je tudi, da naboj zaradi enakega razmerja obratov brazd in polj v cevi razmeroma zlahka predelamo – s podaljševanjem ležišča naboja v cevi – iz kalibra 6,5×57 v novi kaliber – 6,5×64.

J. F.

Fotografija števil. 1 (s tremi rogovji) od leve proti desni:

Rogovje števil. 1.: Srnjaka s tem rogovjem je uplenil tuji lovski gost 26. maja lani na območju vasi Gerlinci. Po obliki je najbolj zanimivo med vsemi rogovji sr-

njakov, uplenjenih v lovišču LD Cankova. Ocenjeno je z 99,7 točke. Lovskega gosta je na tega srnjaka vodil revirni lovski čuvaj Franc Durič.

Rogovje števil. 2.: Leta 1986 je neki kmet iz vasi Zenkovci prišel

Slika 1: Nenormalno razvita srnjača rogovja iz LD Cankova

Slika 2: Nepravilno razviti rogovji srnjakov iz LD Cankova

Foto E. Bransberger

obvestiti revirnega lovca Hodoščka, da leži na travniku ob zenkovskem lesu ranjeni srnjak. Zaradi nujnega dela na polju Hodošček ni utegnil takoj oditi s kmetom v lovišče, pač pa je šel Ernest, ki se je tisti hip pripeljal z avtom na dvorišče. Srnjak je bil ranjen z malokalibrsko puško v zadnji del hrbtenice. Rogovje tega srnjaka je bilo ocenjeno s 110,05 točke.

Rogovje štev. 3.: Na območju vasi Zenkovci je Ernest leta 1988 že dalj časa »pasel« srnjaka z nenavadnim rogovjem, name njenega tujemu lovskemu gostu. Nekega dne pa srnjak na običajnem mestu ni več izstopil na pašo. Kaj se je zgodilo z njim, so kmalu ugotovili miličniki oddelka na Cankovi, ki so pri nekem kmetu v Zenkovcih naredili hišno preiskavo in pri njem našli malokalibrsko puško. Kmet je priznal, da je s tem orožjem pred mesecem dni ustrelil srnjaka. Odpeljal je miličnike v gozd in jim pokazal vrečo, v katero je dal kožo in glavo ubitega srnjaka. Ko so miličniki poklicali Ernesta, je ta rogovje takoj prepoznal. Ocenjeno je bilo z okrog 70 točkami. Srnjakova glava in koža sta bili v vreči več kot mesec dni, zato je rogovje močno poškodovano, kar se lepo vidi tudi na posnetku.

Fotografija štev. 2., rogovji od leve proti desni:

Rogovje štev. 1: Tega srnjaka je uplenil tuji lovski gost 4. julija lani na območju vasi Topolovci. Očiščen, brez glave in nog, je tehtal 21 kg. Rogovje je ocenjeno s 118,6 točke in je najmočnejše od vseh, ki so jih uplenili lovci. Gosta je vodil Bransberger.

Rogovje štev. 2: Leta 1983 so kmetje iz vasi Beznovci obvestili lovce, da so našli mrtvega in že razpadajočega srnjaka. Zanimivo rogovje je bilo ocenjeno s 135 točkami in je eno najmočnejših rogovij srnjakov, uplenjenih v lovišču LD Cankova.

Člani LD se sprašujejo, kaj je vzrok, da je v njihovem lovišču iz leta v leto več srnjakov z nenormalno razvitim (deformiranim) rogovjem. Ernest meni, da so morda za to deloma krive žičaste ograje, s katerimi je ograjenih vse več sadovnjakov, kjer si srnjaki spomladi poškodujejo mla do rogovje, ko je še v mahu.

Feri Poredoš

Svojo prvo si izberi s pametjo! (ali kako se orožja ne kupuje!)

Pri vseh nasvetih za lovce in kar lepem številu člankov o orožju pa v našem Lovcu že dolgo ni bilo zaslediti članka, ki bi mladim lovcem, kandidatom za sprejem med (oborožene) zelene in pripravnikom svetoval, kako naj se oborožijo oziroma, kakšno puško naj si izberejo za začetek.

Če hočete vedeti, kako se oprema ne kupuje, preberite naslednjih nekaj vrstic, da bo vsaj vam kaj prihranjenega, zlasti če imate »šibkejšo« denarnico.

Najprej sem si (kot priporočam tudi drugim začetnikom) kupil poceni, pa vendar zelo kakovosten, sicer vražje težak ruski *dvogled* BPC 7 × 50. Še danes ga imam, čeprav je že ves obtolčen, najraje. Z dvogledom namreč ne moreš zgrešiti. Povsod ti pride prav: na morju, v hribih, na potovanjih, torej denar ni vržen proč, tudi če potem ne postaneš lovec.

Nato sem seveda napravil klasično napako, ker sem se dvakrat zeleni pripravniki dal pretenjati bivšemu starešini (ki se mu seveda tako zgodaj ni bilo dobro zameriti) in kupil njegovo, sicer ohranjeno, ne pa tudi tako poceni rusko *dvocevko* kal. 16/16. Za kaj je dvocevka uporabna, se seveda ve, zato sem se odločil za nov nakup, tokrat seveda za *karabinko* univerzalnega kalibra 7 × 64, ki mi jo je izdelal sotrpni pripravniki, sicer pa takrat še puškar v kranjski Puškarni.

Pri prvi pristrelitvi pušk sem ugotovil, da tudi slabši strelci zadevajo bolje od mene, ker so imeli na svojih krepelih strelne daljnogled, jaz pa ne. Ni mi preostalo drugega, kot da še sam kupim strelni daljnogled. Daljnogled je bilo tedaj še nekako lahko dobiti, težje je bilo z denarjem, saj sem moral zanj (swarovski 6 × 42) odšteti prek 700 DEM, tako da mi je zmanjkalo »špage« za nastavke in montažo. Čez dobrih 6 mesecev sem si toliko finančno opomogel, da sem si, ne da bi družina in standard preveč trpela, kupil tudi nastavke in montažo, kar mi je uredil že omenjeni puškar, seveda po prijateljski ceni, sicer bi moral objaviti bankrot.

Pa je prišla zima, z njo novo leto, sezona lova na »spodobno« divjad je bila končana, srak, šoj, vran in tudi lisic (takrat šel) pa je kar mrgolelo. Vendar z dvocevko, sam, na zalazu in brez kritja, ki ga sicer daje listje, dokler je še na grmovju in drevju, nikakor nisem mogel do strela. Ker sem ravno tedaj dobil neko nagrado za opravljanje samoupravljalске predsedniške funkcije v nekem SIS, sem si seveda omislil ruski *flobert* (0.221.r.), ki je glede na nizko ceno kar dober (sedaj stane kakih 2700 Markovičevih dinarjev). Tudi zanj sem seveda potreboval daljnogled. Tega sem dobil od sodelavca, rabljenega in zanj odštel 65 DEM, kolikor je tedaj stal enak »japonček«.

Tako, sem si dejal, zdaj pa bo! In sem dal skoraj leto dni mir. Pa je prišla sezona skupnih lovov. Ker smo imeli neko nedeljo skupen lov s sosedi, sem se ustopil pred svojo orožarno in bil v dilemi: »šrot« ali »kugla«? Odločil sem se za karabinko.

V drugem pogonu so me »postavili« v prijeten ovalen žleb, med ogolelo listnato drevje. Udobno sem se usedel ob neko bukev in položil kranjsko lepoto počez v naročje. Ugotovil sem, da je drevja in grmovja ravno toliko, da swarovskega lahko snamem in ga dam v žep. Ravno ko sem bil zatopljen v to pobožno opravilo, se mi je zazdelo, da slišim na suhem listju šelest zlozlih korakov. Daljnogled sem že spravil v žep vetrovke in ravno še pravi čas dvignil glavo, da sem lahko videl, kako košat rep zavija za veliko skalo, kakih deset metrov levo pred mano. Bistro sem ugotovil, da verjetno pripada ženski ali moški vrsti lisice.

Hitro sem dvignil orožje in kar približno po cevi na ne več kot 10–12 m pomeril v rdečedlakca. Zagrmelo je, da mi je še nekaj časa zvonilo po ušesih, razprašila se je prst in listje, kurja smrt pa je na mestu padla na bok. Od veselja sem si s tresočimi prsti skušal prižgati cigareto, da bi počakal, da »se žival umiri«. Nakar — o čudo! — zver vstane, kot da se ni nič zgodilo in z enako flegmatičnimi koraki odstopica v začrtani smeri po bregu navzgor. Od presenečenja sem puško repetiral tako hitro in površno, da

izstreljenega naboja sploh ni izvrgla in sem ga z zapiranjem ponovno potisnil v cev. Tokrat sem pomeril v odhajajoči kožuhi nekoliko skrbneje. Ker pa je znano, da še ne delajo nabojev za dvakratno uporabo brez vmesnega polnjenja, je naredilo samo »klik«. Preden sem ponovno repetiral, je bil nesojeni ženin ovrtnik že čez hrib.

Ni treba posebej opisovati, kako jezen sem bil in takrat sem seveda sklenil, da kupim še *bokarico*. Ker je že tako, da pravega orožja, ki si ga želiš, ko imaš denar, ne dobiš (in seveda narobe!), sem pri Lovcu kupil rabljeno bokarico 12/7 × 57R z Zeissovim daljnogledom 4 × 32, vendar brez menjalnih cevi.

Tako imam zdaj štiri puške in pet vrst (kalibrov) nabojev. Pa spet ni dovolj! Če bi, denimo, na preži čakal medveda, z bokarico ne smem, ker ima krogla premajhno zadetno silo. Karabinka je sicer v redu, vendar ne bi mogel odstreliti kune, če bi po naključju prišla mimo, kot se je mojemu kolegu že zgodilo!

Ja, ja, tako se zgodi, če si življenjske sopotnice ne izbereš s pametjo!

Če bi bil še enkrat mlad (pa bom mogoče to vseeno storil!), bi si kupil rabljeno češko bokarico z menjalnimi cevmi, kalibra 7 × 65R/12 ali 16, za flobert naboj pa vložno cev in pika! Zanj bi si kupil dober, poceni japonski ali korejski daljnogled spremenljive povečave, montiral pa bi ga sam. Tako! Vi pa, kakor hočete!

Jože Perko

Škof ga je blagoslovil

Lovski prijatelj Tone je dobil dovolilnico za odstrel gamsa na Vurmatu (Kozjak). Povabil me je, naj grem z njim na lov, ker bo zagotovo zanimivo. O tem nisem dvomil, saj sem v tej LD pred leti sam uplenil lepega kozla. Vodil me je izkušeni lovec, odličen poznavalec gamsov, Škofov Pep. Še danes se živo spominjam časov, ki sva jih skupaj prebela v njihovem lovišču, pa tudi uric prijetelega klepetanja v njegovih toplih, starih dobrih kmečkih kuhinj. Koliko zanimivega je vedel povedati! In tudi Tone je bil novembra lani Škofov gost.

Po dobri uri vožnje iz Slovenskih goric na Kozjak sva prispela do Škofove domačije. Vsa družina

je bila pokonci. Gospodinja je pristavila velik lonc mleka, snaha se je ukvarjala z živino, mladi gospodar ji je pomagal, Pep pa je že pregledoval nahrbtnik. Pozdravili smo se kot stari znanci. Beseda je dala besedo in kaj kmalu se je razvila živahna razprava. O lovu in gamsih, seveda. »Morda pa bo uspeh,« je pristavila gospodinja. »Če ne danes, pa drugič,« je povsem mirno odvrnil Pep. »Ga bomo že dobili, bodite brez skrbi,« je še dodal. Po tem klepetu smo se odpravili na lov. Bil je čudovit, nekoliko vetroven dan. Škoda, da ni malo snega, sem si mislil pri sebi. Bilo bi še lepše. Tone in Pep sta molčala in opazovala. Lov na gamsa ni enostavna reč, sem Toneta večkrat opozoril. Zdi se, da si je to dobro zapomnil. Počasi smo se vzpenjali proti Turški peči. Gamsov še nismo videli. Ura se je bližala dvanajsti, ko smo naleteli na prvi trop gamsov. Čudovit prizor, ki ga le redko vidiš. Tone se ga ni mogel nagledati. Po oceni vodiča bi lahko odstrelil kozliča, žal pa so takrat gamsi v hipu izginili za Turško pečjo. Lov smo nadaljevali in popoldne spet opazili gamsa. Daleč pod nami se je pasla močna koza. »Verjetno ima mladiča,« je dejal Pep. Njegova ocena je bila natančna, saj se je ob njej kmalu prikazal še kozlič. Dan se je nagibal v večer in počasi smo se vračali. V kuhinji smo analizirali dogajanje in ugotovili, da smo preživeli prijeten dan. Dogovor za prihodnjič in slovo.

Zgodba prvega dne lova na gamsa se je ponovila še dvakrat. Četrtrič pa je bilo drugače. Z avtomobilom smo se odpeljali v dolino, do elektrarne Ožbalt, kjer smo parkirali. Kratek posvet in pot v strmino. Bilo je hladno, bril je mrzel veter. Tone in Pep sta krenila proti Turški peči, mene pa sta pustila precej nižje. Kmalu je nekaj zaropotalo; drobno kamenje se je vsulo na pot. »Glej ga, zlomka,« sem si dejal, »prihaja naravnost proti meni.« Bil je lep kozel, kakšnih 120 metrov nad mano. Nekaj časa je stal na pečini, potem pa sunkovito krenil navzdol. Spet se je ustavil, tako da sem ga lahko dodatno ocenil. In takrat se je od daleč slišal strel. Gams je še vedno stal in se po nekaj trenutkih polagoma od-

daljil. Prižgal sem si cigareto in čakal na Pepa in Toneta. Prišla sta z uplenjeno kozico, žarela sta od lovske sreče in zadovoljstva. Napotili smo se v dolino do avtomobila in se nato odpeljali proti Vurmatu. Klepet v kuhinji je bil dolg, tako da nam je prijazna gospodinja lahko pripravila nekaj za pod zob. »Diana ga je poklonila, škoč pa ga je blagoslovil, je dejala mlada Petrcica, ko smo se poslavljali. Pa še prav je imela.

Marjan Toš

V spomin

Drugi oktober 1989 je bil usoden za **Igorja Malusa**, gostilničarja iz Tržišča na Dolenjskem. Lovski tovariši smo z njim izgubili vzornega lovca, odličnega organizatorja in prijatelja. Smrt ga je mnogo prezgodaj iztrgala iz naših vrst.

Naši LD se je Igor pridružil leta 1956. Od leta 1958 do 1960 je opravljal v LD blagajniška dela, med letoma 1972–1986 je bil, razen dve leti, naš starešina, od takrat naprej pa je bil član IO in referent za lovski turizem. Aktiven je bil tudi v ZLD Novo Mesto, saj je bil v letih 1969–1974 član komisije za lovski turizem, v letih 1974–1977 član IO, od leta 1977 do 1981 pa predsednik NO.

LD je vodil zelo uspešno, saj je znal prislusniti vsem problemom. Nikoli ni bil nagnjen k pretirava-

nju, vse je ocenjeval s prirojenim občutkom za stvarnost. Lovstvo, vsaj v naših razmerah, je pojmoval predvsem kot šport in rekreacijo in se vedno uspešno ubranil poskusov vsiliti lovstvu model, ki bi lovsko dejavnost oddaljil od teh, po njegovem osnovnih smotrov.

Za njegovo delo v lovski organizaciji ga je LZS odlikovala z znakom in redom za lovske zasluge III. stopnje.

Igor je zelo rad delal v lovskih vrstah. Imel je neizmerno delovno vnemo, veliko ljubezen do narave, veselje do lova in zavidanja vreden življenjski optimizem. Njegova gostilna »Pri jelenu« in čudovita zidanica v Malkovcu sta nam bili vedno gostoljubno odprti, saj smo imeli v njih nešteto posvetov in zadnjih pogonov.

Ko je šlo za napredek kraja, je bil Igor vedno med tistimi, ki jim ni bilo škoda truda in časa. Zato si je kot aktiven družbeni delavec in gostinec pridobil nešteto prijateljev in eden med njimi je dejal: »Kot gost prideš k Igorju samo enkrat, potem prihajaš kot prijatelj.« Veličasten sprevod na njegovi zadnji poti je samo potrdil to misel.

Vsi ga bomo ohranili v trajnem, najlepšem spominu in pogrešali ga bomo, tovariša, prijatelja, spoštovanega in dobrega človeka!

Lovci LD Tržišče – T. K.

Dvajsetega decembra 1989 je v 76. letu nehalo biti srce zavednemu Slovincu **Francu Pirkoviču**,

predvojnemu komunistu, prvorborcu, komandantu in komisarju, rezervnemu polkovniku, uglednemu družbenopolitičnemu delavcu, predsedniku okrajnega ljudskega odbora Novo mesto, predsedniku Slovenske izseljeniške matice, generalnemu konzulu SFRJ v Celovcu in tudi Frenku, prijatelju in ljubitelju zelenih Gorjancev, dolenjskih gričev in livad, ljubitelju divjadi in pretanju nenu opazovalcu vsega živega, lovca in predsedniku skupščine Novo mesto.

Lovec je postal že leta 1948. Bil je član več lovskih družin, toda srce ga je vodilo nazaj v rodni Šentjernej.

Z izkušnostjo partizanskega voditelja, poznavanjem življenja Gorjancev in polj ob zeleni Krki in posebej podgorjanske duše je včasih s kleno odrezavostjo in drugič z milično pesnika, toda vedno uspešno, vodil LD Šentjernej v letih 1979 in 1980.

Leta 1977 je bil izvoljen za podpredsednika skupščine ZLD Novo mesto, leta 1981 pa je prevzel vodenje skupščine ZLD Novo mesto. Predsedoval ji je vse do prerane smrti.

Kot predsednik nas je ob vsakoletnih lovskih proslavah dneva republike na Frati vedno znova in znova pritegnil kot govornik razumljivega jezika, ljubitelj narave in divjadi, dober gospodar, pravičen lovec in človek, ki je občutil in poznal družbena dogajanja in sočloveka.

Hrasti mečejo široko senco ter umirajo počasi in stoje.

Njegovo smrt občutimo kot veliko izgubo.

Z žalostjo in spoštovanjem smo se od Frenka poslovili na ljubljanskem pokopališču prijatelji in lovci s svojimi prapori.

LD Šentjernej in
ZLD Novo mesto – J. B.

Igor Malus

Franc Pirkovič

Zahvala

Ob boleči izgubi ljubega moža, očca in dedka

IVANA ZALOŽNIKA, logarja v pokoju, Legen 79, Šmartno pri Slovenj Gradcu,

se iskreno zahvaljujemo vsem lovskim družinam, predvsem pa LD Golavabuka, za izkazano spoštovanje in zadnje lovsko slovo.

Iskrena hvala Cirilu dr. Slemeniku za poslovilne besede, Marjanu Krevhu in Ožbju Fajmutu za pomoč ter Lovskemu oktetu iz Podgorja za zapete pesmi.

Vsi njegovi: žena Antonija, vnukinja Mateja, hčerke: Zora, Hermina in Janja z družinami.

Iz lovskih vrst so odšli za vedno tudi:

Jože Blatnik, LD Mokrc, * 22. 7. 1920, † 27. 12. 1989

Jože Gramc, LD Čatež/Savi, * 9. 4. 1933, † 21. 1. 1990.

Alojz Tavčar, LD Polzela, * 17. 6. 1943, † 20. 12. 1989.

Jože Rajh, LD Starše, * 22. 8. 1922, † 3. 11. 1989.

Zlatko Vodnik, LD Vurmat, * 26. 8. 1946, † 11. 11. 1989.

Andrej Vilhar, LD Črna jama, * 26. 8. 1928, † 6. 8. 1989.

Umrlim časten spomin!

Lovska kinologija

Tekmovanje lovskih psov v vodnem delu za prehodni pokal Cerkniškega jezera

Prav težko je verjeti, da lovci tolikšnega lovskega območja, kakršno je Notranjska, s toliko vodne površine in vodne perjadi, doslej niso posvečali (z redkimi izjemami) več pozornosti lovsko pravičnemu lovu na race. Nekako v opravičilo jim je šteti dejstvo, da je tu glavna lovna divjad predvsem jelenjad in srnjad, zato pri notranjskih lovcih kaj velja le pes krvosledec, pa tudi gonič, dokler je bilo v notranjskih loviščih še kaj zajcev. Cerkniško jezero s svojimi pritoki, okoliškimi jezerci in bajerji pa je idealno tudi

za lov na race mlakarice. Lov na race pa je lovsko pravičen le s psom, ki je večš prinašanja iz globoke vode.

LKD Cerknica je že leta 1989 sklenilo spodbuditi pri notranjskih lovcih zanimanje tudi za tovrstni pravičen lov, zato je lansko jesen priredilo prvo tekmo lovskih psov vseh pasem v vodnem delu na Cerkniškem jezeru. Gledalci, predvsem lovci, so dokaj zvedavo, pa vendar z nekakim »notranjskim nezaupanjem« spremljali tekmo. Njihovo zanimanje pa je naraslo, ko so videli, kako lahko dobro izšolan lovski pes – »prinašalec« zasleduje izpuščeno raco, ki je ne vidi, kako ji v ločju sledi in potem ustreljeno tudi pravilno prinese svojemu vodniku. Prav gotovo je bil uspeh tega tekmovanja povod, da je naslednja tekma, ki jo je LKD Cerknica priredilo 9. septembra 1989 na Cerkniškem jezeru, privabila več kot 150 gledalcev, večinoma lovcev. Na tekmi je sodelovalo 8 vodnikov s svojimi psi.

Vodniki in gledalci so se tega dne zbrali ob Cerkniškem jezeru v Ribiškem kotu, kjer jim je vodja kinoloških sodnikov razložil pomen in način izvedbe te tekme, zatem pa so odšli na jezero v predel, s katerim upravlja LD Cerknica. Tekma je bila dobro organizirana, za kar so poskrbeli lovci LD Begunje pri Cerknici, ki so v pomoč povabili tudi lovce LD Cerknica. Sodila sta kinološka sodnika Peter Pečnik in Mile Budič, vodja prireditve pa je bil Janko Škrli. Od osmih udeležencev tekme sta dva odstopila, ker

Prinašanje race iz globoke vode. Poleg sodnika M. Budiča spremljajo delo psa oči še mnogih drugih. Foto A. D.

psa nista bila dovolj pripravljena za tako zahtevno tekmo, drugi pa so tekmo uspešno opravili.

Na prvo mesto – in s tem je dobil prehodni pokal Cerkniškega jezera – se je uvrstil vodnik Jože Rus, ki je z nemško prepeličarko Brino zbral 73,5 točke, drugo mesto je zasedel vodnik Vladimir Kobal z nem. kratkodlako ptičarko Boro (69 točk), tretje mesto pa vodnik Uroš Batič s terierjem Asom, (66 točk). Po končani prireditvi so se udeleženci tekme ponovno zbrali v gostišču Ribiški kot, kjer so objavili rezultate tekme, podelili pokale, priznanja in praktične nagrade. Po pogostitvi tekmovalcev in sodelavcev pri organizaciji tekme je vodja prireditve Janko Škrli navzočim povedal, da je prireditev dobro uspela. Njen namen ni bil le privabiti čimveč tekmovalcev, ampak zbuditi zanimanje med notranjskimi lovci za lovsko pravičen lov na vodno perjad in približati lovsko kinologijo širšemu krogu notranjskih lovcev. Prav v tem pogledu pa je prireditev povsem uspela. LKD Cerknica se zahvaljuje vsem lovskim družinam iz ZLD Notranjske, ki so s svojimi prispevki omogočile izvedbo tekme, predvsem pa lovcem LD Begunje in LD Cerknica za učinkovito pomoč. Zahvaljuje se tudi vsem darovalcem praktičnih daril za tekmovalce; še posebna zahvala pa velja Ivanu Najgerju iz LD Cerknica, ki je izdelal in podelil izvirni prehodni pokal.

LKD Cerknica – P.P.

O zrejnih pregledih ptičarjev v letu 1989

Tehnični del organizacije so prevzeli celjski in ljubljanski kinologi in ob celjskem športnem parku Golovec, oziroma na ljubljanskem hipodromu v Stožicah, našli primeren prostor za ocenjevalne kroge. Pregled v Celju je bil 27. maja, v Ljubljani pa 19. novembra lani. Razen manjših jutranjih zamud je bilo delo tekoče in na primerni strokovni ravni, čeprav organizacije takih kinoloških prireditev še ne obvladamo povsem. Vendar si želimo, da bi jih v prihodnje organizirali tako, da bodo za rejce, lastnike in ljubitelje ptičarjev kar najbolj zanimive in da bodo lahko navzoči dobili vse informacije o posameznih pasmah. Čimprej morajo biti na voljo brošure z zrejnimi pravilniki, standardi ter pravilniki o preizkušnjah v delu. Med prireditvijo mora biti omogočen ogled najnovejših video kaset, ki jih skoraj vsako leto posnamejo matične pasemske organizacije. Kinološki sodniki, izkušeni rejci in vodniki morajo biti pripravljeni dati nasvete in pojasnila. Skratka, zrejni pregledi ptičarjev naj bi postali strokovne in propagandne kinološke prireditve, ki bodo kar najbolj popularizirale nedvomno najbolj vsestransko lovsko uporabne pse – ptičarje. Po strokovni plati moramo doseči takšno raven, da bomo lahko na osnovi progenotestnih analiz in prikaza potomcev izrekli zrejne ocene oziroma ugotavljali zrejno vrednost staršev oz. ple-

Vodnik nemške prepeličarke Jože Rus sprejema prehodni pokal Cerkniškega jezera Foto A. Dvoršak

menk in plemenjakov.

V Celju smo dali poseben podarek pregledu in interni razstavi angleških ptičarjev. Dejavnim članom podkomisije smo pustili vso spodbudo in tako so razstavo, ki so si jo zamislili, izpeljali zelo strokovno. K ocenjevanju so povabili nedvomno vodilnega rejca, vodnika in sodnika za angleške ptičarje v Jugoslaviji, Dušana Benčiča iz Pazina, ki je delo, ob pomoči Mladena Ferleta, Alenke Pokorn in Vladimirja Pfeiferja, opravil strokovno in rutinirano. Zahvaljujem se mu za izredno potezo ob koncu prireditve, ko je denar za prevozne stroške in nadomestilo za strokovno delo podaril naši podkomisiji za angleške ptičarje. Dogovorili smo se, da bo podkomisija objavila podrobno strokovno poročilo.

Nemške kratkodlake ptičarje je pregledovala komisija, ki so jo sestavljali Ivan Caf, Mirko Korošec in Mile Budič. V Celju je pregledala 7 psov in kar 17 psic, v Ljubljani pa 6 psov in 6 psic. Psi, privedeni v Celje, so bili bolj kakovostni, bistvenih anatomskih napak niso imeli in velika večina psov in psic je bila v odlični ali prav dobri kondiciji. Zanimiva je ugotovitev, da telesne ocene s prejšnjih pregledov (telesnih ocenjevanj) v glavnem ustrezajo, v posameznih primerih pa je komisija ocene tudi znižala ali zvišala.

Nemške ostrordlake ptičarje – žimavce je v Celju pregledala komisija, ki so jo sestavljali V. Pirher, R. Krstić in V. Klobučar, k delu pa je pritegnila tudi Ivana Udoviča. Ugotovila je, da so bili privedeni psi dobri predstavniki pasme, a z nekaj izjemami pod ravni, ki jo dosega v zreji matična pasemska organizacija. Iz že podeljenih ocen in po pregledu posamezne živali smo ugotovili, da se pri žimavcih pojavlja največ anatomskih napak v hrbtnem in ledvenem delu, poleg tega pa še slaba okotenost – strmost – zadnjih nog. Močneje so v naši zreji razširjene tudi svetlejše oči – barve oči ujede, kar pa na lovsko uporabnost in zrejo vrednost seveda ne more in ne sme bistveno vplivati. Različnih mnenj pa smo bili glede ocenjevanja kakovosti in dolžine dlake.

Podobno je tudi na vseh drugih telesnih ocenjevanjih, na katerih so navzoči nemški žimavci. O dlaki žimavca pravi standard naslednje: 2 do 4 centimetre dolga, trda, telesu prilegla nadlanka, z gosto podlanko. Izražene morajo biti obrvi, brki in brada, ki naj bodo po možnosti tudi dovolj trdi in enaki osnovni barvi psa. Razen po opisanem se žimavec na 10 do 20 metrov razdalje po videzu ne razlikuje bistveno od nemškega kratkodlakega ptičarja. Za žimavca bolj kot za druge pasme velja, da se dlaka do svoje končne, a ne stalne kakovosti oblikuje vse do dopolnjenega drugega leta starosti. Njena nadaljnja kakovost pa je v največji meri odvisna od zdravlja, prehrane in od telesne kondicije posamezne živali.

V Celju je bilo od 13 prijavljenih ptičarjev pregledanih 11 psov (8 psov in 3 psice), v Ljubljani pa je komisija pregledala 1 psa in 3 psice. Seznam plemenjakov je priloga poročila in ker so se nekateri v prejšnjih letih pregledani plemenjaki dokazali kot odlični prenašalci delovnih in telesnih lastnosti, je spisek, ki bo objavljen v Kinologu, dopolnjen tudi s podatki o teh (sicer glej Kinolog, leto 1988).

Druge kontinentalne ptičarje, a žal le epagneul bretone, sta pregledala kinološka sodnika Peter Pečnik in Vlado Kobal. Ugotovila sta, da so imeli privedeni psi primerno konstitucijo in kondicijo, torej so dobri predstavniki svoje pasme.

Vsem pregledanim psom in psicam, ki so ob spomladanski zreji preizkušnji opravili še jesensko zrejo preizkušnjo (JZP) ali katero drugo (PP, ŠPP ali celo VUP.) in ki po zunanosti ustrezajo zrejim merilom, so podkomisije poslale zrejne knjižice. Pri angleških ptičarjih, ki so v rokah lovcev, velja kot delovni spomladanska zreja preizkušnja (brez preizkusa v delu po sledu zajca), sicer pa veljajo določila pravilnika o zreji čistopasemskih psov, ki ga je leta 1989 sprejela skupščina KZS, in ki v določenih o zrejih pregledih (str. 14, člen 4) navaja: »Zrejni pregled je obvezen za vse čistopasemske pse in psice, ki jih lastniki nameravajo uporabljati za zrejo.« V zvezi z

nadštevilnimi mladiči bo komisija spoštovala določila že sprejete-ga in prej omenjenega pravilnika, z dodatkom, da morata plemenjak in plemenka ustrezati vsem (tudi delovnim) zahtevam, da sta se kot plemenjak in plemenka že dokazala in da ima rejec zaščiteno ime psarne.

Na eni od sej je zrejna komisija za ptičarje obravnavala tudi finančno vrednost mladiča. Ugotovila je, da ptičarjev v primerjavi z drugimi pasmami ne vrednotimo pravilno. To velja zlasti za nemške ptičarje, ki so lovsko najbolj vsestransko uporabni. Morda je vzrok za to, da je večina psov iz legel na podeželju. Komisija meni, da je osem tedenski mladič kakovostnih staršev vreden najmanj 200 DEM ali v ustrezni dinarski protivrednosti + stroški rodovnikov in cepiva SHLP.

Roki za zrejne preglede, ki bodo to leto, bodo pravočasno objavljeni v revijah Lovec in Kinolog. Spisek plemenjakov, objavljen v glasilu Kinolog, pa naj rejcem služi za lažjo in pravilnejšo izbiro.

Predsednik zrejne komisije za ptičarje: Vojko Pirher

Nov cenik kinoloških storitev KZS in zreja lovskih psov

Na skupnem zboru lovskih kinologov našega LKD, Posavje-Krško, smo med drugimi nalogami, ki naj bi jih opravili v naslednjem letu (1990), obravnavali tudi cenik kinoloških storitev, ki ga je za letošnje leto določila Kinološka zveza Slovenije. Večina razpravljalcev je menila, da je cenik za področje lovske kinologije odločno previsok. Lovci-kinologi menimo, da so mladiči in tudi starejši psi vseh lovskih pasem veliko pre poceni. Razumemo, da se mora cena oblikovati na trgu ponudbe in povpraševanja – in prav tako je tudi oblikovana – obenem pa ugotavljamo, da so psi športnih pasem kar nekajkrat dražji od lovskih in da se na trgu tudi lažje prodajajo. Po našem prepričanju smo tu naravno »ločeni« že po ceni mladiča ali starejšega psa! Zato menimo, da bi bilo treba lovce-kinologe v tem smislu pri oblikovanju cenika

prav tako razlikovati. Cenik je odločno previsok, kar zadeva pridobitev rodovnika in »skočnino« psa-plemenjaka. Prav ti storitvi, ki jih zaračunava KZS, pa sta najbolj vznemirili naše kinologe. Zaradi teh predragih storitev bodo kinologi gotovo iskali »luknje« in razmišljali, kako bi prišli ceneje do rodovnika lovskega psa. Smo namreč mejno območje s Hrvaško, zato je že slišati, da si bodo nekateri dobili cenejše rodovnike iz Hrvaške. Nekateri omenjajo celo, da bodo hrvaški lovci prevzeli lastništvo naših psic-plemenjakinj in psov-plemenjakov, jih na Hrvaškem parili in seveda tako dobili tudi cenejše rodovnike za mladiče. Podobnih namigovanj je še več.

Z novim cenikom KZS smo prizadeli najbolj lovci, športniki ne toliko, saj imajo nekateri možnost pariti pse s sicer pasemskimi psi, vendar pa potem teh legel ne prijavijo in nato mladiče prodajajo le po nekoliko nižji ceni. Posel teče dobro, a žal mimo registra Kinološke zveze Slovenije! Za lovske pse in njihove vodnike – lovce pa tega ne moremo trditi. Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (1976) zahteva, da lahko lovci lovimo le s pasemskim psom, ki je vpisan v rodovni register pri KZS (telesno ocenjen) in ki je opravil tudi PNZ. Torej noben lovski pes ne more zaobiti registra KZS! Če ne bi bilo te zakonske regulative, bi prav gotovo tudi lovski psi oziroma njihovi vodniki obšli evidenco pri KZS, kakor se je to včasih že dogajalo. To, kar smo zapisali, so samo nakazane možnosti, kaj bi se lahko dogajalo. Seveda se naši lovski kinologi nikakor ne zavzemajo za to, niti takšnih malverzacij ne podpirajo. Domnevamo, da se bo zaradi letošnjega visokega cenika zrejane lovskih psov že prihodnje leto precej zmanjšalo. Vodniki – rejci cenika ta trenutek še ne poznajo dobro, vendar pa ga bodo hitro spoznali, ko bodo od KZS zahtevali storitve (to bodo začutili na žepu, ko bodo prevzemali zelo drage rodovnike za mladiče, oziroma ko bodo morali plačevati drage skočnine psov-plemenjakov).

Na 3. seji skupščine Lovske zveze Slovenije, ki je bila 24. 12.

1989 v Ljubljani, je predsednik KZS Pavle Bojc delegatom skupščine spregovoril tudi o gmotnih razmerah KZS in jih pozval, da bi v prihodnje namenili za B-program KZS več sredstev ali vsaj v sorazmerni vrednosti višine iz leta 1988. Vodstvo skupščine je težavam KZS sicer prisluhnilo in zato sklenilo problematiko lovske kinologije uvrstiti že na dnevni red prihodnje seje skupščine LZS. Preden je predsednik KZS svoj govor končal in odšel, pa je izrekel približno takšne besede (naj mi predsednik oprost, če citat ne bo popolnoma natančen, a smisel sem zelo dobro razumel): »Nobenega več ne bomo prosili miloščine, pač pa bomo živeli od psa«. Sedanjí cenik je res rezultat prav te njegove trditve! Statut KZS nalaga predsedstvu (zapisano v 30. čl. omenjenega statuta), da skrbi za materialno osnovo dela KZS. To razumemo le tako, da je cenik tako visok, da so pokrite vse potrebe organov, delovnih teles in strokovne službe KZ Slovenije. Lovska kinološka društva nimamo (kot osnovne celice kinološke dejavnosti) nobenega vpliva na oblikovanje višine cenika, saj je to zgolj presoja predstava; ta pravica in dolžnost je zapupana samo njemu. Toda gotovo lahko povemo to, kar mislimo, da se namreč cenik oblikuje v zelo ozkem krogu (krogih), mi pa smo postavljeni pred izvršeno dejstvo in ne moremo več vplivati na oblikovanje višine cenika. Glede na opisano in z namenom, da zreja lovskih psov ne bi upadla, predlagamo dva predloga, ki se nanašata na naslovnika (KZS in zbor kinologov – pri KZS), problematiko pa naj objavi tudi Lovce, tako kot je objavil cenik. Tako bo s tem seznanjena kar najširša kinološka in lovska javnost. Predloga sta takšna: 1. *Rodovnik za vsakega mladiča naj bi se vsaj 50-odstotno finansiral iz »solidarnega dinarja«, ki naj bi ga pobrali od vseh lovcev na območju vse republike.* Utemeljitev predloga: Lovske pse vodi in zreja samo četrtina članstva, tri četrtine lovcev pa lovskih psov nimajo in zato posredno uporabljajo usluge teh psov na lovih. Z denarjem, ki bi ga zbrali preko LZS, bi krili polovične stroške vsakega rodovnika, drugo polovico pa naj

obvezno krije rejec sam. 2. *Ločiti lovske kinologije od športne (tudi z rodovno knjigo) in v republiškem merilu oblikovati posebno »lovske kinologije«.* Ali smo razmišljali pravilno, boste precenili naslovniki in bralci. Pravico do razmišljanja smo si vzeli sami! Vsebina tega zapisa ima v bistvu en sam moto: **S solidarnostjo znižati oziroma omiliti predrage rodovnike lovskih psov rejcu lovskega psa in preprečiti upadanje zreje lovskih psov; kajti kakovost psov lahko pridobimo samo prek večje reprodukcije, in nato tudi z ustrezno selekcijo.**

Predsednik IO LKD
Posavje – Krško:
Alojz Arko

PREDVIDENA LEGLA LOVSKIH PSOV

Istr. kdl. goniči /JRGki/:

o: 5/I, m: 3/III, leglo 23. 3. Rejec Alojz Pajk, Vir pri Stični 101, 61295 Ivančna gorica.
o: 5/II, m: 5/I, leglo 7. 5. Rejec Maks Božnar, Bukov vrh 4, 64223 Poljane.
o: 4/II, m: 5/I, leglo 13. 3. Rejec Marjan Udovič, Kubed 44, 66272 Slavonsko gradišče.
o: 5/I, m: 5/II, leglo 20. 4. Rejec Anton Mihelčič, Dol. Suhadol 13, 68321 Brusnice.
o: 5/I, m: 4/II, leglo 7. 4. Rejec Jože Papež, Kuželjevec 8, 61303 Zagradec.
o: 5/II, m: 5/I, leglo 17. 4. Rejec Marko Veselič, Gorence 11, 68341 Adlešiči.
o: 4/II, m: 5/II, leglo 30. 3. Rejec Mirko Slatinšek, 63342 Gornji grad 93.

Res. istr. goniči. (JRGri):

o: 5/I, m: 5/II, leglo 29. 4. Rejec Anton Vencelj, Štefan 24, 68210 Trebnje.
o: 5/I, m: 4/I, leglo 30. 4. Rejec Ivan Bregar, C. okt. žrtev 66, 68310 Šentjernej.
o: 5/I, m: 5/I, leglo 9. 4. Rejec Vinko Gorše, Lončarska 81, 61331 Dolenja vas.

Brandel braki (JRBrB):

o: 5/I, m: 4/I, leglo 19. 2. Rejec Pavel Boltar, Bevkova 52, 65210 Anhovo.

ZVEZA OBRTNIH ZDRUŽENJ SLOVENIJE, OBRTNO ZDRUŽENJE LJUBLJANA MOSTE-POLJE in STRELSKA DRUŽINA VRHNIKA-DOLOMITI

prirejajo

5. maja 1990

I. državno prvenstvo obrtnikov v streljanju na glinaste golobe in v tarčo srnjak.

Tekmovanje se bo začelo ob 8. uri na strelišču Tomačevo pri Ljubljani, potekalo pa bo v ekipni in posamični konkurenci v disciplinah: glinasti golobi, tarča srnjak in kombinacija.

Pravico do nastopa v ekipnem delu imajo člani obrtnih zadrug in obrtnih združenj, v posamični konkurenci pa tudi vsak obrtnik ali pri njem zaposleni delavec.

Tekmovalci bodo v ekipnem delu streljali na serijo 25 golobov in v tarčo »srnjak« (10 strelav in 3 poskusni) ter v kombinaciji.

V streljanju na glinaste golobe bo najboljših 24 posameznikov po prvi seriji streljalo še na dodatnih 25 golobov. Šest prvouvrščenih po dveh serijah pa bo streljalo finalno serijo.

V disciplini »srnjak« bo 6 prvouvrščenih streljalo finalno serijo in se bodo razvrstili na osnovi skupnega seštevka.

Vabljeni

Organizacijski odbor

Brak-jazbečarji /JRBj/:

o: 5/I, m: 5/II, leglo 5. 3. Rejec Jože Dolinar, Luterško selo 16, 68222 Otočec na Krki.
o: 5/I, m: 5/I, leglo 8. 3. Rejec Anton Žužek, Jakičeva 1, 61315 Velike Lašče.
o: 5/III, m: 4/I, leglo 1. 4. Rejec Marjan Poljak, Vipavska c. 17, 65270 Ajdovščina.
o: 5/I, m: 5/I, leglo 18. 4. Rejec Jože Zakrajšek, Dol 83, 61353 Borovnica.
o: 4/II, m: 4/II, leglo 14. 4. Rejec Ivan Urh, Zarečje 54, 66250 Il. Bistrica.
o: 5/I, m: 5/I, leglo 1. 5. Rejec Stane Kristan, Javornik 10, 64000 Kranj.
o: 5/II, m: 4/I, leglo 18. 4. Rejec Maksimiljan Mohorič, Srebrničeva 76, 6528; Idrija.
o: 5/I, m: 4/III, leglo 25. 4. Rejec Ivan Klavs, M. Osolnik 6, 61311 Turjak.
o: 5/I, m: 4/III, leglo 6. 4. Rejec Ivan Petrič, Lipsenj 27, 61384 Grahovo.
o: 5/II, m: 5/II, leglo 12. 4. Rejec Alojz Nančič, Čezsoča 72, 65230 Bovec.

o: 5/I, m: 4/I, leglo 4. 3. Rejec Jože Pavlovič, Koč. reka 54, 61338 Kočevska reka.
o: 5/I, m: 5/I, leglo 3. 3. Rejec Jože Drgan, VDV. brigade 6, 61431 Dol pri Hrastniku.

Bavarski barvarji /JRBb/:

o: 5/I, m: 4/II, leglo 24. 3. Rejec Jože Habjan, Vrh 18, 61294 Višnja gora.
o: 5/II, m: 5/III, leglo 29. 3. Rejec Andrej Bizjak, Žapuže 85, 65270 Ajdovščina.

Hanovrski barvarji /JRHB/:

o: 5/I, m: 5/II, leglo 30. 3. Rejec Marjan Kodrun, Mušenik 11, 62393 Črna na Koroškem.

Lovski terierji /JRLT/:

o: 5/I, m: 4/II, leglo 5. 4. Rejec Izidor Česen, Kociancičeva 5, 65271 Vipava.
o: 5/I, m: 4/II, leglo 4. 4. Rejec Franc Delšnjak, Hrastovec 1, 63320 Titovo Velenje.
o: 5/I, m: 3/I, leglo 4. 4. Rejec Janez Strniša, Zg. Kostrivnica n.h., 63241 Podplat.

o: 4/I, m: 4/II, leglo 1.4. Rejec Mirko Novak, 62365 Vuhred.
o: 5/I, m: 4/II, leglo 3.4. Rejec Oresto Bordon, Bonini 1, 66000 Koper.
o: 4/I, m: 4/I, leglo 30.3. Rejec Anton Bubnič, Strunjan 100, 66320 Portorož.
o: 5/II, m: 4/II, leglo 25.3. Rejec Justin Cah, 66275 Črni kal 62/A.
o: 5/I, m: 5/II, leglo 21.3. Rejec Anton Jakopin, Vodopivčeva 1, 66000 Koper.
o: 5/I, m: 5/I, leglo 17.3. Rejec Peter Vodopivec, Petelinje 50, 66257 Pivka.
o: 5/II, m: 4/II, leglo 21.4. Rejec Stane Sanabor, Ozeljan 75, 65261 Šempas.
o: 5/I, m: 4/I, leglo 23.4. Rejec Anton Dolenc, Mostečno 4a, 62321 Makole.

o: 4/I, m: 3/II, leglo 10.4. Rejec Dušan Korimšek, Šklendrovce 39, 61410 Zagorje.
o: 5/I, m: 5/II, leglo 13.3. Rejec Jože Trunkel, Cvetlična 11, 62310 Slovenska Bistrica.

Kratkodlaki jazbečarji (JRJKi):

o: 5/I, m: 5/I, leglo 17.4. Rejec Sandi Bednaršek, CKŽ 48, 68270 Krško.

Res. jazbečarji (JRJri):

o: 5/II, m: 5/II, leglo 25.3. Rejec Jordan Purger, 66271 Dekani 121.

Koker španjeli (JRKŠ):

o: 5/III, m: 3/III, leglo 17.4. Rejec Milena Ocvirk, Gubčeve brigade 35, 61000 Ljubljana.
o: 5/I, m: 4/I, leglo 20.4. Rejec

Zvonimir Poznik, Hudovernikova 11, 61000 Ljubljana.

Nem. prepeličarji (JRPr):

rjavci:

o: 5/I, m: 5/II, leglo 8.4. Rejec Franc Dovjak, C. na Vrhovce 27, 61000 Ljubljana.

serci:

o: 4/II, m: 5/I, leglo 12.4. Rejec Jože Pangerl, Miklošičeva 1, 63000 Celje.

o: 4/II, m: 4/III, leglo 24.3. Rejec Radovan Žigon, Sp. Škofije 70 c, 66281 Koper.

o: 5/II, m: 5/I, leglo 28.4. Rejec Jože Jevšnik, Kostanjek 27, 68270 Krško.

Nem. kdl. ptičarji (JRPki):

o: 5/I, m: 4/II, leglo 9.3. Rejec Alojz Unetič, Gorica 22, 68273 Leskovec pri Krškem.

o: 4/I, m: 4/I, leglo 20.3. Rejec Slavko Pušenjak, Podgradje 14, 69240 Ljutomer.

o: 5/II, m: 4/I, leglo 11.4. Rejec Goran Peršin, Mlaka 37 c, 61218 Komenda.

o: 5/I, m: 5/I, leglo 10.4. Rejec Rudi Rakuša, Žunkovičeva 1, 62250 Ptuj.

Nem. ostrodlaki ptičarji

(JRPos):

o: 5/I, m: 5/I, leglo 15.4. Rejec Andrej Oštrbenk, Čatež 9, 68250 Brežice.

Epagnuel bretoni (JREB):

o: 4/II, m: 4/III, leglo 21.4. Rejec Iztok Hvohot, Slejkoti 12, 65270 Ajdovščina.

KINOLOŠKA ZVEZA
SLOVENIJE

Mali oglasi

Prodaj stensko preprogo – volčji kožuh z nagačeno glavo. Informacije po telefonu: (061) 213 – 259.

Prodaj karabinko sava – kranj, kal. 7 × 64, s strelnim daljnogledom 8 × 56 (schwenk montaža). Puška je malo rabljena. Informacije po telefonu: (061) 315–366 int. 29/48 – dopoldne, ali (061) 221–200 popoldne.

Prodaj naboje 5, 6 × 52 R. Informacije po telefonu: (061) 851 – 596.

Prodaj novo suhlisko bokarico, model 200 E, kal. 12/12. Cena po dogovoru. Informacije po telefonu: (047) 28–484 od 15.–20. ure – Kunič.

Prodaj ustrojene lisiče kože in kožo divje mačke, primerne za krznena oblačila. Cena po dogovoru. Tel: (047) 28–484, od 15. do 20. ure.

Prodaj mladiče kdl. istrske goniče vrhunske kakovosti. Mati 3 × prvakinja pasme, 3 × CAC–YU, 2 × najlepši pes razstave, z odlično opravljeno PNZ in uporabnostno tekmo. Oče je prejel CAC–YU, 2 × najlepši pes razstave, z opravljeno PNZ in uporabnostno tekmo. Sprejemam rezervacije od 15. 4. 1990. Tel: (047) 28–484, od 15. do 20. ure.

Prodaj mladiče hanovrske krvosledce odličnih delovnih staršev. Ing. Ivo Matijačič, 543000 Beli manastir. Tel: (054) 773–150.

Prodaj tricevko kal. 16 – 16/9,3 × 72 R. Informacije po telefonu: (061) 271–009 – Zagorc.

Prodaj psa goniča – francoskega basset-hounda, starega 4 mesece (odličnih staršev). David Lakota, Titova 62/a, 64270 Jesenice. Tel: (064) 85–443.

Ugodno prodaj suhlisko tricevko, kal. 16 – 16/7 × 57 R, s strelnim daljnogledom swarovski (4 × 32) – suhliska montaža. Tel: (061)

313–044 int. 43/48 dopoldne; ali (061) 852–028 popoldne.

Prodaj karabinko CZ, kal. 8 × 57 JS, malo rabljeno. Informacije po telefonu: (061) 704–132 – Tekavec.

Prodaj odlično ohranjenjo karabinko kal. .234 winch., izdelek tovarne Sava – Kranj. Na puški je montiran strelni daljnogled swarovski 6 × 42 (suhlska montaža), cev böhler rasant (gravirana). Franc Ropret, Zoisova 20, 64264 Bohinjska Bistrica.

Prodaj boroveljsko tricevko 16 – 16/8 × 57 JR z montiranim strelnim daljnogledom falke 4 × 36/81 in 150 krogelnih nabojev. Cena 5500 DEM. **Prodaj tudi novo karabinko**, kal. .243 winch. in 120 nabojev zanj. Tel: (063) 811–350 – Imenšek.

Prodaj karabinko sava – kranj, kal. 7 × 64 s strelnim daljnogledom swarovski – nova (6 × 42) – suhliska montaža (Cena 15.000,00 din); **bokarico savage** .222 rem/20 mag, s strelnim daljnogledom tasco 6 × 40. (Cena 9.000,00 din) in **karabinko CZ**, kal. .223 rem. Informacije po telefonu: (064) 398–54 po 18. uri – Nahtigal.

Prodaj suhlisko bokarico, kal. 12/7 × 65 R, s strelnim daljnogledom kahles variabel (3 – 9 ×) – suhliska montaža in **karabinko**, kal. 7 × 64 s strelnim daljnogledom kahles (4 × 32) – suhliska montaža. Informacije po telefonu: (061) 264–954 – Škerl.

Prodaj rusko bokarico, kal. 12/12. Informacije po telefonu: (061) 772–907 – Dolenc.

Prodaj nemško prepeličarko, staro 3 leta, z odličnimi ocenami. Darko Štojs, Sela, 68274 Raka.

Prodaj karabinko CZ, kal. .30 – 06 s strelnim daljnogledom habicht (1,5 – 6 ×) – suhliska montaža in **rusko bokarico**, kal. 12/12. Informacije po telefonu: (067) 71–340 zvečer, Vadnjal.

Ugodno prodaj karabinko, kal. .223 rem. s strelnim daljnogledom (ter naboje zanj) in **suhlsko dvocevko**, kal. 16 – 16. Puški sta novi. E. Leban, Vrtojbenska 58, 65290 Šempeter pri Novi Gorici. Tel: (065) 31–748.

Prodaj tricevko merkel suhl, mod. 32 (gravirana), kal. 16 – 16/7 × 65 R s strelnim daljnogledom. Informacije po telefonu: (067) 68–313, Kralj.

Izdelujem lesene okrasne podstavke (deščice) za lovske trofeje vseh vrst in podstavke, na katere pritrdite noge srnjadi (obešalniki). Naročeno pošiljam po pošti (povzetje). – Vojin Pejčič, Kolodvorska 62, Sarvaš, 54204 Bijelo Brdo.

Prodaj strelni daljnogled swarovski 6 × 42 (popolnoma nov). Cena 1000 DEM in **dvogled tasco** (16 × 50) nov – nerabljen za 2.200 din. Informacije po tel. (061) 51–193 od 20. do 22. ure – Kastner.

Prodaj puško beretta S – 680. Informacije po telefonu: (062) 724–132 Zemljč.

Kupim mlajšega bavarskega barvarja (telesno ocenjenega in z opravljeno PNZ!) Po-nudbo sporočite od 15.4. dalje na uredništvo Lovca, tel: (061) 214–948.

Prodaj karabinko CZ, kal. .30–06, s strelnim daljnogledom swarovski (4 × 32). Puška je na ogled in preskus pri puškarju Milanu Štehu, Kamnik pod Krimom 120, tel: (062) 766–109.

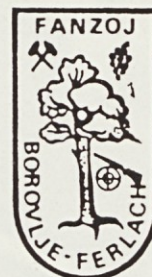
Prodaj bokarico, kal. .222 rem/20 mag., s strelnim daljnogledom (6 × 42) swarovski habicht (suhlska montaža). Puška je skoraj nova in ima lepo izrezljano kopito. Cena je 14.000 dinarjev ali 2000 DEM. Tel.: (061) 877–568 – Sedej

Prodaj leglo nem. žimavcev (stari 3 mesece). Avgust Kosl, Črna vas 320, 61000 Ljubljana.

Hans Fanzoj

Borovlje – Ferlach
Puškarna in lovska oprema
A 9170 Borovlje

Telefon 9943 – 4227 – 2283
Telefax 9943 – 4227 – 2867

Najstarejši proizvajalec lovskega orožja ima stalno na zalogi:

- lovske dvoglede,

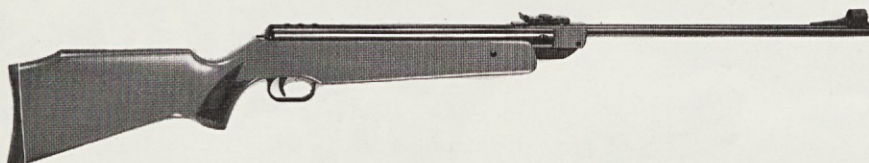
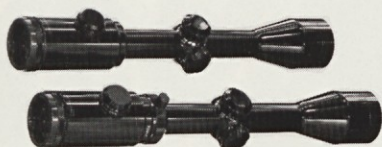

- malokalibrske puške in karabinke kal. .222 in .223, 7×64 , .30 – 06, 8×68 idr.;

- ekspress dvocevke falke (Avstrija) kal. $9,3 \times 74 R$ (side by side) z ejektorji; neto cena je 45000 ATS;

- španske bokarice 12/12 (special trap) ali 20/20; neto cena 7500 ATS – 8000 ATS

- strelne daljnoglede 6×40 , 4×32 , 4×12 ;

- zračne puške (športne in tekmovalne); neto cena od 2000 ATS dalje
- vse vrste nabojev, šibrenih in krogelnih ter diable za zračne puške (tekmovalni diaboli RWS in Haendler & Nattermann);
- montažne dele za strelne daljnoglede.
- pri nas lahko kupite tudi vse vrste lovskih rogov.

- Z nabavnim dovoljenjem lahko kupite pri nas tudi vse vrste revolverjev in samokresov.

Po ugodnih cenah vam omogočimo tudi lov v ZSSR (vzhodnosibirski los, severni jelen – karibu, navadni jelen, rjavi medved in sibirski snežna ovca)

Se priporočamo!

VSEM ČLANOM LZS PRIZNAMO 10% POPUST

